



**Eesti
Mittetulundusühenduste
Ümarlaud**

EMÜ V Suurkogu

04. veebruar 2006. a.

Tallinna Pedagoogiline Seminar

Tallinn

www.emy.ee

Sisukord

EMÜ V Suurkogu päevakord.....	4
EMÜ statuut.....	5
Muudatusettepanekud EMÜ statuudis	9
EMÜ Statuudi muudatusettepanekud terviktekstina	12
EMÜ Esinduskogu tegevusaruanne november 2004 – veebruar 2006	17
Kodanikeühenduste ettepanekud sektori arendamiseks / otsuse eelnõu	24
EKAKi seminaride ja regionaalsete ümarlaudade sisuline lõppkokkuvõte	25
Kodanikuühiskonna rahastamisest / <i>otsuse eelnõu</i>	33
Kodanikuühiskonna sihtkapitali seaduseelnõu (väljatöötatud EMÜ Esinduskogu poolt)	34
Kodanikuühiskonna sihtkapitali seaduseelnõu 697 SE I ja selle seletuskiri	40
Kodanikualgatuse tugisüsteemi arendamisest / otsuse eelnõu	49
Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaua (EMÜ) strateegiast / otsuse eelnõu	52
Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsioon (EKAK).....	53
EKAKi rakendamise ühiskomisjoni tegevuskava aastateks 2004 – 2006.....	58
Seletuskiri Vabariigi Valitsuse istungi protokollis kantava otsuse “EKAKi rakendamise tegevuskava aastateks 2004 – 2006” heakskiitmine” eelnõu juurde.....	65
Eesti kodanikeühenduste eetikakoodeks.....	72
EMÜ Esinduskogu liikme valimisedel	74
EMÜ Esinduskogu liikme valimisedel (kordushääletuseks)	75

Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaua V Suurkogu päevakord

- 9.00 Algab osalejate registreerimine.
- 10.00 Suurkogu avamine. EV hümn.
 - Margit Rosental – EMÜ Esinduskogu esimees
- 10.05 Eesti Vabariigi Presidendi Arnold Rüütli tervitus.
Riigikogu juhatuse tervitus.
- Suurkogu rakendamine. Juhatuse valimine. Päevakorra kinnitamine.
Häältelugemise komisjoni valimine.
- 10.30 5 aastat Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlauda – EMÜ Esinduskogu aruanne.
 - Margit Rosental – EMÜ Esinduskogu esimees
- 10.45 Kodanikeühenduste ettepanekud sektori arendamiseks (EMÜ Päevade kokkuvõte).
 - Helmut Hallemaa – EMÜ Esinduskogu kaasesimees
- 11.00 EMÜ Statuudi muudatustest.
 - Aado Kuhlap – EMÜ esinduskogu kaasesimees
- 11.30 EKAKi Ühiskomisjoni tegevus Eesti Kodanikuühiskonna Arengu Kontseptsiooni (EKAKi) rakendamisel.
 - Kaja Kaur – EV Siseministeriumi kohaliku omavalitsuse ja regionaalhalduse osakonna peaspetsialist, EKAKi ühiskomisjoni liige
- 11.40 Kodanikeühenduste rahastamisest.
 - Avo Üprus – EV Riigikogu liige, EV Riigikogu EKAKi toetusrühma esimees, EMÜ esinduskogu liige
 - Daimar Liiv – EMÜ esinduskogu teise koosseisu liige
- 12.10 Kodanikualgatuse tugisüsteemi arendamisest.
 - Helmut Hallemaa – EMÜ esinduskogu kaasesimees
 - Ülari Alamets – Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse juhatuse liige
 - Ivika Nõgel – Leader infokeskuse ekspert, MTÜ Partnerlus projektijuht
- 12.50 EMÜ strateegilised arengud “EMÜ 2011 +”: Paneeldiskussioon.
 - Diskussiooni veab Aare Kasemets, EMÜ esinduskogu liige 2003 – 2004
 - Arutelus osalevad:
 - Helmut Hallemaa, EMÜ esinduskogu liige 2001 – 2006
 - Agu Laius, EMÜ esinduskogu esimees 2001 – 2004
 - Avo Üprus, EMÜ esinduskogu liige 2004 – 2006
 - Daimar Liiv, EMÜ esinduskogu liige 2002 – 2003
- 13.30 EMÜ Suurkogu töö kodades. Kodade esimene istung.
- 15.00 Lõuna-aeg. Redaktsioonitoimkonna töö.
- 16.00 EMÜ Suurkogu kodade teine istung.
- 17.30 Suurkogu lõppistung. Suurkogu lõpetamine.

Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaua (EMÜ) STATUUT

Vastu võetud Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaua (EMÜ) III Suurkogul
1. veebruaril 2003. a. Tallinnas

I OSA - EMÜ ÜLDPÕHIMÕTTED

1. EMÜ lähteseisukohad

Avaliku ja äri sektori partnerina peab mittetulundussektoril olema partnerite poolt tunnustatud ja sektori enda poolt üheselt mõistetud pädevus ja volitused.

Erinevad mittetulundusühenduste katusorganisatsioonid ja piirkondlikud ühendused esindavad ühendusi oma valdkonnas ja piirkonnas, kuid ei oma üldtunnustatud ja võrdse esindatuse põhimõttest lähtuvalt võimet/volitusi mittetulundussektori kui terviku esindamiseks.

Vajalike pädevuste ja volituste määramiseks ning võrdse esindatuse põhimõttest lähtumiseks on ellu kutsutud Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaud.

2. EMÜ olemus ja eesmärk

2.1 Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaud (EMÜ) on Eesti mittetulundusühenduste avalik ja avatud koostöövorm mittetulundussektori põhimõtteliste küsimuste arutamiseks ja seisukohtade kujundamiseks ning sektori ja tema üksikute organisatsioonide huvide kaitsmiseks.

2.2 EMÜ eesmärgiks on sektori tegevusega seotud üldiste küsimuste (sektori tegevuse õiguslik regulatsioon, sektori rahastamine ja maksupoliitika, soodustused sektori tegevuseks, koostööpõhimõtted riigiorganitega, sektori eneseväärikus, sektori tugisüsteemi väljaarendamine, sektorisisene info- ja kommunikatsioonisüsteem jms) arutamine ja neis seisukohtade kujundamine.

2.3 EMÜ eesmärgiks ei ole üksikute mittetulundussektori valdkondade prioriteetide määramine ega valdkondlike ühenduste katusorganisatsiooniks olemine.

2.4 EMÜ sõlmib oma eesmärkide saavutamiseks vajadusel koostöölepinguid vastava valdkonna tunnustatud partneritega.

3. EMÜ toimimise põhimõtted

3.1 Avatus: EMÜ on avatud kõigile Eesti mittetulundusühendustele ja EMÜ kaudu toimub pidev avalik arutelu mittetulundussektorit huvitavates küsimustes

3.2 Osalusdemokraatia: Kõik EMÜs osalejad on võrdsed. EMÜs on võimalus osaleda EMÜ dokumentide koostamisel. EMÜ otsused teevad kõik EMÜ töös osalevad ühendused.

3.3 Läbipaistvus: EMÜ teeb oma tegevusega seotud materjalid avalikkusele kättesaadavaks mitmesuguste teabekanalite kaudu. EMÜ on avatud suhtlemiseks ajakirjandusega ja avalikkusega.

3.4 Solidaarsus: EMÜ edendab mittetulundussektori kõigi organisatsioonide omavahelist solidaarsust ning ühiste ja üksteise huvide eest seismist.

3.5 EMÜ suhted eriseaduste alusel tegutsevate ühendustega (kirikud ja kogudused, ametiühingud, korteri- ja muud haldusühistud, erakonnad) põhinevad vastastikustel konsultatsioonidel ja ühiste koostööstruktuuride töö pooli huvitavates küsimustes.

4. EMÜ õiguslik staatus ja finantseerimine

4.1 EMÜ ei ole juriidiline isik ja tal ei ole liikmeskonda. EMÜ ja EMÜ Esinduskogu pädevus esineda mittetulundussektori nimel tuleneb EMÜ avatusest kõigile mittetulundusühendustele, sektori toetusest ning koostööpartnerite tunnustusest.

4.2 EMÜ kulud katavad EMÜs osalejad ja toetajad vabatahtlikkuse alusel. Vajadusel sõlmib EMÜ selleks asjakohaseid lepinguid ja loob vajalikke struktuure.

II OSA - EMÜ ORGANID JA NENDE TÖÖKORD

5. EMÜ organid

EMÜ organid on Suurkogu ja Esinduskogu.

- 5.1 EMÜ Suurkogu on EMÜ kõrgeim organ.
- 5.2 EMÜ Esinduskogu on Suurkogu valitud organ, mis tegutseb EMÜ Suurkogude vahelisel perioodil. EMÜ Esinduskogu esindab mittetulundussektorit, viib ellu Suurkogu otsuseid ja teeb koostööd EMÜ partneritega.

6. Suurkogu

- 6.1 Suurkogu töös võivad osaleda kõik EMÜs osalemisest huvitatud mittetulundusühendused. Käesoleva statuudi punktis 3.5. nimetatud ühendused osalevad suurkogul külalistena.
- 6.2 Suurkogu peetakse vähemalt korra aastas Esinduskogu poolt määratud ajal.
- 6.3 Suurkogu otsuseid võtavad vastu need ühendused, kes võtavad osa suurkogu tööst.
- 6.4 Suurkogu töötab suurkogu istungite ja kodade istungite vormis käesolevas statuudis kirjeldatud korras.
- 6.5 Suurkogu
 - 6.5.1 arutab mittetulundussektori aktuaalseid probleeme;
 - 6.5.2 võtab vastu EMÜ statuudi ja muudab seda;
 - 6.5.3 arutab Suurkoguks ettevalmistatud dokumente ja teeb nende kohta otsuseid;
 - 6.5.4 valib EMÜ Esinduskogu;
 - 6.5.5 kuulab ära EMÜ Esinduskogu tegevusaruande;
 - 6.5.6 määratleb Esinduskogu järgneva aasta peamised ülesanded;
 - 6.5.7 moodustab töö- ja ekspertrühmi ning komisjone.
- 6.6 Igal mittetulundusühendusel on Suurkogul üks hääl.
- 6.7 EMÜ otsused võetakse vastu lihthälteenamusega lahtisel hääletamisel välja arvatud esinduskogu liikmete valimised, mis on salajased.
- 6.8 Koda
 - 6.8.1 Koda on suurkogu töövorm, mille eesmärgiks on tagada erinevat liiki või erinevate taotlustega mittetulundusühendustele võrdne esindatus EMÜ otsuste tegemisel;
 - 6.8.2 Kodade pädevusse kuulub Suurkogu dokumentide sisuline läbiarutamine ja heakskiitmine;
 - 6.8.3 EMÜ Suurkogus töötavad järgmised koad:
 - mittetulundusühingute koda,
 - sihtasutuste koda,
 - seltsingute koda,
 - katusorganisatsioonide koda,
 - vähemuste koda,
 - laste- ja noorteühenduste koda;
 - 6.8.4 Ühenduse kuulumise kotta valib ühendus ise vastavalt oma juriidilisele staatusele või tegevusvaldkonnale. Ühendus saab Suurkogul osaleda vaid ühe koja töös ja omab seal ühte häält.

7. Esinduskogu pädevus

- 7.1 Esinduskogu:
 - 7.1.1 koordineerib mittetulundusühenduste ühistegevust EMÜ Suurkogude vahelisel perioodil;
 - 7.1.2 koostab Suurkogu suunistele vastava tegevuskava ja realiseerib seda;
 - 7.1.3 nimetab mittetulundussektori esindajad riigiasutuste moodustatud sektori üldiste küsimustega tegelevatesse tööruhmadesse ja komisjonidesse ning muudesse koostööorganitesse;
 - 7.1.4 moodustab töö- ja ekspertrühmi ning komisjone;
 - 7.1.5 teeb mittetulundussektori huvidest lähtudes koostööd kõikide isikute, asutuste ja organisatsioonidega.

8. Suurkogu ettevalmistamine

Suurkogu valmistab ette esinduskogu.

- 8.1 Esinduskogu kogub kokku eelmisel Suurkogul moodustatud võimalike töö- ja ekspertrühmade ning komisjonide töö tulemused ja vormistab need suurkogu otsuste projektidena või muude dokumentidena.
- 8.2 Esinduskogu kogub mittetulundusühenduste arvamusi Suurkogul arutusele tulevate dokumentide ja päevakorra kohta ning võtab neid pärast analüüsimist arvesse dokumentide ja päevakorra projektide koostamisel.
- 8.3 Esinduskogu teeb side- ja massiteabevahendite kaudu vähemalt kaks kuud enne Suurkogu kõigile kättesaadavaks suurkogul arutusele tulevad dokumentide ja päevakorra eelnõud.
- 8.4 Esinduskogu koostab Suurkogule esitatavate dokumentide eelnõude lõpliku redaktsiooni hiljemalt kaks nädalat enne Suurkogu toimumist.
- 8.5 Esinduskogu teatab side- ja massiteabevahendite kaudu vähemalt üks kuu ette Suurkogu toimumise aja ja koha.

9. Osavõtjate registreerimine

- 9.1 Suurkogust osavõtjate registreerimist korraldab Esinduskogu.
- 9.2 Iga osavõtja registreeritakse ühe Suurkogu koja nimekirjas. Osavõtjate esindajad märgivad registreerimislehele enda ja oma organisatsiooni nime, kontaktandmed ning esindusõiguse aluse.

10. Suurkogu käik ja protokollid

- 10.1 Suurkogu toimub järgmiselt:
 - Suurkogu avaistung
 - Kodade esimene istung
 - Redaktsioonitoimkonna istung
 - Kodade teine istung
 - Suurkogu lõppistung
- 10.2 Kõik istungid protokollitakse.

11. Suurkogu avaistung

- 11.1 Suurkogu avab Esinduskogu esimees.
- 11.2 Suurkogu tööd juhib suurkogu juhatus. Kandidaadid juhatuse liikmeteks esitab Esinduskogu esimees.
- 11.3 Juhatus korraldab Suurkogu istungite protokollimist ja häälte lugemist.
- 11.4 Pärast Suurkogu juhatuse valimist kinnitab Suurkogu oma päevakorra. 2/3 Suurkogul osalejatest võivad muuta eelnevalt välja kuulutatud päevakorda.

12. Kodade esimene istung

- 12.1 Koja istungit juhivad kojast valitud Esinduskogu liikmed. Koja istungi alguses valib iga koda kuni kolm häätelugemiskomisjoni ja kaks redaktsioonitoimkonna liiget. Koja juhatus korraldab koosoleku protokollimise.
- 12.2 Koja istungil arutatakse läbi Suurkogu dokumendid ja tehakse ettepanekud nende sisu kohta, ettepanekud protokollitakse.
- 12.3 Kojad võivad teha ettepanekuid redaktsioonitoimkonnale prioriteetsete teemade kohta, millega Esinduskogu peab järgneval perioodil eelkõige tegelema.
- 12.4 Kojad võivad arutada istungil oma valdkonna aktuaalseid küsimusi ning ära kuulata vastavasisulisi ettekandeid Suurkogu päevakorraga paika pandud ajagraafiku raames.

13. Redaktsioonitoimkond

- 13.1 Redaktsioonitoimkond on kodade esindajatest moodustatud kogu, mis annab lõpliku kuju EMÜ dokumentidele.
- 13.2 Redaktsioonitoimkonda kuulub kaks liiget igast kojast ning kaks Esinduskogu poolt määratud liiget. Redaktsioonitoimkond valib juhataja.

13.3 Redaktsioonitoimkonna istungil tutvustavad igast kojast valitud redaktsioonitoimkonna liikmed nende kogas dokumentidele tehtud muudatusettepanekuid. Seejärel otsustab redaktsioonitoimkond läbirääkimiste ja vajadusel lihthääletamise teel, millised ettepanekud vastu võetakse ja millised tagasi lükatakse. Häälte võrdse jagunemise korral saab määravaks juhataja hääl.

13.4 Redaktsioonitoimkond koostab kodade istungitel tehtud ja kirjalikult esitatud ettepanekute ja prioriteetide alusel dokumentide ja Esinduskogu järgneva perioodi tegevuskava projekti lõppvariandid, mis lähevad hääletamisele kodade istungitel.

14. Kodade teine istung

14.1 Koja teisel istungil tutvustavad redaktsioonitoimkonna liikmed toimkonnas koostatud dokumentide lõplikku sõnastust põhjendades muudatuste tegemist või tagasilükkamist. Koja teisel istungil ei saa teha dokumentide muudatusettepanekuid.

14.2 Pärast põhjenduste ärakuulamist otsustab koda lihthääletenamusega dokumendi vastuvõtmise või tagasilükkamise.

14.3 Kodade teisel istungil valitakse kojast EMÜ Esinduskogu liikmed:

14.3.1 Kodade teisel istungil valitakse salajasel hääletamisel EMÜ esinduskogu liikmed nii, et mittetulundusühingute koda valib 8 liiget, teised koad valivad 5 liiget;

14.3.2 Esinduskogu liikmete kandidaate võivad üles seada kõik koja istungil esindatud ühendused. Kandidaat peab ise viibima istungil ja teatama oma nõusolekust. Kõik kandidaadid võivad esitada lühidalt oma platvormi.

14.3.3 Valituks loetakse kandidaadid, kes on saanud salajasel hääletamisel enim hääli. Häälte võrdsuse korral toimub liisuheitmine võrdse häälte arvu kogunud inimeste vahel, mille viib läbi koja juhatus.

15. Suurkogu lõppistung

15.1 Redaktsioonitoimkond tutvustab kodades esitatud ettepanekute põhjal koostatud Esinduskogu järgneva perioodi tegevuskava prioriteete.

15.2 Kodade juhatajad kannavad lõppistungil ette kodade hääletustulemused. EMÜ dokument loetakse vastuvõetuks, kui selle poolt on üle poole kodadest.

15.3 Suurkogu võib redaktsioonitoimkonna ettepanekul delegeerida dokumentide lõppviimistluse Esinduskogule.

15.4 Kodade juhatajad teevad teatavaks kodades valitud esinduskogu liikmed.

15.5 Istungi juhatus kuulutab suurkogu lõppenuks, kui pävakord on ammendatud.

16. Esinduskogu

Esinduskogu töövormid ja töökord

16.1 Esinduskogu tegutseb igasugusel otstarbekal viisil, eelkõige koosolekute, ürituste, kampaaniate ja infovahetuse korraldamise, komisjonide ja töörühmade moodustamise või neisse esindajate määramise, deklaratsioonide ja avalduste esitamise jms teel.

16.2 Esinduskogu võib EMÜ praktiliste ülesannete täitmise kokkulepete alusel panna koostööpartnerile.

16.3 Esinduskogusse kuulub 33 liiget.

16.4 Esinduskogu valib enda hulgast esimehe ja kaks kaasesimeest. Esinduskogu koosolekut juhitakse rotatsiooni korras. Järgmise koosoleku toimumise aeg, koht ja juhataja määratakse eelmisel koosolekul.

16.5 Esinduskogu peab koosolekuid vastavalt vajadusele, kuid vähemalt korra kolme kuu jooksul. Esinduskogu koosolekud protokollitakse.

16.6 Esinduskogu taotleb oma töös konsensust. Kui Esinduskogus tekivad lahkarvamused, otsustatakse asi hääletamise teel. Kui hääled jagunevad võrdselt, otsustab Esinduskogu esimehe hääl.

16.7 Esinduskogu võib vajadusel vastu võtta oma täpsema kodukorra.

Muudatusettepanekud EMÜ statuudis V Suurkogule 4.veebruari 2006 järgmistes punktides:

- 2.2 Käesoleva statuudi mõistes on mittetulundusühendus kodanikualgatusel asutatud ühendus
- 2.3 Eriseaduste alusel tegutsev ühendus on käesoleva statuudi mõistes lisaks mittetulundusühingute seadusele korteriühistuseaduse, ametiühinguseaduse ning kirikute ja koguduste seaduse alusel asutatud ja tegutsev ühendus.
- 3.5 EMÜ suhted erakondadega ja avaliku sektori osalusel loodud ühendustega põhinevad vastastikustel konsultatsioonidel ja ühiste koostööstruktuuride töö pooli huvitavates küsimustes
5. EMÜ organid on Suurkogu, Esinduskogu ja Aukohus
- 5.3 EMÜ Aukohus on Suurkogu valitud organ, mille ülesandeks on vajadusel Suurkogul osalenud ühenduste eriarvamuste, konfliktide ja koostööprobleemide lahendamisele kaasaaitamine EMÜ Eetikakoodeksi alusel.
- 6.5.4 (Suurkogu) valib EMÜ Esinduskogu ja Aukohtu
- 6.5.8 annab Suurkogul osalenud kodanikuühenduste nimel volitusi osalemaks teiste organisatsioonide töös ja juhtorganites
- 6.5.9 EMÜ Esinduskogu ja tema erinevad töövormid valitakse kaheks aastaks (kuni järgmise Suurkoguni) ning samaks perioodiks saavad volitused Suurkogul valitud kodanikeühenduste esindajad erinevatesse valitavatesse organitesse väljaspool EMÜ
- 6.6 Iga Suurkogul oma ühenduse esindajana osalev füüsiline isik omab hääletamisel ühte häält olenemata teda volitanud ühenduste arvust
- 6.8.3 EMÜ Suurkogus töötavad järgmised kojad:
...
vähemusrahvuste koda
noorteühenduste koda
eriseaduste alusel tegutsevate kodanikeühenduste koda
- 7.1.3 nimetab mittetulundussektori esindajad riigiasutuste moodustatud sektori üldiste küsimustega tegelevatesse töörühmadesse ja komisjonidesse ning muudesse koostööorganitesse
- 9.3 Osavõtjate register avalikustatakse EMÜ kodulehel hiljemalt üks kuu pärast Suurkogu toimumist
- 14.3.1 Kodade teisel istungil valitakse salajasel hääletamisel EMÜ esinduskogu liikmed järgmise printsiibi alusel:
MTÜ-de kojast 10 / 6 / 5 liiget, seltsingute kojast 5 / 3 / 2 liiget, sihtasutuste kojast 5 / 3 / 2 liiget, katusorganisatsioonide ja võrgustike kojast 5 / 3 / 2 liiget, vähemusrahvuste kojast 5 / 3 / 2 liiget, noorteühenduste kojast 5 / 3 / 2 liiget ja eriseaduste alusel tegutsevate ühenduste kojast 5 / 3 / 2 liiget. Seega kokku valitakse kodadest Esinduskokku 40 / 21 / 17 liiget. (juhul kui mõne koja moodustamine või ära kaotamine otsustatakse Suurkogul teisiti, siis Esinduskogu liikmete arv ka vastavalt muutub)

kuni 16 liiget tulevad Esinduskogu liikmeteks valituna maakondlikul printsiibil, see tähendab, et on valitud üks esindaja maakondlikul ümarlaual ja üks esindaja Tallinnast. Siit seega 15+1=16. Eelduseks on asjaolu, et eelnimetatud kodanikuühenduste ümarlauad maakondades on moodustatud ühenduste koostöölepingu alusel ja ümarlaudade koosseis peab vajalikuks saata oma esindaja EMÜ Esinduskogu koosseisu.

c) Juhul kui Suurkogu kodades valitud isik osutub ka maakonnas valituks, siis asub tema asemele vastavas kojas häälte arvult järgnev isik.

Hääletamist vajab, kas muudatused a, b, c kehtivad statuudi vastuvõtmise hetkest või alates järgmisest Suurkogust.

16.3 Esinduskogusse kuulub 33 liiget.

Esinduskogu liige ei ole seotud teda Suurkogule volitanud organisatsiooni volitusega, vaid teda valinud koja volitusega.

16.5 Esinduskogu liige, kes ühel või teisel põhjusel ei saa osaleda Esinduskogu töös või kes mõjuva põhjuseta pole osalenud enam kui kahel järjestikusel Esinduskogu koosolekul, loovutab oma koha häälte arvult järgnevale vastavas kojas. */vajab hääletamist/*

17. Aukohus. Aukohtu liikmete valimine, töövormid ja töökord:

17.1. Aukohtusse valitakse Suurkogu salajasel hääletusel iga nelja aasta tagant 3 või 5 liiget, kes ei tohi kuuluda samal ajal Esinduskogusse, revisjonikomisjoni ega poliitilise erakonna juhtorganitesse.

17.2 Aukohtu liikmeks saab kandideerida iga Suurkogul osalev Eesti Vabariigi kodanik, kes on vähemalt 35 aastat vana ja teatab avalikult oma kandideerimisotsusest vähemalt 10 päeva enne Aukohut valiva Suurkogu toimumist. Koos kandideerimisotsusega esitatakse lühielulugu, kahe usaldusisiku nimed ja kontaktandmed.

17.3. Valitud Aukohtu liige on oma otsustustes vaba ja arvestab arutelu kujundamisel Eetikakoodeksi sätteid, EKAK-i väärtusi ning arutelule võetud juhtumi eripära. Aukohtu liikme tagasiastumise või muul põhjusel lahkumise korral asub tema kohale Suurkogus Aukohtu valimistel järgmise hääletustulemuse saanud isik.

17.4. Aukohus koguneb vastavalt vajadusele ja valib liikmete hulgast Aukohtu eesistuja kokkulepitud ajaks.

17.5. Aukohus võib võtta arutamisele üksnes kirjalikult otse Aukohtule või Esinduskogu kaudu esitatud kaebused, mis vastavad järgmistele põhitingimustele:

17.5.1 Kaebuse aluseks olev probleem puudutab EMÜ Statuudi või Suurkogu otsuste täitmist ja sellekohane Esinduskogu poole pöördumine ei aidanud probleemi lahendada.

17.5.2 Viimasel Suurkogul osalenud ühendus on kahjustanud teise Suurkogul osalenud ühenduse arvates viimase mainet, konkurentsivõimet või muid tingimusi viisil, mis pole kooskõlas Eetikakoodeksiga..

17.5.3 Suurkogul osalenud ühendus on korduvalt eiranud teiste ühenduste kaasamise head tava.

17.6. Aukohus ei võta arutlusele kaebusi, mis on suunatud nende ühenduste tegevuse hindamisele, mille otsuste langetamise osas puudub Suurkogul ja Aukohtul pädevus;

17.7. Aukohtu eesistuja või tema poolt volitatud Aukohtu liige teatab kaebuse esitajale kaebuse arutelusse võtmisest ja läbirääkimiste alustamisest või kaebuse tagasilükkamisest kirjalikult 30 päeva jooksul. Kaebuse tagasilükkamine peab olema põhjendatud.

17.8. Kaebuse arutelu vormi, osapoolte kuulamise ning läbirääkimise etapid, protokollimise ulatuse ja muud olulised küsimused otsustab Aukohus osapoolte ettepanekute alusel. Kui üks või mitu kaebusega seotud osapoolt ei soovi kaebuse põhjuseks olnud juhtumi arutelu, võib Aukohus kaaluda juhtumi arutelu ka ilma arutelust keeldunud osapoolteta neid arutelu aegadest ja tingimustest eelnevalt informeerides.

17.9. Kaebuse osapool võib Aukohtu otsuse kohta esitada kirjaliku protesti järgmisele Suurkogule. Aukohtu otsuse, protesti ning Aukohtu võimaliku vastulause avaldamise ja paljundamise eest vastutab Esinduskogu.

17.10. Aukohtu tegevuse lõpetab Suurkogu vastav otsus või Aukohtu liikmete lahkumine.

Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaua (EMÜ) STATUUT

(EELNÕU EMÜ V SUURKOGULE 04. veebruaril 2006)

I OSA - EMÜ ÜLDPÕHIMÕTTED

1. EMÜ lähteseisukohad

Avaliku ja äri sektori partnerina peab mittetulundussektoril olema partnerite poolt tunnustatud ja sektori enda poolt üheselt mõistetud pädevus ja volitused.

Erinevad mittetulundusühenduste katusorganisatsioonid ja piirkondlikud ühendused esindavad ühendusi oma valdkonnas ja piirkonnas, kuid ei oma üldtunnustatud ja võrdse esindatuse põhimõttest lähtuvalt võimet/volitusi mittetulundussektori kui terviku esindamiseks.

Vajalike pädevuste ja volituste määramiseks ning võrdse esindatuse põhimõttest lähtumiseks on ellu kutsutud Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaud.

2. EMÜ olemus ja eesmärk

2.1 Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaud (EMÜ) on Eesti mittetulundusühenduste avalik ja avatud koostöövorm mittetulundussektori põhimõtteliste küsimuste arutamiseks ja seisukohtade kujundamiseks ning sektori ja tema üksikute organisatsioonide huvide kaitsmiseks.

2.2 Käesoleva statuudi mõistes on mittetulundusühendus kodanikualgatusel asutatud ühendus

2.3 Eriseaduste alusel tegutsev ühendus on käesoleva statuudi mõistes lisaks mittetulundusühingute seadusele korteriühituseaduse, ametiühinguseaduse ning kirikute ja koguduste seaduse alusel asutatud ja tegutsev ühendus.

2.4 EMÜ eesmärgiks on sektori tegevusega seotud üldiste küsimuste (sektori tegevuse õiguslik regulatsioon, sektori rahastamine ja maksupoliitika, soodustused sektori tegevuseks, koostööpõhimõtted riigiorganitega, sektori eneseväärikus, sektori tugisüsteemi väljaarendamine, sektorisisene info- ja kommunikatsioonisüsteem jms) arutamine ja neis seisukohtade kujundamine.

2.5 EMÜ eesmärgiks ei ole üksikute mittetulundussektori valdkondade prioriteetide määramine ega valdkondlike ühenduste katusorganisatsiooniks olemine.

2.6 EMÜ sõlmib oma eesmärkide saavutamiseks vajadusel koostöölepinguid vastava valdkonna tunnustatud partneritega.

3. EMÜ toimimise põhimõtted

3.1 Avatus

EMÜ on avatud kõigile Eesti mittetulundusühendustele ja EMÜ kaudu toimub pidev avalik arutelu mittetulundussektorit huvitavates küsimustes.

3.2 Osalusdemokraatia

Kõik EMÜs osalejad on võrdsed. EMÜs on võimalus osaleda EMÜ dokumentide koostamisel. EMÜ otsused teevad kõik EMÜ töös osalevad ühendused.

3.3 Läbipaistvus

EMÜ teeb oma tegevusega seotud materjalid avalikkusele kättesaadavaks mitmesuguste teabekanalite kaudu. EMÜ on avatud suhtlemiseks ajakirjandusega ja avalikkusega.

3.4 Solidaarsus

EMÜ edendab mittetulundussektori kõigi organisatsioonide omavahelist solidaarsust ning ühiste ja üksteise huvide eest seismist.

3.5 EMÜ suhted erakondadega ja avaliku sektori osalusel loodud ühendustega põhinevad vastastikustel konsultatsioonidel ja ühiste koostööstruktuuride töö pooli huvitavates küsimustes

4. EMÜ õiguslik staatus ja finantseerimine

4.1 EMÜ ei ole juriidiline isik ja tal ei ole liikmeskonda. EMÜ ja EMÜ Esinduskogu pädevus esineda mittetulundussektori nimel tuleneb EMÜ avatusest kõigile mittetulundusühendustele, sektori toetusest ning koostööpartnerite tunnustusest.

4.2 EMÜ kulud katavad EMÜs osalejad ja toetajad vabatahtlikkuse alusel. Vajadusel sõlmib EMÜ selleks asjakohaseid lepinguid ja loob vajalikke struktuure.

II OSA - EMÜ ORGANID JA NENDE TÖÖKORD

5. EMÜ organid

EMÜ organid on Suurkogu, Esinduskogu ja Aukohus.

5.1 EMÜ Suurkogu on EMÜ kõrgeim organ.

5.2 EMÜ Esinduskogu on Suurkogu valitud organ, mis tegutseb EMÜ Suurkogude vahelisel perioodil. EMÜ Esinduskogu esindab mittetulundussektorit, viib ellu Suurkogu otsuseid ja teeb koostööd EMÜ partneritega.

5.3. EMÜ Aukohus on Suurkogu valitud organ, mille ülesandeks on vajadusel Suurkogul osalenud ühenduste eriarvamuste, konfliktide ja koostööprobleemide lahendamisele kaasa aitamine EMÜ Eetikakoodeksi alusel.

6. Suurkogu

6.1 Suurkogu töös võivad osaleda kõik EMÜs osalemisest huvitatud mittetulundusühendused. Käesoleva statuudi punktis 3.5. nimetatud ühendused osalevad suurkogul külalistena.

6.2 Suurkogu peetakse vähemalt iga kahe aasta tagant Esinduskogu poolt määratud ajal.

6.3 Suurkogu otsuseid võtavad vastu need ühendused, kes võtavad osa suurkogu tööst.

6.4 Suurkogu töötab suurkogu istungite ja kodade istungite vormis käesolevas statuudis kirjeldatud korras.

6.5 Suurkogu pädevus

Suurkogu:

6.5.1 arutab mittetulundussektori aktuaalseid probleeme;

6.5.2 võtab vastu EMÜ statuudi ja muudab seda;

6.5.3 arutab Suurkoguks ettevalmistatud dokumente ja teeb nende kohta otsuseid;

6.5.4 valib EMÜ Esinduskogu ja Aukohtu;

6.5.5 kuulab ära EMÜ Esinduskogu tegevusaruande;

6.5.6 määratleb Esinduskogu järgneva aasta peamised ülesanded;

6.5.7 moodustab töö- ja ekspertrühmi ning komisjone;

6.5.8 annab Suurkogul osalenud kodanikuühenduste nimel volitusi osalemaks teiste organisatsioonide töös ja juhtorganites;

6.5.9 EMÜ Esinduskogu ja tema erinevad töövormid valitakse kaheks aastaks (kuni järgmise Suurkoguni) ning samaks perioodiks saavad volitused Suurkogul valitud kodanikeühenduste esindajad erinevatesse valitavatesse organitesse väljaspool EMÜ.

6.6 Iga Suurkogul oma ühenduse esindajana osalev füüsiline isik omab hääletamisel ühte häält olenemata teda volitanud ühenduste arvust.

6.7 EMÜ otsused võetakse vastu lihthäälteenamusega lahtisel hääletamisel välja arvatud esinduskogu liikmete valimised, mis on salajased.

6.8 Koda

6.8.1 Koda on suurkogu töövorm, mille eesmärgiks on tagada erineva õigusliku vormi või erinevate taotlustega mittetulundusühendustele võrdne esindatus EMÜ otsuste tegemisel.

6.8.2 Kodade pädevusse kuulub Suurkogu dokumentide sisuline läbiarutamine ja heakskiitmine.

6.8.3 EMÜ Suurkogus töötavad järgmised kodad:

- mittetulundusühingute koda;

- sihtasutuste koda;

- seltsingute koda;

- katusorganisatsioonide koda;

- vähemusrahvuste koda;

- noorteühenduste koda;

- eriseaduse alusel tegutsevate kodanikeühenduste koda. (Kehtestub statuudi vastuvõtmisest)

6.8.4 Ühenduse kuulumise kotta valib ühendus ise vastavalt oma juriidilisele staatusele või tegevusvaldkonnale. Ühendus saab Suurkogul osaleda vaid ühe koja töös ja omab seal ühte häält.

7. Esinduskogu pädevus

7.1 Esinduskogu:

7.1.1 koordineerib mittetulundusühenduste ühistegevust EMÜ Suurkogude vahelisel perioodil;

7.1.2 koostab Suurkogu suunistele vastava tegevuskava ja realiseerib seda;

7.1.3 nimetab mittetulundussektori esindajad riigiasutuste moodustatud sektori üldiste küsimustega tegelevatesse tööriühmadesse ja komisjonidesse ning muudesse koostööorganitesse

7.1.4 moodustab töö- ja ekspertrühmi ning komisjone;

7.1.5 teeb mittetulundussektori huvidest lähtudes koostööd kõikide isikute, asutuste ja organisatsioonidega.

8. Suurkogu ettevalmistamine

Suurkogu valmistab ette **E**esinduskogu.

8.1 Esinduskogu kogub kokku eelmisel Suurkogul moodustatud võimalike töö- ja ekspertrühmade ning komisjonide töö tulemused ja vormistab need suurkogu otsuste projektidena või muude dokumentidena.

8.2 Esinduskogu kogub mittetulundusühenduste arvamusi Suurkogul arutusele tulevate dokumentide ja päevakorra kohta ning võtab neid pärast analüüsimist arvesse dokumentide ja päevakorra projektide koostamisel.

8.3 Esinduskogu teeb side- ja massiteabevahendite kaudu vähemalt kaks kuud enne Suurkogu kõigile kättesaadavaks suurkogul arutusele tulevad dokumentide ja päevakorra eelnõud.

8.4 Esinduskogu koostab Suurkogule esitatavate dokumentide eelnõude lõpliku redaktsiooni hiljemalt kaks nädalat enne Suurkogu toimumist.

8.5 Esinduskogu teatab side- ja massiteabevahendite kaudu vähemalt üks kuu ette Suurkogu toimumise aja ja koha.

9. Osavõtjate registreerimine

9.1 Suurkogust osavõtjate registreerimist korraldab Esinduskogu.

9.2 Iga osavõtja registreeritakse ühe Suurkogu koja nimekirjas. Osavõtjate esindajad märgivad registreerimislehele enda ja oma organisatsiooni nime, kontaktandmed ning esindusõiguse aluse.

9.3. Osavõtjate register avalikustatakse EMÜ kodulehel hiljemalt üks kuu pärast Suurkogu toimumist.

10. Suurkogu käik ja protokollid

10.1 Suurkogu toimub järgmiselt:

- Suurkogu avaistung
- Kodade esimene istung
- Redaktsioonitoimkonna istung
- Kodade teine istung
- Suurkogu lõppistung

10.2 Kõik istungid protokollitakse.

11. Suurkogu avaistung

11.1 Suurkogu avab Esinduskogu esimees.

11.2 Suurkogu tööd juhib suurkogu juhatus. Kandidaadid juhatuse liikmeteks esitab Esinduskogu esimees.

11.3 Juhatus korraldab Suurkogu istungite protokollimist ja häälte lugemist.

11.4 Pärast Suurkogu juhatuse valimist kinnitab Suurkogu oma päevakorra. 2/3 Suurkogul osalejatest võivad muuta eelnevalt välja kuulutatud päevakorda.

12. Kodade esimene istung

12.1 Koja istungit juhivad kojast valitud Esinduskogu liikmed. Koja istungi alguses valib iga koda kuni kolm häältelugemiskomisjoni ja kaks redaktsioonitoimkonna liiget. Koja juhatus korraldab koosoleku protokollimise.

12.2 Koja istungil arutatakse läbi Suurkogu dokumendid ja tehakse ettepanekud nende sisu kohta, ettepanekud protokollitakse.

12.3 Kojad võivad teha ettepanekuid redaktsioonitoimkonnale prioriteetsete teemade kohta, millega Esinduskogu peab järgneval perioodil eelkõige tegelema.

12.4 Kojad võivad arutada istungil oma valdkonna aktuaalseid küsimusi ning ära kuulata vastavasisulisi ettekandeid Suurkogu päevakorraga paika pandud ajagraafiku raames.

13. Redaktsioonitoimkond

13.1 Redaktsioonitoimkond on kodade esindajatest moodustatud kogu, mis annab lõpliku kuju EMÜ dokumentidele.

13.2 Redaktsioonitoimkonda kuulub kaks liiget igast kojast ning kaks Esinduskogu poolt määratud liiget. Redaktsioonitoimkond valib juhataja.

13.3 Redaktsioonitoimkonna istungil tutvustavad igast kojast valitud redaktsioonitoimkonna liikmed nende kojas dokumentidele tehtud muudatusettepanekuid. Seejärel otsustab redaktsioonitoimkond läbirääkimiste ja vajadusel lihthääletamise teel, millised ettepanekud vastu võetakse ja millised tagasi lükatakse. Häälte võrdse jagunemise korral saab määravaks juhataja hääl.

13.4 Redaktsioonitoimkond koostab kodade istungitel tehtud ja kirjalikult esitatud ettepanekute ja

prioriteetide alusel dokumentide ja Esinduskogu järgneva perioodi tegevuskava projekti lõppvariandid, mis lähevad hääletamisele kodade istungitel.

14. Kodade teine istung

14.1 Koja teisel istungil tutvustavad redaktsioonitoimkonna liikmed toimkonnas koostatud dokumentide lõplikku sõnastust põhjendades muudatuste tegemist või tagasilükkamist. Koja teisel istungil ei saa teha dokumentide muudatusettepanekuid.

14.2 Pärast põhjenduste ära kuulamist otsustab koda lihthäälteenamusega dokumendi vastuvõtmise või tagasilükkamise.

14.3 Kodade teisel istungil valitakse kojast EMÜ Esinduskogu liikmed.

14.3.1 Kodade teisel istungil valitakse salajasel hääletamisel EMÜ esinduskogu liikmed järgmise printsiibi alusel:

a) MTÜ-de kojast 10 / 6 / 5 liiget, seltsingute kojast 5 / 3 / 2 liiget, sihtasutuste kojast 5 / 3 / 2 liiget, katusorganisatsioonide ja võrgustike kojast 5 / 3 / 2 liiget, vähemuste kojast 2 liiget, noorteühenduste kojast 5 / 3 / 2 liiget ja eriseaduste alusel tegutsevate ühenduste kojast 5 / 3 / 2 liiget. Seega kokku Esinduskokku 40 / 21 / 17 liiget.

b) Kuni 16 liiget tulevad Esinduskogu liikmeteks valituna maakondlikul printsiibil, st., et on valitud üks esindaja maakondlikul ümarlaul ja üks esindaja Tallinnast. Seega 15+1=16. Eelduseks on asjaolu, et eelnimetatud kodanikuühenduste ümarlauseadused on moodustatud ühenduste koostöölepingu alusel ja ümarlauseaduste koosseis peab vajalikuks saata oma esindaja EMÜ Esinduskogu koosseisu.

c) Juhul kui Suurkogu kodades valitud isik osutub ka maakonnas valituks, siis asub tema asemele vastavas kojast häälte arvult järgnev isik.

14.3.2 Esinduskogu liikmete kandidaate võivad üles seada kõik koja istungil esindatud ühendused. Kandidaat peab ise viibima istungil ja teatama oma nõusolekust. Kõik kandidaadid võivad esitada lühidalt oma platvormi.

14.3.3 Valituks loetakse kandidaadid, kes on saanud salajasel hääletamisel enim hääli. Häälte võrdsuse korral toimub liisuheitmine võrdse häälte arvu kogunud inimeste vahel, mille viib läbi koja juhatus.

15. Suurkogu lõppistung

15.1 Redaktsioonitoimikond tutvustab kodades esitatud ettepanekute põhjal koostatud Esinduskogu järgneva perioodi tegevuskava prioriteete.

15.2 Kodade juhatajad kannavad lõppistungil ette kodade hääletustulemused. EMÜ dokument loetakse vastuvõetuks, kui selle poolt on üle poole kodadest.

15.3 Suurkogu võib redaktsioonitoimkonna ettepanekul delegeerida dokumentide lõppviimistluse Esinduskogule.

15.4 Kodade juhatajad teevad teatavaks kodades valitud esinduskogu liikmed.

15.5 Istungi juhatus kuulutab suurkogu lõppenuks, kui päevakord on ammendatud.

16. Esinduskogu

Esinduskogu töövormid ja töökord

16.1 Esinduskogu tegutseb igasugusel otstarbekal viisil, eelkõige koosolekute, ürituste, kampaaniate ja infovahetuse korraldamise, komisjonide ja töörühmade moodustamise või neisse esindajate määramise, deklaratsioonide ja avalduste esitamise jms teel.

16.2 Esinduskogu võib EMÜ praktiliste ülesannete täitmise kokkulepete alusel panna koostööpartnerile.

16.3 Esinduskogusse kuulub 33 liiget.

16.4 Esinduskogu liige ei ole seotud teda Suurkogule volitanud organisatsiooni volitusega, vaid teda valinud koja volitusega.

16.5 Esinduskogu liige, kes ühel või teisel põhjusel ei saa osaleda Esinduskogu töös või kes mõjuva põhjuseta pole osalenud enam kui kahel järjestikusel Esinduskogu koosolekul, loovutab oma koha häälte arvult järgnevale vastavas kojast.

16.6 Esinduskogu valib enda hulgast esimehe ja kaks kaasesimeest. Esinduskogu koosolekut juhatakse rotatsiooni korras. Järgmise koosoleku toimumise aeg, koht ja juhataja määratakse

eelmisel koosolekul.

16.7 Esinduskogu peab koosolekuid vastavalt vajadusele, kuid vähemalt korra kolme kuu jooksul. Esinduskogu koosolekud protokollitakse.

16.8 Esinduskogu taotleb oma töös konsensust. Kui Esinduskogus tekivad lahkarvamused, otsustatakse asi hääletamise teel. Kui hääled jagunevad võrdselt, otsustab Esinduskogu esimehe hääl.

16.9 Esinduskogu võib vajadusel vastu võtta oma täpsema kodukorra.

17. Aukohus

Aukohtu liikmete valimine, töövormid ja töökord:

17.1. Aukohtusse valitakse Suurkogu salajasel hääletusel iga nelja aasta tagant 3 või 5 liiget, kes ei tohi kuuluda samal ajal Esinduskogusse, revisjonikomisjoni ega poliitilise erakonna juhtorganitesse.

17.2. Aukohtu liikmeks saab kandideerida iga Suurkogul osalev Eesti Vabariigi kodanik, kes on vähemalt 35 aastat vana ja teatab avalikult oma kandideerimisotsusest vähemalt 10 päeva enne Aukohtu valiva Suurkogu toimumist. Koos kandideerimisotsusega esitatakse lühielulugu, kahe usaldusisiku nimed ja kontaktandmed.

17.3. Valitud Aukohtu liige on oma otsustustes vaba ja arvestab arutelu kujundamisel Etikakoodeksi sätteid, EKAK-i väärtusi ning arutelule võetud juhtumi eripära. Aukohtu liikme tagasiastumise või muul põhjusel lahkumise korral asub tema kohale Suurkogus Aukohtu valimistel järgmise hääletustulemuse saanud isik.

17.4. Aukohus koguneb vastavalt vajadusele ja valib liikmete hulgast Aukohtu eesistuja kokkulepitud ajaks.

17.5. Aukohus võib võtta arutamisele üksnes kirjalikult otse Aukohtule või Esinduskogu kaudu esitatud kaebused, mis vastavad järgmistele põhitingimustele:

18.5.1. Kaebuse aluseks olev probleem puudutab EMÜ Statuudi või Suurkogu otsuste täitmist ja sellekohane Esinduskogu poole pöördumine ei aidanud probleemi lahendada.

18.5.2. Viimasel Suurkogul osalenud ühendus on kahjustanud teise Suurkogul osalenud ühenduse arvates viimase mainet, konkurentsivõimet või muid tingimusi viisil, mis pole kooskõlas Etikakoodeksiga.

18.5.3. Suurkogul osalenud ühendus on korduvalt eiranud teiste ühenduste kaasamise head tava.

17.6. Aukohus ei võta arutlusele kaebusi, mis on suunatud nende ühenduste tegevuse hindamisele, mille otsuste langetamise osas puudub Suurkogul ja Aukohtul pädevus;

17.7. Aukohtu eesistuja või tema poolt volitatud Aukohtu liige teatab kaebuse esitajale kaebuse arutelluse võtmisest ja läbirääkimiste alustamisest või kaebuse tagasilükkamisest kirjalikult 30 päeva jooksul. Kaebuse tagasilükkamine peab olema põhjendatud.

17.8. Kaebuse arutelu vormi, osapoolte kuulamise ning läbirääkimise etapid, protokollimise ulatuse ja muud olulised küsimused otsustab Aukohus osapoolte ettepanekute alusel. Kui üks või mitu kaebusega seotud osapoolt ei soovi kaebuse põhjuseks olnud juhtumi arutelu, võib Aukohus kaaluda juhtumi arutelu ka ilma arutelust keeldunud osapoolteta neid arutelu aegadest ja tingimustest eelnevalt informeerides.

17.9. Kaebuse osapool võib Aukohtu otsuse kohta esitada kirjaliku protesti järgmisele Suurkogule. Aukohtu otsuse, protesti ning Aukohtu võimaliku vastulause avaldamise ja paljundamise eest vastutab Esinduskogu.

17.10. Aukohtu tegevuse lõpetab Suurkogu vastav otsus või Aukohtu liikmete lahkumine.

EMÜ Esinduskogu tegevusaruanne november 2004-veebruar 2006

Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaua (EMÜ) Esinduskogu IV koosseis sai volitused tegutsemiseks 20.11.04 Paides toimunud EMÜ IV Suurkogul.

EMÜ Esinduskogusse valiti:

MITTETULUNDUSÜHINGUTE KODA: Ülo Siivelt, Laine Tarvis, Margit Rosental, Romeo Mukk, Aare Kruuser, Iti Aavik, Aado Kuhlapp, Mai Kolossova.

KATUSORGANISATSIOONIDE KODA: Kaido-Allan Lainurm, Astrid Hindriks, Avo Üprus, Riina Kallas, Reljo Saarepera.

SELTSINGUTE KODA: Andrus Lepp, Eha Reitelmann, Aarne Maripuu, Liidia Janson, Arvo Lekk

SIHTASUTUSTE KODA: Jon Ender, Helmut Hallemaa, Artur Taevere.

VÄHEMUSTE KODA: Nadezda Sporõhhina, Vladimir Naumov, Nikolai Pavlenko, Eigar Timoska, Jelena Filippenkova.

NOORTEÜHENDUSTE KODA: Jevgeni Krištafovitš, Thea Sogenbits, Uku Lember, Mark Lutšin, Nelly Vakhterova.

EMÜ Esinduskogu **prioriteetid** aastal 2005:
EKAKi rakendamine ja protsessi arendamine;
Rahastamine ja õigusloome;
Piirkondlik areng ja koostöö;
Väliskoostöö; Kommunikatsioon;
EMÜ organisatsiooniline areng ja jätkusuutlikkus.

EMÜ ESINDUSKOGU TEGEVUS JA TÖÖKORRALDUS

Esinduskogu töötas komisjonides ja koosolekutel lähtuvalt 21.02.05 Esinduskogu koosolekul kinnitatud tegevuskavast. Kokku toimus 9 Esinduskogu koosolekut, 3 ajurünnakut. Esinduskogu valis 14.12.04 juhatuse (M.Rosental, Ü.Siivelt, H.Hallemaa). 01.12.05 valiti seoses Ü.Siivelti tagasiastumisega uueks kaasesimeheks A.Kuhlapp.

Prioriteetideks seatud ülesannete täitmiseks töötasid EMÜ Esinduskogu **komisjonid**: Rahastamise ja õigusloome ning EKAKi rakendamise komisjon (RÕK); Piirkondliku arengu ning koostöö komisjon (PAKK) ;Kommunikatsioonikomisjon (KOK), Organisatsioonilise arengu komisjon ehk laiendatud juhatuse (OAK).

Ülevaade EMÜ Esinduskogu tegevusest Suurkogude vahelisel perioodil detsember 2004-jaanuar 2006.a.

EKAKi RAKENDAMINE JA PROTSESSI ARENDAMINE

Ülesanded:

1. Esinduskogu üks olulisim ülesanne on jälgida EKAKi rakendamise protsessi.
2. Osalemine EV Valitsuse ja kodanikeühenduste EKAK-i rakendamise ühiskomisjoni töös muutub aktiivsemaks. Väga oluline on suurendada EMÜ esindajate arvu ühiskomisjonis.

Esinduskogu aitas kujundada ja vahendada ühenduste seisukohti EKAKi protsessi osas valitsusele ja Riigikogule. Pikka aega EKAKi protsessiga seotud ekspertidega koostöös valmistati ette ja esitati Riigikogule ühisseisukohad EKAKi rakendamise kohta. Selleks kutsuti kokku nõukoda. 18.01.05 anti EMÜ seisukohad üle Riigikogu põhiseaduskomisjoni, kultuurikomisjoni, sotsiaalkomisjoni avalikul ühisistungil, kus teiste seas esines ettekandega ka EMÜ Esinduskogu esimees M.Rosental. Ühtlasi anti edasi ka EMÜ ja tema Esinduskogu seisukohad EKAKi rakendamise protsessist ja selle arengusuundadest. Esinduskogu liikmed osalesid Riigikogu istungil 20.01.05, kus toimus EKAKi rakendamise ja kodanikuühiskonna arengu arutelu.

August-oktoober 2005 toimusid osana EMÜ Päevadest kõigis maakondades seminarid EKAKi tutvustamiseks. Need viidi läbi koostöös Eesti Vabariigi Valitsuse ja kodanikeühenduste EKAK-i rakendamise ühiskomisjoniga (EKAK-i Ühiskomisjoniga) ning EV Siseministeeriumiga sõlmitud lepingu alusel. Seminaridel tutvustati EKAK-i rakendamist ning EKAK-i Ühiskomisjoni tööd. Samuti koondati seminaride käigus esitatud arvamused ja tehtud ettepanekud ning küsitud küsimused. Seminaride kohta on info http://www.emy.ee/EKAKi_seminarid/index.html.

EKAKi rakendamise ühiskomisjonis esindas EMÜ Esinduskogu kaasesimees Ülo Siivelt. Esinduskogu on avaldanud soovi suurendada oma esindajate arvu Ühiskomisjonis. Seda võimaldati vaid vabaliikmena, 30.11-01.12.05 toimunud Esinduskogu ajurünnaku otsuse kohaselt esitas Esinduskogu avalduse määrata oma esindajateks Ülo Siivelti asemel Riina Kallas (Eesti Majaomanike Ühenduste Liit) ja asendusliikmeks Helmut Hallemaa (Arengu ja Stabiilsuse Sihtasutus). Esinduskogu liikmed on esinenud Ühiskomisjoni istungitel ettekannetega. Samuti tehti ettepanekuid rahastamiseksperdi leidmise osas.

2005. aasta jaanuaris kutsuti Riigikantselei juures kokku kaasamise temaatika käsitlemiseks eraldi töörühm, mida juhatab Eleka Rugam-Rebane. Sellega lisandus ühiskomisjoni seadusandluse ja kaasamise töörühma ühe olulisima teema käsitlemiseks lisajõud avaliku sektori poolt koos selle valdkonna vastutava ametnikuga eesotsas.

RAHASTAMINE JA ÕIGUSLOOME

Ülesanded:

1. Kodanikuühiskonna Sihtkapitali Seaduse väljatöötamisele kaasa aitamine.
2. Esinduskogu osaleb aktiivselt ühenduste rahastamisstrateegia välja töötamises.

Esinduskogu rahandus- ja õigusloome komisjoni eestvõttel töötati välja Kodanikuühiskonna Sihtkapitali seaduseelnõu. Protsessi oli kaasatud ka selle idee üks autoritest ja propageerijatest Agu Laius. Osaleti Riigikogu EKAKi toetusrühma koosolekutel, kus arutati EMÜ IV Suurkogu otsust luua kodanikuühiskonna sihtkapital parandamiseks kodanikeühenduste efektiivsemaks ja läbipaistvamaks rahastamiseks ning sihtkapitali seaduseelnõu struktuuri ja põhimõtteid.

Mais 2005 saadeti eelnõu tutvumiseks ja seisukohtade saamiseks kõigile Riigikogu fraktsioonidele, EKAKi toetusrühmale ja EKAKi ühiskomisjonile. Eelnõud tutvustati teabepäevadel Hiiumaa, Harjumaa, Ida –Virumaal, EMÜ Päevade raames kõigis maakondades. Toimusid kohtumised Eesti Lastekaitse Liidu esindajatega ja Eesti Olümpiakomitee juhtidega, et vahetada mõtteid ühenduste rahastamise põhimõteteliste küsimuste üle. Üldiselt peavad ühendused eelnõud ja selle kiiret

rakendamist oluliseks, kuna usutakse, et see annab senisest paremaid võimalusi tegevuse rahastamiseks. Toetatud on pigem Esinduskogu poolt ettevalmistatud eelnõud, kuna see on mitmes punktis täpsem. Ühendused peavad tähtsaks oma esindajate valimist Kodanikuühiskonna Sihtkapitali nõukogusse avalikult. Enamasti peetakse otstarbekaks nõukogu liikmete valimist EMÜ Suurkogul. Res Publica eelnõus pakutud liikmete valimist esindusorganisatsioonide poolt peetakse ebatäpseks ja arvatakse, et see ei anna kõigile ühendustele ühetaolist võimalust olla kaasatud nõukogu töösse. On esitatud arvamusi alakapitalide moodustamise kohta, nt. soovitatud lisada regionaalsed alakapitalid.

27.09.05 osalesid Esinduskogu liikmed E.Reitelmann, A.Lepp ja M.Rosental põhiseaduskomisjoni istungil, kus toimus Kodanikuühiskonna Sihtkapitali seaduseelnõu arutelu. Põhiseaduskomisjon pidas oluliseks taotleda fraktsioonide konsensust eelnõu menetlusse esitamisel

16.06.05 võttis Riigikogu Kodanikuühiskonna Sihtkapitali seaduseelnõu (697 SE) oma menetlusse. Kahjuks ei saanud eelnõu Riigikogus piisavat toetust. Üheks põhjuseks võib olla ühenduste ning Esinduskogu ebapiisav lobby töö.

Rahastamisstrateegia koostamine on EMSLi juures tegutseva rahastamiskeemi projekti ülesanne. M.Rosental osaleb EMSLi juures tegutsevas rahastamiskeemi projekti juhtkomitees.. EMÜ Esinduskogu osales juhtkomitees. Korduvalt tegime juhtkomitee koosolekutel ettepaneku aidata vahendada rahastamisstrateegiat puuduvat teavet ühenduste ja nimetatud projekti teostajate vahel. Seda projekti läbi viijad vajalikuks ei pidanud.

Osaleti ja tehti ettepanekuid EMP ja Norra finantsmehhanismide rakendamisest Eestis. Ümarlaudadel kogutakse ühenduste arvamusi rahastamise selgema korralduse osas.

PIIRKONDLIK ARENG JA KOOSTÖÖ

Ülesanded:

- 1 EKAK-i põhimõtete viimine piirkondadesse. Seda tehakse läbi piirkondlike ümarlaudade.
- 2 Kodanikeühenduste ja kohalike omavalitsuste koostöö arendamine
- 3 Piirkondlike ümarlaudade ja teiste koostöövormide töö käivitamine, toetamine ja tunnustamine. Selleks kohtutakse olulisemate ühenduste/võrgustike esindajatega piirkondades, korraldatakse teabepäevi kogemuste vahetamiseks.
- 4 EMÜ ja omavalitsusliitude kodanikuühiskonna arengu alase koostöö korraldamine

Lähtuvalt IV Suurkogul kinnitust saanud vajadusest jätkuvalt toetada ühenduste piirkondlikku koostööd ja vahendada teavet viidi läbi kaks ringi piirkondlike ümarlaudu.

Esimeses ringis, mis toimus 08.-10.05 EMÜ Päevade raames, viidi läbi kolm iseseisvat üritust: 1) EKAK-i piirkondlikud seminarid; 2) Kodanikeühenduste piirkondlikud ümarlaud; 3) EMÜ koostööõnõupidamised piirkonna võrgustike, katusorganisatsioonide, teiste ühenduste ja strateegiliste partneritega. EKAK seminaridel käsitleti EKAKi rakendamist. Asjakohaste ettekannete järel kogus Esinduskogu arvamusi ja ettepanekuid, mis edastati Valitsuse ja ühenduste ühiskomisjonile.

Piirkondlikel ümarlaudadel tutvustati kodanikeühenduste piirkondliku koostöö vorme, analüüsiti Kodanikuühiskonna Sihtkapitali kontseptsiooni ja seaduseelnõu. Koos piirkonna ühenduste ja omavalitsusliitude juhtidega käsitleti kodanikeühenduste ja kohalike omavalitsuste koostöö küsimusi ja konkreetseid võimalusi tulenevalt EMÜ IV Suurkogu vastavast otsusest, EMÜ taotlusi, tegevust ning V Suurkogu ettevalmistamist. Ümarlaudade põhjal saab väita, et ühendused peavad oluliseks EMÜ, kui erinevate ühenduste valdkonnaülest koostöövormi. Suurkogu peetakse tähtsaks prioriteetide sõnastamisel. Mitmel pool nähti just seda foorumina ühenduste esindajate valimisel Kodanikuühiskonna Sihtkapitali nõukokku jt koostööorganitesse. Samas on ühendused väljendanud vajadust saada rohkem teavet Esinduskogu tegevusest. Ümarlaudadel julgustati ühendusi liituma kodanikuühiskonna listiga (org.kodanikeyhiskond), olema kursis www.emy.ee infoga, samuti

suhtlema otse Esinduskogu liikmetega. Mitmed ühendused väljendasid sügavat muret, kust leida vahendeid maakonnakeskusesse ümarlauale, samuti Suurkogule sõitmiseks.

Teine ring piirkondlikke ümarlauaüritusi korraldati jaanuaris 2006. nende raames tutvustati V EMÜ Suurkogu dokumentide eelnõusid ning koguti ühenduste ettepanekuid nende täiendamiseks. Koos arutati EMÜ eesmärke ja võimalusi ühenduste koostöö tugevdamiseks.

Koostöö arendamiseks EMÜ ning Eesti Maaomavalitsuste Liidu (EMOL-i) ja Eesti Linnade Liidu (ELL) ning kodanikeühenduste ja kohalike omavalitsuste vahel laiemalt osalesid ja esinesid EMÜ Esinduskogu liikmed I Eesti Linnade ja Valdade Päevadel Tallinnas 17. ja 18.02.05. Lepiti kokku EMÜ ning EMOL-i ja ELL-i koostööorgani käivitamine kodanikuühiskonna arengu ning kodanikeühenduste ja kohalike omavalitsuste koostöö küsimuste läbiarutamiseks ja lahenduste kavandamiseks. EMÜ esinduskogu kinnitas omapoolse delegatsiooni 21.04.05 koosolekul koosseisus H.Hallemaa, A. Kuhlap, A. Kruuser ja A. Lepp.

VÄLISKOOSTÖÖ

Ülesanded:

- 1 Jätkub osalemine Läänemeremaade Kodanikeühenduste Võrgustiku ning Kesk- ja Ida-Euroopa kodanikuühiskonna Võrgustiku arendamises ja töös
- 2 Arendatakse koostööd Euroopa Liidu struktuuride ja koostöövõrgustikega

Läänemeremaade Kodanikeühenduste Võrgustiku ja Foorumi töös osaleb EMÜ selle võrgustiku asutamisest 2001. a. alates. Võrgustik ja selle konsultatiivkomitee on otseseks partneriks Läänemere ümbruse riike koondavale Läänemeremaade Nõukogule ning teistele struktuuridele. Eestis oleme teinud koostööd EV Välisministeeriumiga. Võrgustik esitas taotluse INTERREG 3B programmil (Neighbourhood Programme) 2005. a. sügisvooru. 12.-13.05.05 osaleti V Läänemeremaade Kodanikeühenduste Foorumil Poolas, Gdynias. Foorumi teemaks oli „Läänemere regiooni valitsusväline sektor aasta pärast Euroopa Liidu laienemist – head näited”

Kesk- ja Ida-Euroopa Võrgustiku (CEE Citizen Network) liikmena valmistati ette materjali heade näidete kogumiku tarvis. CEE CN võrgustiku Euroopa kodanike osalusnädala raames toimus EMÜ Esinduskogu poolt toetatud Pärnu poliitika mess, mille põhikorraldajaks oli Pärnu Naiste Ümarlaud. Viimasel esines ka EMÜ Esinduskogu kaasesimees H.Hallemaa lühiettekandega. Selle töös osalesid Pärnust valitud EV Riigikogu liikmed Trivimi Velliste, Ela Tomson, Jaanus Männik, Väino Linde, Koit Pikaro ja teised.

Koostöö EL struktuuridega toimus Euroopa ning piirkondlikes võrgustikes aktiivse kaasloomisena. Koostöösuhted on ka Euroopa Komisjoni NGO-de Divisjoniga. Kindlasti vajavad need suunad oluliselt sisulisemat ja tõsisemat arendamist. Takistuseks on olnud eeskätt ajalise, rahalise ja inimressursi nappus. 27.-28.09.2005. esines EMÜ Esinduskogu kaasesimees H.Hallemaa organisatsioonide World of NGOs (Austria) ning Pour la Solidarite (Belgia) korraldatud Euroopa Konverentsil Euroopa Sotsiaalmudeli teemadel, ettekandega kodanikuühiskonna arengust, EKAK-i rakendamisest ning mittetulundusühenduste koostöövõrgustikest Eestis. 02.-05.11.2005. osales EMÜ Esinduskogu kaasesimees H.Hallemaa Euroopa Nõukogu Poliitika Peadirektoraadi ning Poola Välisministeeriumi korraldatud Euroopa Tulevikufoorumi avakohtumisel Varssavis.

KOMMUNIKATSIOON

Ülesanded:

- 1 Väga oluline on pideva ja kiire infovahetus üldsusega. Selleks on planeeritud senisest enam kajastada EMÜ Esinduskogu tööd meedias. Esinduskogu liikmetele kavandatakse meediatöö koolitus.
- 2 EMÜ-t tutvustavate väljaannete (infoleht, kodulehekülj) pidev kirjastamine.
- 3 Kodanikuväärtuste tutvustamise kampaaniate läbimõtlemine, ettevalmistamine ja teostamine

Teavet EMÜ Esinduskogu tegevusest jagati erinevatel üritustel, kodanikeühenduste listis, kodulehel www.emy.ee. Marta Raadios tehti 6 saadet kodanikuühiskonna teemadel, kus esinesid ka

Ühiskomisjoni, Võrumaa Omavalitsuste Liidu ja Esinduskogu esindajad. EMÜ Esinduskogu koostas ja avaldas pressiteated EMÜ üritustest. EMÜ Päevade ja piirkondlike ümarlaudade raames jagatud erinevaid infomaterjale (EMSL, Praxis, EMÜ, Siseministerium, EMÜ, jms.).

Samas ei suudetud alati operatiivselt infot edastada, meediakajastusi oli harva. Üheks põhjuseks oli kindlasti Esinduskogu liikmete ebapiisav töö meediaga. Kommunikatsiooni korraldamise eest vastutava komisjoni koosseisu vahetus aitas vaid osaliselt olukorda parandada. Uus Esinduskogu peaks kommunikatsiooni parandamise nimel kindlasti töötama.

EMÜ ORGANISATSIOONILINE ARENG JA JÄTKUSUUTLIKKUS

Ülesanded:

1. EMÜ V Suurkogu tulemuslik läbiviimine
2. 2005.a. kavandati 3 paaripäevast ajurünnakut EMÜ strateegia, taktika ja organisatsiooniliste arengute lahkamiseks.
3. Põhitöö toimub Esinduskogus ja selle komisjonides ning töörühmades.
4. EMÜ IV Suurkogu otsuste täitmiseks ja kodanikuühiskonna üldiste küsimuste lahendamiseks on oluline tagada aktiivne suhtlemine nii Esinduskogu tööorganite, liikmete kui avalikkusega. Selleks peame vajalikuks büroo hea töö tagamist. Esinduskogu sisulise töö kõrval on mitmeid koordineerivaid töid, mille sooritamiseks on vajalik koordinaator. Ka sisuline tegevus nõuab üha enam eksperttöid. Samuti on väga oluline tõhus ja järjepidev suhtlemine meediaga.
5. Sektoriüleste küsimuste lahendamiseks peame oluliseks koostööd erinevate ühenduste ja kodanikuühiskonna ekspertidega. Selleks luuakse ekspertide kogu.

EMÜ IV Esinduskogu koosseis alustas tegevust olukorras, kus eelmine koosseis ei olnud koostanud strateegiat ega tegevuskava. Üks EMÜ jätkusuutlikkuse eeldus on aga pikaajalise strateegilise kava olemasolu.

Esinduskogu koostas tegevuskava Suurkogude vaheliseks perioodiks ja jagas ülesanded komisjonide vahel. EMÜ missiooni, eesmärkide ning strateegia koostamiseks toimus kaks ajurünnakut. 4.-5.02.05 ajurünnakul arutati läbi EMÜ missioon ja eesmärgid. Töö põhjal koostas organisatsioonilise arengu komisjon Esinduskogu tegevuskava. 8.-9.07.05 toimunud ajurünnaku läbivaks teemaks oli EMÜ strateegia ja taktika. Ajurünnaku tulemuste põhjal on koostatud alused pikaajalise strateegia koostamiseks. Järgmise Esinduskogu üheks ülesandeks on koostöös ühenduste ja võrgustikega EMÜ pikaajalise strateegia koostamine. See peab sisaldama nii tegevuskui eelarvestrateegiat. Selle läbiarutamiseks peame oluliseks enne VI Suurkogu läbi viia EMÜ visioonikonverents.

Esinduskogu töö toimus koosolekutel ja komisjonides. Kokku toimus 9 Esinduskogu koosolekut. Koosolekute vahel töötasid komisjonid. Aktiivsemalt tegutses rahastamise ja õigusloome komisjon ning piirkondliku arengu komisjon. EMÜ jätkusuutlikkusega seonduvate küsimustega tegeles organisatsioonilise arengu komisjon.

2005. a. toimusid olulised muutused rahastamise osas ja ulatuses ning eraldatud vahendite praktiliselt 50 % -line vähenemine võrreldes varasemate aastatega on paratamatult pärssinud EMÜ Esinduskogu tegevust ning kavandatud eesmärkide saavutamist. EMÜ Esinduskogu on asunud tegevuse rahastamiseks uusi võimalusi otsima. Nt. V Suurkogu korraldamiseks taotles Esinduskogu toetust Hasartmängumaksu Nõukogult. Seda olulisem on eelarvestrateegia koostamine.

EMÜ jätkusuutlikkuse tagamiseks on oluline tugistruktuuri loomine. Selleks, et võetud ülesandeid täita, vajab Esinduskogu koordinaatorit. Kuigi eelarvesse planeeriti vahendid koordinaatori tööle võtmiseks, eraldi koordinaatorit polnud. Üheks põhjuseks oli vahendite hiline laekumine.

Koostöö tugevdamiseks erinevate ühenduste ja võrgustikega on Esinduskogu kohtunud ühenduste esindajatega. Kodanikuühenduste valdkonnaülese koostöö arendamiseks ning erinevate ühenduste kaasamiseks korraldas Esinduskogu kohtumisi EMSLiga. Kokku kutsuti EMÜ Nõukoda, mille töös osalesid eelmiste Esinduskogu koosseisude liikmed koos praeguse Esinduskogu esindajatega.

Kahjuks on mitmed ühendused, mis varasematel aastatel võtsid aktiivselt Esinduskogu tööst osa, end EMÜst eemaldanud ning ei soovi koostööd. Üheks põhjuseks on ilmselt erinevad arusaamad ühenduste koostööst ja kodanikuühendustest üldse. Samas peame oluliseks EMÜ Nõukoja ellukutumist. See on hea võimalus ühenduste valdkonnaülese koostöö arendamiseks. Täname kõiki ühendusi, mis selle töös osalesid.

Lugupidamisega,

Margit Rosental

Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaua Esinduskogu esimees

**EMÜ Esinduskogu tegevusaruande lisa 1.
Osavõtt EMÜ Esinduskogu koosolekutest.**

NIMI	ÜHENDUS	OSALEMINE KOOSOLEKUTEL KORDADES
Mittetulundusühenduste koda		
Ülo Siivelt	Eesti Autismi Ühing	4
Laine Tarvis	ETKL Saare Naised	3
Margit Rosental	Noorteklubi "Händikäpp"	9
Romeo Mukk	Kuhjare Küla Selts	6
Aare Kruuser	Sotsiaalse Rehabilitatsiooni Keskus	7
Iti Aavik	Peipsi Koostöö Keskus	3
Aado Kuhlapp	Vastseliina Külade Ühendus	8
Mai Kolossova	Lüster	2
Katusorganisatsioonide koda		
Kaido-Allan Lainurm	ETKL Kodukant	4
Astrid Hindriks	Kodaniku Julgus	6
Avo Üprus	Sotsiaalse Rehabilitatsiooni Ühendus	6
Riina Kallas	Eesti Majaomanike Ühenduste Liit	9
Reljo Saarepera	Eesti Noorte Naiste ja Noorte Meeste Kristlike Ühingute Liit	4
Seltsingute koda		
Andrus Lepp	Magasini 2b	9
Eha Reitelmann	Harjumaa Naiste Ümarlaud	6
Aarne Maripuu	Edumeelsed	6
Liidia Janson	Rasva	3

Arvo Lekk	Ida-Virumaa Fotoharrastajate Selts Virufoto	9
Sihtasutuste koda		
Jon Ender	SA Eesti Õiguskeskus	2
Helmut Hallemaa	Arengu ja Stabilisatsiooni SA	9
Artur Taevere	Heateo SA	3
Vähemuste koda		
Nadežda Sporõhhina	Meediakeskus	7
Vladimir Naumov	Uus Sild	1
Nikolai Pavlenko	Eesti Kultuuri ja Loodussõprade selts "Esto- Rada"	6
Eigar Timoska	Eesti Punase Risti Sillamäe Selts	3
Jelena Filipenkova	Narva Avatud Noorte Keskus, MTÜ Virumaa õpilaskogu	1
Noorteühenduste koda		
Jevgeni Kristafovits	Noorteühing "Avatud Vabariik	2
Thea Sogenbits	Human Est	4
Uku Lember	AISEEC Eesti	3
Mark Lutšin	TRIZ-Tallinn Selts	1
Nelly Vakhterova	Russian Europe	1

Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaua V Suurkoogu otsus

Kodanikeühenduste ettepanekud sektori arendamiseks

EKAKi Ühiskomisjoni ning EMÜ koostöös ning EMÜ Esinduskogu korraldamisel viidi 2005. a. augustist novembrini läbi EKAKi piirkondlikud seminarid ning kodanikeühenduste piirkondlikud ümarlaudad. Nende raames tegid ühendused palju asjalikke ja professionaalseid ettepanekuid. Neid dokumendis “EKAKi seminaride ja ümarlaudade sisuline lõppkokkuvõte” esitatud ettepanekuid tuleb kindlasti arvestada ning need vajavad rakendamist.

Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaua Suurkoogu otsustab:

1. Võtta informatsioon EMÜ Päevadest, EKAKi seminaridest ja kodanikeühenduste piirkondlikest ümarlaudadest ning kodanikeühenduste poolt tehtud ettepanekutest teadmiseks.
2. Teha EMÜ Esinduskogule ülesandeks:
 - 2.1 otsida võimalusi ja rakendada kõik abinõud dokumendis “EKAKi seminaride ja ümarlaudade sisuline lõppkokkuvõte” esitatud ettepanekute elluviimiseks kodanikuühiskonna arendamisel;
 - 2.2 töötada kokkuvõtte “EKAKi seminaride ja ümarlaudade sisuline lõppkokkuvõte” ning ühenduste poolt esitatud muude ettepanekute baasilt välja asjakohased ja konkreetsed ettepanekud kodanikuühiskonna arengu kavade väljatöötamiseks;
 - 2.3 esitada käesolevast otsusest tulenevad vajalikud ettepanekud ja seadusandlikud initsiatiivid.

Vastu võetud EMÜ V Suurkogul 04. veebruaril 2006. a. Tallinnas.

EKAKi seminaride ja ümarlaudade sisuline lõppkokkuvõte

A. EKAK-i seminaride leping ja sisuline ülesehitus

Eesti Kodanikuühiskonna Arengu Kontseptsiooni (edaspidi EKAK) piirkondlikud seminarid viidi läbi Vabariigi Valitsuse ja kodanikeühenduste esindajate EKAKi rakendamise ühiskomisjoni (edaspidi EKAKi Ühiskomisjon) ning Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaua (edaspidi EMÜ) koostöös ning EMÜ Esinduskogu korraldamisel ajavahemikul 18. augustist kuni 10. novembrini 2005. a. EKAK-i seminarid korraldati ja selle tegevuse aluseks oli EV Siseministeeriumi ja EMÜ Sihtasutuse vahel 01. juunil 2005. a. sõlmitud leping nr. 7.1-14/128 (edaspidi EKAKi seminaride leping). EKAK-i seminaride lepingu lisas 2 sõnastatud EKAKi seminaride läbiviimise põhimõtted ja seminaride sisu kooskõlastati EV Siseministeeriumi kohaliku omavalitsuse ja regionaalhalduse osakonna peaspetsialisti Maris Puurmanni poolt eelnevalt EKAKi Ühiskomisjoni. Kodanikeühenduste piirkondlike ümarlaudade korraldamisel oli rahastamise aluseks leping EMÜ Sihtasutuse ja Balti Ameerika Partnerlusprogrammi vahel (edaspidi ümarlaudade leping).

EMÜ Esinduskogu otsustas samas üheaegselt korraldada kaks suhteliselt iseseisvat, kuid otseselt seotud üritust:

1) EKAKi piirkondlikud seminarid (edaspidi EKAKi seminarid) ning

2) Kodanikeühenduste piirkondlikud ümarlauad (edaspidi ümarlauad).

Need koostöös partneritega korraldatud üritused olid ka omamoodi EMÜ päevadeks piirkondades. Selle taotluseks oli muuta üritus tervikuna huvitavamaks, ühendusi kaasavamaks, kõitvamaks ja efektiivsemaks ning tõsta ka ettevõtmise reaalselt kasutegurit.

EKAKi seminaride eesmärgiks oli tutvustada EKAKi rakendamist ning EKAKi Ühiskomisjoni tööd. Eriti olulisena aga toimusid arutelud ning võimalus oli esitada arvamusi, ettepanekuid ja küsimusi. See osa protokolliti ja edastatakse sisulise lõppkokkuvõttena. EKAKi seminaridele järgnenud **ümarlaudadel olid läbivateks teemadeks** kodanikeühenduste koostöö ühiskonna tugevdamisel, kodanikeühenduste erinevad koostöövormid, koostöö kohalike omavalitsustega, kodanikuühiskonna sihtkapitali idee ja seaduseelnõu ning EMÜ ja suurkogude tutvustus. EKAKi seminarid olid eeskätt teavitavad ja informeerivad. Ümarlaudadel arutati läbi kodanikuühiskonna arendamisega seotud konkreetset probleeme piirkonnas ning otsiti ja kavandati neile reaalseid lahendusi. **Sisuliselt täideti EKAK reaalse ja piirkondliku sisuga.**

Tulenevalt ülalnimetatud EKAKi seminaride lepingust käsitleti **EKAKi seminaridel järgmisi teemasid:**

- EKAK ja selle rakendamine ning EKAKi ühiskomisjoni tegevus – lektoriteks EV Siseministeeriumi kohaliku omavalitsuse ja regionaalhalduse osakonna peaspetsialist Kaja Kaur ning sama osakonna peaspetsialist Aule Kikas (Tallinna, Põlvamaa ja Võrumaa seminaril)
- Kaasamise head tavad – lektoriteks EV Riigikantselei EV Valitsuse kommunikatsioonibüroo valitsuse infonõunik ja kaasamise töörühma juht Eleka Rugam-Rebane (Põlvamaa, Võrumaa, Pärnumaa, Tallinna, Lääne-Virumaa ja Ida-Virumaa seminaril), EV Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi välisvahendite osakonna väliskoostöö-projektide talituse juhataja Elo Tuppits (Tallinna ja Läänemaa seminaril) ja sama talituse peaspetsialist ja kaasamise projekti juht Reena Säästla (Järvamaa ja Harjumaa seminaril), EV Keskkonnaministeeriumi nõunik Aare Kasemets (Hiiumaa, Tartu linna ja Jõgevamaa seminaril), EV Sotsiaalministeeriumi avalike suhete osakonna teavituse peaspetsialist Kati Varblane (Narva seminaril), EMÜ Esinduskogu kaasesimees Helmut Hallemaa (Viljandimaa, Tartumaa, Raplamaa ja Valgamaa seminaril) ning EMÜ Esinduskogu liige Andrus Lepp (Saaremaa seminaril)
- Kodanikeühenduste rahastamise põhimõtete väljatöötamine – lektoriteks EV Siseministeeriumi kohaliku omavalitsuse ja regionaalhalduse osakonna peaspetsialist Kaja Kaur, sama osakonna peaspetsialist Aule Kikas (Põlvamaa ja Võrumaa seminaril) ning

EKAK-i Ühiskomisjoni jätkusuutlikkuse töörühma ekspert ja Tartu Ülikooli avaliku halduse doktorant Ülle Lepp (Tallinna seminaril)

- Vabatahtlikkus ja vabatahtliku tegevuse õiguslik reguleerimine
(Kokkuvõte Margit Vutti (2005) ekspertarvamusest „Vabatahtliku tegevuse õigusliku reguleerimise vajadused ja võimalused“)
- Kodanikuhariduse aasta raames plaanitud tegevused ning kodanikeühenduste ja koolide koostöövõimalused – lektoriks Avatud Eesti Fondi ja Balti-Ameerika Partnerlusprogrammi kodanikuhariduse aasta programmi koordinaator Annika Remmel (koostöös korraldatud Hiiumaa Haridusfoorumil ning lisateemana Ida-Virumaa ja Valgamaa EKAK-i seminaril)

** Kõigi ettekannete esitlusmaterjalid ja kokkuvõtvad materjalid olid ja on väljas EMÜ koduleheküljel www.emy.ee

A. B. EKAKi seminaride ja kodanikeühenduste piirkondlike ümarlaudade tehnilis-organisatsiooniline ettevalmistamine ja läbiviimine

EKAKi seminaride lepingust tulenevalt kooskõlastati seminaride kutsed ning lähetatud infomaterjalid eelnevalt EV Siseministeeriumi kohaliku omavalitsuse ja regionaalhalduse osakonnaga.

Kutsed lähetati kahe-kolme nädala jooksul enne EKAKi seminare ja ümarlaudu kümnes erinevas variandis, seda siis viiel erineval teel kahel korral (EKAKi seminari kutse, milles viide ümarlauale ning ümarlaua kutse, milles viide EKAKi seminarile). Kutsed saadeti kodanikuühiskonna listi (org.kodanikeyhiskond@lists.ut), suurematesse listidesse (MAK-id; omavalitsuste liidud; maavalitsused; Kodukandi liikumised; naiste ümarlauad; muud võimalikud listid), elektroonselt suurematele ja aktiivsematele piirkonna ühendustele ning paberkanalil. Kokku saadeti kutseid välja keskmiselt 90 (80 kuni 110) adressaadile ning Tallinna ja Harjumaa ürituste puhul 160 ühendusele ja organisatsioonile. Lisaks helistati mitmes piirkonnas võimalusel läbi arvestatav hulk ühendusi ja nende esindajaid. Mõlema ürituse teated ilmusid maakonnalehtedes ning Tallinnas ajalehes „Linnaleht“, Tartu linna ja maakonna seminari ja ümarlaua puhul ajalehes „Postimees“, Narva linnas ajalehes „Gorod“. Ettevalmistaval perioodil saatis EMÜ Esinduskogu teavitava kirja koostööpartneritele: maavalitsustele, EMOL-ile, Eesti Linnade Liidule, maakondlikele omavalitsusliitudele, maakondlikele arenduskeskustele, suurematele kodanikeühendustele ja võimalikele potentsiaalsetele osalejatele.

B. C. EKAKi seminaride ja kodanikeühenduste piirkondlike ümarlaudade toimumine (18) ja nendel osalenute arv

18. august	Hiiumaa	osavõtjaid 44
30. august	Narva linn	osavõtjaid 26
5. september	Tartu linn	osavõtjaid 26
7. september	Järvamaa	osavõtjaid 26
16. september	Tallinn	osavõtjaid 46
19. september	Põlvamaa	osavõtjaid 29
20. september	Võrumaa	osavõtjaid 24
23. september	Saaremaa	osavõtjaid 22
30. september	Viljandimaa	osavõtjaid 29
04. oktoober	Pärnumaa	osavõtjaid 17
05. oktoober	Läänemaa	osavõtjaid 15
06. oktoober	Harjumaa	osavõtjaid 26
07. oktoober	Tartumaa	osavõtjaid 14
11. oktoober	Raplamaa	osavõtjaid 38
25. oktoober	Jõgevamaa	osavõtjaid 31
28. oktoober	Lääne-Virumaa	osavõtjaid 22
01. november	Ida-Virumaa	osavõtjaid 27
10. november	Valgamaa	osavõtjaid 31

18 EKAKi seminari keskmiseks osalejate arvaks ühe seminari kohta kujunes 27,4 (27,39)

C. D. EKAKi seminaridel-ümarlaudadel arutelude käigus tehtud ettepanekud

D.1 EKAKi teksti lihtsustamine ja rahvapärasemaks muutmine

- 1) Kasutada EKAKi avamiseks motot „EKAK - Ehk Kõik Algab Koostööst“;
- 2) EKAKist tuleb luua nn. rahvaversioon ehk kommenteeritud väljaanne, kus lihtsate näidete abil tuuakse ära EKAKi sidusus kodanike ja kodanikeühendustega.

D.2 Kodanikuühiskonna arengu ja kodanikeühenduste koostöö korraldamine avalikus sektoris

- 1) Pidada vajalikuks igas maakonnas ning kohalikus omavalitsuses kodanikeühenduste probleemidega tegeleva ametniku nimetamist;
- 2) Pidada vajalikuks igas maakonnas ning kohalikus omavalitsuses (vallas; linnas) kodanikeühenduste andmebaasi olemasolu;
- 3) Oluline on käivitada regulaarsed kokkusaamised (paar korda kuus) maavalitsuses, kus osaleksid lisaks maavanemale ja maavalitsuse spetsialistidele, kohaliku omavalitsusliidu esindajad ning piirkonna kodanikeühenduste koostöövormi esindajad või mõjukamate ühenduste liidrid;
- 4) Vahevariandina võiks piirkondlikku koostööd koordineerida MAK ehk maakondlik arenduskeskus.

D.3 Koostöö kohalike omavalitsustega ning seos arengukavadega

- 1) Käsitleda kodanikuühiskonna, kodanikualgatuse ja kodanikeühenduste arengu küsimusi kohalike omavalitsuste arengukavades ja teistes arengudokumentides, mis annab ühendustele tagatise pikemaajalistes projektides osalemiseks ning vähendab poliitilist riski;
- 2) Kohalike omavalitsuste juurde moodustatavate komisjonide koosseisude koostamisel peab saama heaks tavaks nimetada liikmeteks ka vastava valdkonna kodanikeühenduste esindajaid – see muudaks komisjonid vähem poliitiliseks ning otsused tuleksid kvaliteetsemad;
- 3) Oluline on kohalikes omavalitsustes kodanikeühenduste tegevuse toetamiseks näha ette eraldi eelarverida (Valgamaa);
- 4) Lahendada kohalikes omavalitsustes kodanikeühenduste tegevuse toetamine ja tegevustoetused valdkonniti läbi konkreetsete tegevuste ja ürituste (Valgamaa).

D.4 Piirkondlik arendustegevus

- 1) Käsitleda kodanikuühiskonna, kodanikualgatuse ja kodanikeühenduste arengu küsimusi kohalike omavalitsuste arengukavades, maakonnaplaneeringutes ja teistes arengudokumentides, mis annab ühendustele tagatise pikemaajalistes projektides osalemiseks ning vähendab poliitilist riski;
- 2) Kasutada käivituvat LEADER-programmi võimalusi piirkondliku koostöö korraldamisel;
- 3) Käivitada ka linnades nn asumikeskuste süsteem (seltsimajad, kultuurimajad, kodanikeühenduste majad, huvikeskused, jms.).

D.5 Rahastamise ja rahastamissüsteemi korrastamine

- 1) Lahendada ühenduste baasrahastamine või projektidevaheliste (-üleste) tegevuskulude katmine
- 2) Suurendada oluliselt kohaliku omaalgatuse programmi (KOP) mahtu;
- 3) Suurendada oluliselt kohaliku omaalgatuse programmi (KOP) tegevusulatust – panna ka linnades käima kohaliku omaalgatuse programmi sarnane rahastamisskeem;
- 4) Lahendada kodanikeühenduste poolt realiseeritavate projektide tagatis- või garantiisüsteem riiklikus rahastamisstrateegias;
- 5) Luua eraldi meede (meetmed) ühenduste piirkondliku koostöö ja koostöövormide tegevuse toetamiseks riiklikest vahenditest ja kohalike omavalitsuste poolt;
- 6) Kodanikeühenduste piirkondlikke koostöövorme tuleb rahastada riiklikult (kasvõi maavalitsuste kaudu);
- 7) Luua kodanikeühendustele nõustamis-, koolitus-, stardiabi- ja teiste toetusmeetmete süsteem analoogselt ettevõtluse tugisüsteemiga.

D.6 Kodanikeühenduste projektide toetamine ja rahastamine

- 1) Lahendada kodanikeühenduste poolt realiseeritavate projektide tagatis- või garantiisüsteem riiklikus rahastamisstrateegias;
- 2) Lahendada mittetulundusühenduste projektide omafinantseeringu katmine ning vastava kaasrahastuse, toetussüsteemi ja tugisüsteemi loomine riiklikult ja kohalikes omavalitsustes (Valgamaa);
- 3) Soodustada ja stimuleerida kodanikeühenduste innovaativsust erinevatel projektikonkurssidel (Valgamaa).

D.7 Kodanikualgatuse tugisüsteemi olulisus, areng ja arendamine

- 1) Toetada kohalike probleemide lahendamiseks võrgustike, piirkondlike ümarlaudade ja teiste koostöövormide teket ning tegevust;
- 2) Suurendada oluliselt kohaliku omaalgatuse programmi (KOP) mahtu;
- 3) Suurendada oluliselt kohaliku omaalgatuse programmi (KOP) tegevusulatust – panna ka linnades käima kohaliku omaalgatuse programmi sarnane rahastamisskeem;
- 4) Lahendada kodanikeühenduste poolt realiseeritavate projektide tagatis- või garantiisüsteem riiklikus rahastamisstrateegias;
- 5) Luua eraldi meede (meetmed) ühenduste piirkondliku koostöö ja koostöövormide tegevuse toetamiseks riiklikest vahenditest ja kohalike omavalitsuste poolt;
- 6) Luua kodanikeühendustele nõustamis-, koolitus-, stardiabi- ja teiste toetusmeetmete süsteem analoogselt ettevõtluse tugisüsteemiga;
- 7) Kodanikeühendustele tuleb luua nõustamistoetuste süsteem analoogselt äriettevõtetega (EAS);
- 8) Kodanikeühendustele tuleb luua koolitustoetuste süsteem analoogselt äriettevõtetega (EAS);
- 9) Kodanikeühendustele tuleb luua stardiabitoetuste süsteem analoogselt äriettevõtetega (EAS);
- 10) Sisse võiks seada ka kodanikeühenduste inkubaatorid sarnaselt ettevõtlusinkubaatoritele. Inkubaatorite tegevuse rahastamisel võiks kasutada sarnaseid meetmeid;
- 11) Käivitada ka linnades nn asumikeskuste süsteem (seltsimajad, kultuurimajad, kodanikeühenduste majad, huvikeskused, jms.);
- 12) Toetada igati linnades ja teistes asulates asumite arendusega tegelevate seltside ja ühingute teket ja tööd.

D.8 Kodanikeühenduste koostöö ning piirkondlike koostöövormide vajalikkus ja areng

- 1) Toetada kohalike probleemide lahendamiseks võrgustike, piirkondlike ümarlaudade ja teiste koostöövormide teket ning tegevust;
- 2) Luua eraldi meede (meetmed) ühenduste piirkondliku koostöö ja koostöövormide tegevuse toetamiseks riiklikest vahenditest ja kohalike omavalitsuste poolt;
- 3) Kodanikeühenduste piirkondlike koostöövorme tuleb rahastada riiklikult (kasvõi maavalitsuste kaudu);
- 4) Igas vallas võiks olla oma kodanikeühenduste ümarlaud või vähemalt kokkutulemise koht (ruum) elementaarsete sidevahenditega ning sellise tööd tuleb toetada.

D.9 Kohalik arendustegevus ning arendusseltside tegevus

- 1) Käivitada ka linnades nn. asumikeskuste süsteem (seltsimajad, kultuurimajad, kodanikeühenduste majad, huvikeskused, jms.), kus saaksid ühendused ja rahvas koos käia;
- 2) Toetada igati linnades ja teistes asulates asumite arendusega tegelevate seltside ja ühingute teket ja tööd.

D.10 Seadusandluse täiustamine ja korrastamine

- 1) Mittetulundusühingute seadus vajab detailiseerimist ja erinevate tüüpide osas erisuste selgemat väljatoomist;
- 2) Seltsingute tegevust reguleerivad seadused vajavad olulist täpsustamist.

D.11 Kodanikuühiskonna ja EKAKi Ühiskomisjoni infolevi parandamine

- 1) Kuni pole tekkinud korraliku baasrahastamisega kohalike koostöövorme, võiks kohalike omavalitsuste ja maakondade weebi-lahenduste juurde luua nn ühenduste tegevuskalendrid ja viitelehekülged kohalike elanike ja ühenduste tarbeks ehk piirkonna ühtne teabe- ja infobaas;
- 2) Trükkida suuremas mahus ja levitada venekeelseid infomaterjale kodanikeühenduste temaatikas;
- 3) Ühiskomisjoni tegevuse ja infolevi tõhustamiseks oleks kasulik komisjoni liikmeks kutsuda ka omavalitsusliitude esindajad.

D.12 Organisatsioonilis-korralduslikud ettepanekud EKAKi Ühiskomisjoni tööks

- 1) Ühiskomisjoni tegevuse ja infolevi tõhustamiseks oleks kasulik komisjoni liikmeks kutsuda ka omavalitsusliitude esindajad.

D.13 Kodanikuühiskonna Sihtkapitali kontseptsioon ja seadustamine (esitatakse eraldi materjalina)

D.14 Muud ettepanekud

- 1) Kui omavalitsusreform kaotab maakonnad või ei näe ette kohalike omavalitsusliitude formaliseerimist kohalike probleemide lahendamisel või otsuste tegemisel, siis võiks rahva omalगतuse korras valida Maavolikogud.

E. EKAKi seminaridel-ümarlaudadel arutelude käigus välja öeldud mõtted

- 1) EKAKi avamiseks on ilmekas ja hea moto „EKAK - Ehk Kõik Algab Koostööst“;
- 2) EKAK vajab nn. rahvaversiooni ehk kommenteeritud väljaannet, kus lihtsate näidete abil tuuakse ära EKAKi sidusus kodanike ja kodanikeühendustega;
- 3) Ühed peamised piirkondi ühendavad struktuurid ja vormid tänases Eestis on kodanikeühendused, sõltumata nende vormist;
- 4) Ühendused aitavad edendada piirkondi;
- 5) Mittetulundusühingud ja ühendused teevad kogukonna jaoks olulisi asju;
- 6) Kodanikeühendused vajavad avaliku sektori poolset tunnustamist ja toetamist;
- 7) Ühenduste jaotumine piirkonniti ja nende pilt kogu Eesti lõikes on erinev;
- 8) Oluline on käivitada regulaarsed kokkusaamised (paar korda kuus) maavalitsuses, kus osaleksid lisaks maavanemale ja maavalitsuse spetsialistidele, kohaliku omavalitsusliidu esindajad ning piirkonna kodanikeühenduste koostöövormi esindajad või mõjukamate ühenduste liidrid;
- 9) Ei ole võimalik juhtida, kui ei ole koostööd. Koostöö eeldab koostöövalmidust, koostöövalmiduse eelduseks on usaldus;
- 10) Vahevariandina võiks piirkondlikku koostööd koordineerida MAK ehk maakondlik arenduskeskus;
- 11) Oluline on ühenduste poolt osaleda piirkonna arengu kavandamisel ja arengukavade koostamisel (regioonid; maakonnad; vallad-linnad; kogukonnad);
- 12) Kohaliku omavalitsuse arengukavas olemine annab ühendustele tagatise pikemaajaliste projektide suhtes ning vähendab poliitilist riski;
- 13) Kohalike omavalitsuste juurde moodustatavate komisjonide koosseisude koostamisel peab saama heaks tavaks nimetada liikmeteks ka vastava valdkonna kodanikeühenduste esindajaid – see muudaks komisjonid vähem poliitiliseks ning otsused tuleksid kvaliteetsemad;
- 14) Kodanikeühendused peaksid projektikonkurssidel olema innovaatilisemad;
- 15) Ainult raha ei lahenda kõiki probleeme, tuleb leida sügavamad probleemid;
- 16) Mittetulundusühendused toovad riiki, maakonda ja valda olulise osa lisa raha ja lisaressurssi;
- 17) Ühenduste puhul pole alust kartusel, et tulevad eurorahad jäävad kasutamata;
- 18) LEADER-programmi seondamine piirkondliku koostöö korraldamisega;
- 19) Igas vallas võiks olla oma kodanikeühenduste ümarlaud või vähemalt kokkutulemise koht (ruum) elementaarsete sidevahenditega;
- 20) Kohalikud inimesed näevad Kodukandi Liikumist ühe peamise koostöövormina (ümarlauana) või vähemalt selle tuumikuna;

- 21) Ühinged ja ühendused peaksid rohkem kokku saama ning läbi mõttetalgute leidma uusi ideid ja uuendusi;
- 22) Probleemiks on kujunenud nn. “surnud kodanikeühendused”;
- 23) Kodanikeühenduste liidrid on vahel ja need, kes pole valimistel valitavasse kogusse sisse saanud (!!);
- 24) Kui omavalitsusreform kaotab maakonnad või ei näe ette kohalike omavalitsusliitude formaliseerimist kohalike probleemide lahendamisel või otsuste tegemisel, siis võiks rahva omaalgatuse korras valida Maavolikogud;
- 25) Vaja oleks “tabletti”, mis ergastaks seltskonda ja tekitaks konkreetset huvi;
- 26) Harjumaalt tuli selline “tablett” – Helle Määritsa “MTÜ-de raamatupidamise käsiraamat” ning see tuleb kiiresti kirjastada;
- 27) Harjumaalt tuli veel üks “tablett” – ümarlaua koostöö käivitamine kodukandi liikumise, naiste ümarlaua ja kohalike omavalitsuste liidu ning teiste ühenduste koostöös ja osalusel;
- 28) Hea oli, et Narva linna EKAKi seminaril oli kohaliku omavalitsuse esindajaid rohkem ja see tõi ka kohalikust eelarvest järgmiseks aastaks raha juurde (tõus 300 tuhandelt 1 miljoni kroonini);
- 29) Venekeelsete infomaterjalide puudus Ida-Virumaal ja ka Tallinnas;
- 30) EKAKi seminar on liialt teoreetiline, kuna käsitleb peamiselt EKAKi sünniajalugu ja kavandatavaid tegevusi läbi tegevuskava. Tegevuskava võiks ilmetada näited, kuidas kavandatav tegevus mõjutab ühenduste elamist-olemist.

F. EKAKi seminaridel-ümarlaudadel esitatud küsimused

- 1) Kuidas sõeluda välja olulised probleemid ehk koostöövaldkonnad piirkonnas?
- 2) Kuidas lahendada ühenduste baasrahastamine või projektidevaheliste (-üleste) tegevuskulude katmine?
- 3) Kes seisavad rahastamisstrateegia väljatöötamisel võrgustike huvide eest?
- 4) Kes on rahastamiskonsultant EKAKi Ühiskomisjoni projektis EMSLi juures?
- 5) EMÜ rollist kodanikeühenduste kaasamisel EKAKi elluviimisel ja ühiskomisjoni töös?
- 6) Kas transport EMÜ Suurkogule on tasuta?
- 7) Kes ja kuidas rahastab EMÜ Suurkogu?
- 8) Kuidas lahti siduda KOV-ilt toetuse saamine poliitilisest valikust?
- 9) Kas Jaan Tõnissoni Instituudi poolt peetav kodanikeühenduste andmebaas on aktiivne ja tõepärane?
- 10) Kust saada infot kodanikeühendusi puudutavate raadiosaadete kohta?
- 11) Miks pole kodanikeühenduste ühtset teabe- ja koolitussüsteemi?
- 12) Kuidas sõeluda välja olulised probleemid, mida ühenduste koostöös lahendada saaks?
- 13) Mil moel kasvatada kodanikust inimest?
- 14) Kuidas äratada ellu “uinavas olekus” olevad külad ja asulad ning kaasata nad ühistegevusse?
- 15) Mis laadi koostöö on vajalik kodanikeühendustele valla tasemel ja mis maakonna tasemel?
- 16) Kas meie ametnikkond pole mitte liiga väike, et neilt nõuda kõikide kodanikeühiskonda probleemide lahendamist euroopalikus (EL) stiilis?
- 17) Eakate inimeste organisatsioonid tunnevad end kõrvalejäetuna suuremate probleemide lahendamisel ning koolitus-teavitussüsteemidest! Kuidas probleemi lahendada?

G. EKAKi seminaride ja ümarlaudade läbiviimisel üles kerkinud probleemid

- Ühendustel puudub tihtipeale piirkonnas ühine eesmärk või siht
- Üldiselt puudub kahjuks huvi EKAKi arengute vastu
- Ettevalmistatud ühenduste nimekirjad jäid kohati nõrgaks (nii EMÜ Esinduskogu piirkondliku arengu ja koostöö komisjoni ehk PAKK-i liikmetelt kui ka MAK-idest tulnud nimekirjad)
- Ka noortele polnud meil EKAKi seminaridel ja ümarlaudadel midagi pakkuda
- EKAKi seminaride läbiviimisel tuli arvestada ikkagi vägagi piiratud rahaliste ja füüsiliste ressurssidega

- Ilmselt oli seminaride ajagraafik üle planeeritud (tegelikult sisuliselt kahe kuuga 18 seminari; oktoobri alguses 8 tööpäeva jooksul 6 seminari!!)
- Seminaride tsükli algusaeg augustis ja septembri esimeses pooles oli ajalimiitidest tulenevalt ebaõnnestunult valitud
- Rohkem oleks pidanud teemasid konkretiseerima, mitmed kohalolijad olid kohal vaid sportlikust huvist ja selleks, et ennast näidata
- Tööpäevadel puudub paljudel võimalus kokku tulla, tehakse ju vabatahtlikku tööd, valdavalt pärast põhitööaega
- EKAKi Ühiskomisjoni liikmeid (nii rääkijate kui kuulajatena) osales EKAKi seminaridel ülimalt vähe. See on ka omaette indikaator!
- Ääremaadel on väga palju toredaid ja aktiivseid inimesi, kelle kaasamine on tõhus vaid vahetu suhtlemise teel; viimaseks nappis aga aega ja muid ressursse
- Aeg, enne kohalike omavalitsuste volikogude valimisi, oli halb
- Tartu linna ja Tartu maakonna EKAKi seminarid oleks pidanud korraldama koos ühise üritusena
- Kokku tuleb viia avalik sektor ja kolmas sektor ning saavutada, et selline koostöö algaks juba rohujuure tasandilt
- Edaspidi tuleb rohkem kasutada omavalitsuste juurde moodustatavaid komisjone
- Vaja oleks konkreetset “tabletti”, mis ergastaks seltskonda ja tekitaks konkreetset huvi
- Paika tuleb panna ka mõõdikud
- Paika tuleb panna ka konkreetset sihtgrupid – milliste ühenduste ja millised huvid on koha peal olulisemad
- Toetada tuleb igati kriitilist meelt ja süvaanalüüsi
- Samas peab kriitika olema konstruktiivne ja edasiviiv ning tõesti analüüsiv – vajalik on probleemide selgitamine ja sõnastamine, kõigi põhjuste kaardistamine ja analüüs, konkreetsete ettepanekute välja töötamine ja välja pakkumine ning nende arvestamine ja realiseerimine
- Piirkondades ainult MAK-idele toetumine võib olla liialt ühekülgne ning kaasama peab rohkem koostööpartnereid
- Üldiselt puudub kahjuks huvi EMÜ üldise tegevuse vastu, õigustatult nõutakse konkreetset
- Me ei näe või ei taha näha oma saavutusi ja edasiminekut. Eelmise aastaga võrreldes oli EMÜ Esinduskogu korraldatud kodanike-ühenduste ümarlaudadel aga muutus märgatav ja seejuures vägagi positiivne
- EMÜ Esinduskogu liikmed peaksid ühenduste kaasamisel aktiivsemad olema
- EMÜ palgalise aparadi (sisulise ja tehnilise tugistruktuuri) puudus pärsib oluliselt EMÜ ning EMÜ Esinduskogu tulemuslikkust
- Meil ei mahu niigi kõik ühenduste liidrid “ühte ruumi ära” ja uued liidrid on liigsed (Võrumaa näide)
- Tundus, et mitte igal pool ei toeta maakondlikud arenduskeskused piirkondliku ümarlaua teket eraldiseisva ja iseseisva koostöövormina
- Tallinnas üritus küll õnnestus, kuid oleks oodanud veelgi arvukamat osavõttu, arvestades Tallinna erilist rolli ja suurust (osales 46 ühenduste ja organisatsioonide esindajat)
- Halb oli, et Narva linna EKAKi seminaril oli rahvast suhteliselt vähe
- Narva linna EKAKi seminar (30.08.05) ja selle ettevalmistamine jäi kahjuks puhkuste perioodile
- Kui midu on venelased rahvusvähemuseks Eestis, siis Narvas olid selleks eestlased
- Tõlkija ja tõlge (eesti-vene) Narva linna EKAKi seminaril oli nõrk
- Ebaõnnestumisena korraldajate poolelt võiks kahjuks ära tuua Pärnumaa EKAKi seminari, nõrguke oli see ka Läänemaal

H. EKAKi seminaride ja ümarlaudade kokkuvõtte esitamine

EKAK-i seminaridest ilmusid põhjalikud materjalid kolmes maakondlikus ajalehes:

- 1) Ajalehes „Hiiu Leht“ 30.08.05 „Kuidas kodanikke otsustamisse kaasata?“ Harda Roosnalt;
- 2) Ajalehes „Lääne Elu“ 11.10.2005 nr. 116 (2268) „Riik valmistub toetama kodanikeühendusi“ Lehte Ilveselt;
- 3) Ajalehes „Valgamaalane“ 15.11.05 „Mittetulundussektor aitab edendada piirkonda“ Marju Laugemilt.

Koostati ja avaldati kolm EMÜ Esinduskogu pressiteadet:

- 1) 17. 08. 2005 „Kodanikuühiskond saab alata vaid rohujuure tasandilt: EMÜ korraldab EKAK-i seminarid ja ühenduste ümarlauad“
- 2) 04.09.2005 „Ühenduste ettepanekud peavad rohujuure tasandilt jõudma Toompeale. *Jätkuvad EMÜ korraldatavad EKAK-i seminarid ja ühenduste ümarlauad* “
- 3) 12.10.2005 „Kõik algab koostööst! *Regionaalminister lubas lisavõimalusi kohalikele omaalgatuse programmile* “

Viimased on väljas ka EMÜ koduleheküljel www.emy.ee

EKAKi seminaride ja ümarlaudade sisulise lõppkokkuvõtte esitamine:

- On esitatud koostööpartneritele ning need lähevad maavalitsustele, maakondlikele arenduskeskustele, omavalitsusliitudele, suurte linnade linnavolikogudele ja linnavalitsustele, ühendustele (Kodukandi ühendused, Naiste ümarlauad, jt.), samuti teistele suurematele koostööpartneritele
- On esitatud Siseministeriumile, Riigikantseleile jt. valitsusasutustele
- On väljas EMÜ koduleheküljel www.emy.ee
- Teavitav ja kokkuvõttev artikkel saadetakse ajakirjandusele (BNS jt.)
- Vahekokkuvõtted esitati EKAK-i Ühiskomisjonis 27.09.2005 ja 22.11.2005

I. EKAKi seminaride lepingu täitmine ja tänuavaldused

Käesoleva kokkuvõtte punktis A nimetatud lepingud täideti. Lepingute realiseerijad, EMÜ Esinduskogu ja EMÜ Sihtasutus, on esitanud kolm kokkuvõtet:

- 1) EKAKi seminaride ja ümarlaudade sisuline lõppkokkuvõte (käesolev dokument);
- 2) Leping nr. 7.1-14/128 eraldise kasutamise tegevus- ja tulemusaruanne
- 3) Leping nr. 7.1-14/128 eraldise kasutamise finantsaruanne

EMÜ Esinduskogu ja EKAK-i seminaride korraldajate tänud EKAK-i seminaride ja ümarlaudade töös ja korraldamises kaasosalemise eest kuuluvad koostööpartneritele: EV Siseministeriumile, EV Siseministeriumi kohaliku omavalitsuse ja regionaalhalduse osakonnale, EKAK-i Ühiskomisjonile tervikuna, EKAK-i Ühiskomisjoni kaasamise ja õigusloome töörühmale, EV Riigikantselei valitsuse kommunikatsioonibüroole, EV Riigikantselei kaasamise töörühmale, kõigile maavalitsustele, Tallinna, Tartu ja Narva Linnavolikogule ja Linnavalitsusele, maakondlikele arenduskeskustele, maakondlikele omavalitsusliitudele, Eesti Maaomavalituste Liidule (EMOL), Eesti Linnade Liidule (ELL), Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusele (EAS), Balti-Ameerika Partnerlusprogrammile (BAPP), Eesti Külaliikumisele Kodukant, Eesti Naisteühenduste Ümarlauale ning paljudele teistele ühendustele ja organisatsioonidele.

Personaalselt täname eriti EV regionaalministrit ja EKAKi Ühiskomisjoni esimeest Jaan Õunapuud, EV Siseministeriumi kohaliku omavalitsuse ja regionaalhalduse osakonna juhatajat Väino Tõemetsa ja sama osakonna peaspetsialisti Kaja Kauri, kõiki käesoleva kokkuvõtte punktis A nimetatud esinejaid ning väga paljusid teisi abivalmis ja tublisid inimesi.

* Kokkuvõtte on koostatud seminaride ja ümarlaudade protokollide ja salvestiste baasil.

Helmut Hallemaa
EMÜ Esinduskogu kaasesimees

Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaur V Suurkogu otsus

Kodanikuühiskonna rahastamisest

IV Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaur (EMÜ) IV Suurkogu võttis vastu otsuse *Kodanikuühiskonna Sihtkapital (edaspidi KÜSK)*, millega ühendused pidasid vajalikuks korrastada ühenduste rahastamis põhimõtted.

Otsusest tulenevalt valmistas EMÜ Esinduskogu ette KÜSKi seaduseelnõu (SE) ja palus sellele kõigi Riigikogu fraktsioonide toetust. Kahjuks nõustus eelnõu Riigikogu menetlusse esitama ainult Res Publica fraktsioon. 12.01.2006 Riigikogus toimunud arutelul ei leidnud SE Riigikogu enamuse toetust ja see arvati menetlusest välja.

09.-11. 2005.a. üle Eesti toimunud ümarlaudadel kogus Esinduskogu ühenduste ettepanekuid ja arvamusi Riigikogu menetlusse võetud KÜSKi SE kohta. Üldiselt toetasid ühendused KÜSKi ellukutsumist ning pidasid vajalikuks seda täiendada.

1. Ühenduste rahastamiseks on vaja luua fond, mis korraldab ühenduste rahastamist, tagades selgete ja ühetaoliste põhimõtete rakendamise.
2. Ühendused peavad oluliseks lisaks temaatilistele alakapitalidele regionaalsete alakapitalide loomist ühenduste rahastamiseks loodava fondi juurde. See tagab kõigile ühendustele ühetaolised ja võrdsed võimalused ressurssidele juurdepääsuks.
3. Suurkogu rõhutab, et avalik võim ja erakonnad peavad, lähtuvalt EKAKis toodud koostööpõhimõtetest ja heast tavast, nimetama enda poolt loodud või loodavate finantsmehhanismide rakendamiseks vajalikesse oragnitesse ühenduste esindajatena mittetulundussektori poolt ühiselt esitatud kandidaadid.
4. Ühenduste esindajad fondi nõukogusse valitakse ühenduste poolt avatud foorumil, mille ülesannetes on praegu EMÜ Suurkogu. Ka rahastamiseelised ning prioriteetsus otsustatakse EMÜ Suurkogul. Suurkogu otsused on fondi nõukogusse delegeeritud esindajatele kohustuslikud. Teha valitavale EMÜ Esinduskogule ülesandeks aidata kaasa ühenduste üksmeele suurendamisele ühenduste esindajate valimismehhanismi osas.
5. Demokraatia arendamiseks tehtava koostöö finantseerimine valdkonnaülestes küsimustes peab moodustama kindla osa nõukogu poolt määratavas ulatuses. Valdkonnaüleste tegevuste finantseerimisteks ettenähtud summade osakaal tuleb fikseerida eraldi fondi haldus- ja ekspertkuludest.
6. Lahendada kodanikeühenduste poolt realiseeritavate projektide tagatis- või garantiisüsteem KÜSKi riskikapitali raames.
7. Toetada mittetulundusühenduste rahastamisstrateegia kiiret välja töötamist ja seada eesmärgiks nimetatud strateegia igakülgne ning laiapõhjaline kooskõlastamine ühenduste ja poliitiliste erakondadega 2006.a.sügiseks. Juhul, kui rahastamisstrateegia valmimine seda võimaldab, töötada selle nimel, et selles sisalduvaid põhimõtteid arvestataks 2007.a.riigieelarve vastuvõtmisel.

Vastu võetud EMÜ V Suurkogul 04. veebruaril 2006. a. Tallinnas.

EESTI KODANIKUÜHISKONNA SIHTKAPITALI SEADUS

(esitatud 09.05.2005.a. eelnõuna)

I peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Eesti Kodanikuühiskonna Sihtkapital

(1) Eesti Kodanikuühiskonna Sihtkapital (edaspidi Sihtkapital) on avalik-õiguslik juriidiline isik, mille tegevuse eesmärk on Eesti kodanikeühiskonna üldiseks ja kodanikeühenduste tegevuse toetamiseks hasartmängumaksust ja muudest allikatest laekuvate vahendite jaotusmehhanismi ja -põhimõtete määramine ning vahendite sihipärase kogumise ja sihtotstarbelise jaotamise korraldamine.

Sihtkapitali stipendiumid on võrdsustatud riiklike stipendiumidega.

(2) Sihtkapital juhindub oma tegevuses käesolevast seadusest ning muudest õigusaktidest.

(3) Sihtkapitali tegevus lõpetatakse seadusega.

§ 2. Sihtkapitali tegevusvaldkonnad

Sihtkapitali ülesandeks on toetada kodanikeühiskonna kujunemist ja üksikisikute poolt moodustatud kodanikeühenduste tegevust, spordi-, haridus-, kodanikuharidus-, rahvakultuuri-, laste-, noorte-, pere-, terviseedendus-, hoolekandeprojekte, vanurite ning puuetega inimeste projekte ja soolise võrdõiguslikkuse edendamise projekte ja ühistegevust, samuti teisi Sihtkapitali nõukogu poolt otsustatud programme, projekte ning üritusi.

II peatükk SIHTKAPITALI VARA

§ 3. Sihtkapitali varad

Sihtkapital valdab, kasutab ja käsutab oma vara käesolevas seaduses ja muudes õigusaktides sätestatud korras ja tingimustel.

§ 4. Sihtkapitali vara moodustumine

(1) Sihtkapitali vara moodustavad järgmised tulud:

- 1) laekumised hasartmängumaksust vastavalt Hasartmängumaksu seadusele
- 2) Sihtkapitali heaks tehtavad varalised annetused ja pärandused;
- 3) tulud majandustegevusest;
- 4) laekumised vastavalt lepingutele riiklike institutsioonide ja juriidiliste isikutega;
- 5) riigieelarvelised toetused Sihtkapitali põhikapitali moodustamiseks ja täiendamiseks;
- 6) muud laekumised.

(2) Sihtkapitali nõukogu eraldab 2 % mittesihtotstarbelistest tuludest põhikapitali täiendamiseks. Nõukogul puudub õigus põhikapitali vähendada.

§ 5. Varalised annetused ja pärandused

Sihtotstarbelisi annetusi ja pärandusi võib Sihtkapital kasutada ainult annetaja või pärandaja näidatud eesmärgil.

§ 6. Sihtkapitali majandustegevus

(1) Sihtkapitali majandustegevus on piiratud käesoleva seadusega.

(2) Sihtkapitalil on õigus käesolevas seaduses ettenähtud ülesannete täitmiseks:

- 1) hoiustada rahalisi vahendeid;
- 2) osta ja müüa võlakirju, kuid mitte üle 30 protsendi oma põhikapitalist;
- 3) osta ja müüa aktsiaid ja osakuid, kuid mitte üle 30 protsendi oma põhikapitalist;
- 4) osta ja müüa investeerimisfondide osakuid, kuid mitte üle 20 protsendi oma põhikapitalist;
- 5) osta kinnisvara, kuid mitte üle 20 protsendi oma põhikapitalist, samuti müüa oma põhitegevuseks mittevajalikku kinnisvara;
- 6) omandada ja võõrandada vallasvara;
- 7) korraldada tulüüritusi ja seaduses sätestatud alusel loteriisid;
- 8) müüa oma sümboolikaga tooteid;
- 9) anda rendile kinnis- ja vallasvara.

(3) Sihtkapitali vahenditest on keelatud anda laenu.

(4) Sihtkapitalil ei ole lubatud asutada ettevõtteid.

(5) Sihtkapitalil ei ole lubatud tema omandis olevat vara pantida ega olla käendajaks ja garandiks.

§ 7. Sihtkapitali tulu jaotamine

Sihtkapitali iga-aastasest tulust eraldab Sihtkapitali nõukogu pärast põhikapitali täiendamist 90 protsenti alakapitalide käsutusse, 5 protsenti jääb Sihtkapitali nõukogu käsutusse valdkondade üleste ja vaheliste projektide, programmide ning ürituste finantseerimiseks ning 5 protsenti Sihtkapitali halduskulude ja projektitaotluste ekspertiisikulude katteks .

§ 8. Sihtkapitali tegevuse kontrollimine

(1) Sihtkapitali vahendite kasutamise üle teostab järelevalvet kontrollkomisjon, mille koosseisu kinnitab kolmeks aastaks Sihtkapitali nõukogu. Kontrollkomisjon teostab igal aastal juhuvaliku alusel vähemalt 10 % rahastatud projektide sisulist ja finantskontrolli.

(2) Majanduskontrolli Sihtkapitali tegevuse üle teostab Riigikontroll.

(3) Sihtkapitali nõukogul on kohustus kutsuda Sihtkapitali tegevuse kontrollimiseks igal aastal audiitor.

§ 9. Raamatupidamise arvestus

Sihtkapital peab raamatupidamise arvestust ning tasub makse õigusaktidega kehtestatud korras.

III peatükk

SIHTKAPITALI STRUKTUUR JA JUHTIMINE

§ 10. Sihtkapitali nõukogu

(1) Sihtkapitali tegevust juhib üheksaliikmeline nõukogu, mille koosseisu kuuluvad:

- 1) nõukogu esimehena Regionaalminister;
- 2) Riigikogu koalitsiooni poolt määratud 2 esindajat;
- 3) Riigikogu opositsiooni poolt määratud 2 esindajat;
- 4) kodanikeühenduste poolt määratud 4 esindajat, kes valitakse Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaura suurkogu poolt. Suurkogul valitakse ka 4 asendusliiget, kes astuvad vajadusel esindajate asemele.

(2) Sihtkapitali nõukogu:

- 1) määrab Sihtkapitali vara investeringute struktuuri ja otsustab Sihtkapitali investeringute paigutamise käesoleva seaduse §-is 6 sätestatud majandustegevusse;
- 2) jaotab aastatulu vastavalt käesoleva seaduse §-ile 7;
- 3) määrab kindlaks alakapitalide poolt jaotatavate aastatoetuste piirmäärad, kusjuures kuni katusorganisatsioonide riigieelarvelise rahastamise süsteemi rakendamiseni säilitatakse Lastekaitse Liidule ja Eesti Puuetega Inimeste Kojale toetused senises määras;
- 4) kinnitab aasta jooksul korraldatavate projektikonkursside kava alakapitalidele;
- 5) kinnitab alakapitalide nõukogude koosseisud ja alakapitalide põhimäärused;
- 6) kinnitab Sihtkapitali kantselei haldus- ja ekspertiisikulude eelarve;
- 7) kinnitab Sihtkapitali kantselei põhimääruse, koosseisu ja palgad, nimetab ametisse ja vabastab ametist tegevdirectori;
- 8) analüüsib alakapitalide ja Sihtkapitali tegevuse tulemusi;
- 9) korraldab iga-aastaste ülevaadete avaldamist Sihtkapitali tegevuse kohta;
- 10) teeb vajadusel ettepanekuid ministriumidele, kelle haldusalasse kuulub kodanikuühiskonna temaatika;
- 11) kinnitab kontrollkomisjoni koosseisu ning komisjoni töökorra;
- 12) kuulab ära kontrollkomisjoni aruanded;
- 13) kinnitab Sihtkapitali aastaelarve ja aastaaruande;
- 14) kinnitab projektitaotluste vormid ja projektide eelarve struktuuri ning projektide realiseerimise aruandevormid;
- 14) teostab järelevalvet alakapitalide töö üle;
- 15) lahendab alakapitalide tegevuse kohta esitatud pretensioone.
- 16) täidab muid kodanikeühiskonna ja mittetulundussektori arendamist puudutavaid ülesandeid.

(3) Nõukogu liikmete (v.a. nõukogu esimees ja esimene nõukogu koosseis) volituste tähtaeg on kolm aastat. Nõukogu koosseisu kinnitab Riigikogu. Pooled nõukogu liikmed vahetuvad 1,5 aasta järel (nõukogu esimeses koosseisus loosi alusel).

Nõukogu liiget on teda nimetanud või valinud organil õigus tagasi kutsuda.

§ 11. Sihtkapitali nõukogu liikmed

(1) Nõukogu liikmed täidavad oma ülesandeid kuni nõukogu uue koosseisu kinnitamiseni. Nõukogu liikmed, välja arvatud nõukogu esimees, ei või osaleda rohkem kui kahe järjestikuse nõukogu koosseisus.

(2) Nõukogu liige arvatakse nõukogu koosseisust välja tagasikutsumisel, tema avalduse alusel või surma korral.

(3) Nõukogu liikme töö ei kuulu tasustamisele. Nõukogu liikmetel on õigus Sihtkapitali tegevusega seotud lähetuskulude kompenseerimisele vastavalt seadusele.

(4) Nõukogu liikmed valivad endi hulgast nõukogu aseesimehe.

§ 12. Sihtkapitali nõukogu töökord

(1) Nõukogu istungi kutsub kokku esimees, tema puudumisel aseesimees, vastavalt vajadusele, kuid mitte harvemini kui üks kord kvartalis.

Nõukogu liikmeid informeeritakse istungist kirjalikult koos päevakorra esitamisega vähemalt 20 päeva ette.

(2) Nõukogu erakorraline istung kutsutakse kokku kahe nädala jooksul, kui seda nõuab vähemalt viis nõukogu liiget. Erakorralise istungi kutse koos päevakorraga esitatakse vähemalt üks nädal enne nõukogu istungit.

(3) Nõukogu on otsustusvõimeline, kui kohal viibib vähemalt viis nõukogu liiget, sealhulgas

esimees või aseesimees. Kvoorumi puudumisel ärajäänud koosolek kutsutakse teistkordselt sama päevakorraga kokku 10 päeva jooksul.

(4) Nõukogu võtab vastu otsuseid istungil viibivate liikmete lihthäälteenamusega. Käesoleva seaduse § 10 lõike 2 punktides 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 11 ja 13 toodud küsimuste puhul võetakse otsused vastu nõukogu koosseisu lihthäälteenamusega. Nõukogu liige ei või osaleda otsuste tegemisel informeerides sellest nõukogu esimeest, mis puudutavad taotlusi, mille esitajaks või huvitatud osapooliks on ühendus, kuhu ta kuulub.

(5) Nõukogu otsused protokollitakse ning tehakse ühe nädala jooksul teatavaks alakapitalide nõukogudele.

§ 13. Alakapitalid

(1) Alakapital on Sihtkapitali struktuuriüksus, mille ülesanne on Sihtkapitali nõukogu poolt konkreetsele valdkonnale eraldatud raha jaotamine konkursside põhjal kodanikeühenduste taotluste alusel. Taotlusi saavad esitada nii üksikud kodanikeühendused kui mitu ühendust koos.

(2) Sihtkapitali koosseisu kuuluvad käesoleva seaduse §-is 2 nimetatud valdkondades moodustatud järgmised alakapitalid:

hariduse alakapital;

laste ja noorsootöö alakapital;

spordi alakapital;

rahvakultuuri alakapital;

sotsiaalvaldkonna alakapital;

soolise võrdõiguslikkuse edendamise alakapital;

terviseedenduse alakapital.

Sihtkapitali nõukogu võib moodustada täiendavaid alakapitale. Sihtkapitali nõukogu määrab kindlaks alakapitalide tegevuse alused.

§ 14. Alakapitalide nõukogud

(1) Iga alakapitali tegevust korraldab 5-liikmeline alakapitali nõukogu.

1) Alakapitali nõukogusse kuulub üks Kodanikuühiskonna Sihtkapitali nõukogu liige nõukogu otsuse alusel.

2) Alakapitali nõukogusse kuulub vastava valdkonna eest vastutava ministeeriumi esindaja, kelle määrab minister.

3) Kolm alakapitali nõukogu liiget määrab Sihtkapitali nõukogu valdkonna kodanikeühenduste esindajate hulgast. Kandidaatide nimekirja esitab nõukogule Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaua esinduskogu.

(2) Alakapitali nõukogu:

1) jaotab alakapitali käsutusse eraldatud raha, arvestades regionaalset tasakaalu;

2) esitab Kodanikuühiskonna Sihtkapitali nõukogule sihtkapitali pädevusse kuuluvaid valdkondadevahelisi ja -üleseid projekte toetuse määramiseks;

3) jälgib alakapitali poolt määratud toetuste sihipärast kasutamist;

4) koostab aastaaruande alakapitali tegevusest;

5) teeb ettepanekuid Kodanikuühiskonna Sihtkapitali nõukogule;

6) määrab esitatud taotluste hindamiseks eksperdid;

7) täidab muid Kodanikuühiskonna Sihtkapitali nõukogu poolt antud ülesandeid.

(3) Alakapitali nõukogu liikme volituste tähtaeg on kolm aastat.

§ 15. Alakapitali nõukogu liikmed

- (1) Alakapitali nõukogu liikmed täidavad oma ülesandeid kuni alakapitali nõukogu uue liikme kinnitamiseni. Sama isik võib järjest kuuluda kuni kahte alakapitali nõukogu koosseisu.
- (2) Alakapitali nõukogu liige arvatakse alakapitali nõukogu koosseisust välja tagasikutsumisel, tema avalduse alusel või surma korral. Vabanenud alakapitali nõukogu liikme asemele kinnitatakse uus esindaja vastavalt käesoleva seaduse § 14 lõikele 1.
- (3) Alakapitali nõukogu liige ei saa palka. Alakapitali nõukogu liikme tehtud ekspertiisid tasustatakse vastavalt Sihtkapitali nõukogu poolt kehtestatud korrale. Liikmetel on õigus alakapitali tegevusega seotud lähetuskulude kompenseerimisele vastavalt seadusele.
- (4) Alakapitali nõukogu liikmed valivad endi hulgast alakapitali nõukogu esimehe ja aseesimehe.

§ 16. Alakapitali nõukogu töökord

- (1) Alakapitali nõukogu iga koosseisu esimese koosoleku kutsub kokku Kodanikuühiskonna Sihtkapitali nõukogu esimees. Edaspidi kutsub alakapitali nõukogu koosoleku kokku alakapitali esimees, tema äraolekul aseesimees, vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem kui üks kord kvartalis. Nõukogu liikmeid informeeritakse istungist kirjalikult vähemalt 10 päeva ette.
- (2) Erakorraline alakapitali nõukogu koosolek kutsutakse kokku kahe nädala jooksul, kui seda nõuavad vähemalt kolm tema liiget.
- (3) Alakapitali nõukogu on otsustusvõimeline, kui kohal viibib vähemalt kolm alakapitali nõukogu liiget, sealhulgas esimees või aseesimees.
- (4) Alakapitali nõukogu võtab vastu otsuseid istungil viibivate liikmete lihthääldenamusega. Alakapitali nõukogu liige ei või osaleda otsuste tegemisel, informeerides sellest alakapitali nõukogu esimeest, mis puudutavad taotlusi, mille esitajaks või huvitatud osapooleks on ühendus, kuhu ta kuulub.
- (5) Alakapitali nõukogu otsused protokollitakse ning tehakse teatavaks ühe nädala jooksul Kodanikuühiskonna Sihtkapitali kantseleile.
- (6) Alakapitali nõukogu otsuseid võib vaidlustada kirjaliku avalduse alusel Kodanikuühiskonna Sihtkapitali nõukogus. Vaidlustatud otsuse osas toimub Kodanikuühiskonna Sihtkapitali nõukogu erakorraline koosolek kuu aja jooksul alates avalduse laekumise päevast Kodanikuühiskonna Sihtkapitali kantseleisse.

§ 17. Kodanikuühiskonna Sihtkapitali kantselei

- (1) Kodanikuühiskonna Sihtkapitali igapäevast tegevust korraldab kantselei, mille töökorra kinnitab Kodanikuühiskonna Sihtkapitali nõukogu. Kantselei tööd juhib Kodanikuühiskonna Sihtkapitali tegevdirektor.
- (2) Kodanikuühiskonna Sihtkapitali tegevdirektor:
 - 1) esindab Kodanikuühiskonna Sihtkapitali erivolituseta;
 - 2) käsutab Kodanikuühiskonna Sihtkapitali nõukogu otsuste alusel Kodanikuühiskonna Sihtkapitali vara;
 - 3) täidab Kodanikuühiskonna Sihtkapitali nõukogu otsuseid;
 - 4) annab Kodanikuühiskonna Sihtkapitali nõukogule aru oma tegevusest;
 - 5) esitab Kodanikuühiskonna Sihtkapitali nõukogule kantselei tegevuse aastaaruande ja aastaeelarve projekti;
 - 6) tagab Kodanikuühiskonna Sihtkapitali raamatupidamise arvestuse;
 - 7) võtab tööle ja vabastab töölt kantselei töötajaid;
 - 8) sõlmib lepinguid Kodanikuühiskonna Sihtkapitalist toetuste saajatega;

- 9) kinnitab kantselei töö sisekorra eeskirjad;
- 10) tagab Kodanikuühiskonna Sihtkapitali ja alakapitalide nõukogude töö tehnilise teenindamise ja otsuste arvestuse pidamise;
- 11) sõlmib Kodanikuühiskonna Sihtkapitali nõukogu otsuste täitmiseks ja alusel lepinguid.

IV peatükk

SEADUSE RAKENDAMINE

§ 18. Kodanikuühiskonna Sihtkapitali tegevuse alustamine

(1) Riigikogu kinnitab kahe kuu jooksul käesoleva seaduse jõustumisest arvates Sihtkapitali nõukogu koosseisu.

(2) Sihtkapitali nõukogu kinnitab peale lõikes 1 nimetatud Sihtkapitali nõukogu koosseisu kinnitamist kahe kuu jooksul alakapitalide nõukogude koosseisud.

§ 19 Hasartmängumaksu seaduse muutmine

Hasartmängumaksu seaduses (RT I 2002,28,158; 2002,90,521; 2003,88,591, 2004,52,362; 2004,84,571) tehakse järgmised muudatused:

1. Paragrahvi 7 lg 2 punkt 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

37,4 protsenti eraldatakse spordi-, haridus-, kodanikuharidus-, rahvakultuuri-, laste-, noorte-, pere-, terviseedenduse-, hoolekandeprojektide, vanurite ning puuetega inimeste projektide ja soolise võrdõiguslikkuse edendamise projektide toetamiseks. Nimetatud summast eraldatakse 28,6 protsenti haridus-, pere-, laste- ja noorteprojektide ning kodanikuhariduse projektide toetamiseks, 19,8 protsenti olümpiaettevalmistusprojektide toetamiseks, 9 protsenti teiste spordiprojektide toetamiseks, 29 protsenti terviseedenduse-, hoolekandeprojektide ja vanurite ning puuetega inimeste projektide ning soolise võrdõiguslikkuse edendamise projektide toetamiseks, 3,6 protsenti rahvakultuuriprojektide toetamiseks, 5 % valdkondade üleste ja vaheliste projektide, programmide ning ürituste finantseerimiseks ning ja 5 % Kodanikuühiskonna Sihtkapitali halduskulude katteks ning ekspertide töötasudeks.

2. Paragrahvi 7 lg 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 4 sätestatud laekumistest toetuste saamiseks esitatud taotlused vaatab läbi ja toetuse andmise ning selle suuruse otsustab Kodanikuühiskonna Sihtkapital.

3. Paragrahvi 7 lõiked 5 kuni 8 tunnistatakse kehtetuks

§ 20. Seaduse jõustumine

(1) Käesolev seadus jõustub 2006. aasta 1. jaanuaril.

Riigikogu esimees Ene Ergma

697 SE I

KODANIKUÜHISKONNA SIHTKAPITALI SEADUS

1. peatükk

Üldsätted

§ 1. Kodanikuühiskonna Sihtkapital

- (1) Kodanikuühiskonna Sihtkapital (edaspidi Sihtkapital) on avalik-õiguslik juriidiline isik, mille eesmärk on Eesti kodanikuühiskonna ja kodanikeühenduste toetamiseks hasartmängumaksust ja muudest allikatest laekuvate vahendite kogumine ja sihtotstarbeline jaotamine.
- (2) Sihtkapital juhindub oma tegevuses käesolevast seadusest ning muudest õigusaktidest.
- (3) Sihtkapitali stipendiumid võrdsustatakse riiklike stipendiumidega.
- (4) Käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse (RT I 2001, 58, 354) sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.
- (5) Sihtkapital registreeritakse riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklikus registris.
- (6) Sihtkapitali tegevus lõpetatakse seadusega.

§ 2. Sihtkapitali ülesanded

Sihtkapitali ülesandeks on toetada kodanikuühiskonna kujunemist ja üksikisikute poolt moodustatud kodanikeühenduste tegevust, spordi-, haridus-, kodanikuharidus-, rahvakultuuri-, religiooni-, laste-, noorte-, pere-, terviseedendus-, hoolekandeprojekte, vanurite ning puuetega inimeste projekte ja soolise võrdõiguslikkuse edendamise projekte ja ühistegevust, samuti teisi programme, projekte ning üritusi.

2. peatükk

Sihtkapitali vara

§ 3. Sihtkapitali vara

- (1) Sihtkapital valdab, kasutab ja käsutab oma vara käesolevas seaduses ja muudes õigusaktides sätestatud eesmärgil, korras ja tingimustel.
- (2) Sihtkapitali vara moodustub:
 - 1) laekumistest hasartmängumaksust vastavalt hasartmängumaksu seadusele (RT I 2002, 28, 158; 2002, 90, 521; [2003, 88, 591](#); 2004, 52, 362; [2004, 84, 571](#))
 - 2) Sihtkapitali heaks tehtavatest varalistest annetustest ja pärandustest;

3) riigi toetustest Sihtkapitali põhikapitali moodustamiseks ja täiendamiseks;

4) Sihtkapitali majandustegevusest saadavast tulust ja muudest laekumistest.

(2) Sihtkapitali nõukogu eraldab 2 % aasta tuludest põhikapitali täiendamiseks. Põhikapitali ei tohi vähendada.

§ 4. Varalised annetused ja pärandused

Sihtotstarbelisi annetusi ja pärandusi võib Sihtkapital kasutada ainult annetaja või pärandaja näidatud eesmärgil.

§ 5. Sihtkapitali majandustegevus

(1) Sihtkapitalil on õigus käesolevas seaduses ettenähtud ülesannete täitmiseks:

- 1) omandada ja võõrandada kinnis- ja vallasvara;
- 2) anda rendile kinnis- ja vallasasju;
- 3) korraldada tuluüritusi ja seaduses sätestatud alustel loteriisid;
- 4) levitada oma sümboolikaga tooteid.

(2) Sihtkapital ei või võtta laenu, tagada teiste isikute võlakohustuste täitmist ega pantida vara. Sihtkapital ei või anda laenu ega asutada eraõiguslikke juriidilisi isikuid.

§ 6. Sihtkapitali vara paigutamine ja selle piirangud

(1) Sihtkapitali vara paigutatakse varahalduri kaudu. Varahalduri leidmisel ei pea kohaldama riigihangete seadust (RT I 2000, 84, 534; 2001, 40, 224; 50, 284; 2002, 23, 131; 47, 297; 61, 375; 63, 387; 87, 505; 99, 577).

(2) Varahalduriks võivad olla:

- 1) Eesti Pank;
- 2) Rahandusministeerium;
- 3) Eestis registreeritud äriühing või selle filiaal, kellel on õigus tegutseda fondivalitseja, krediitiasutuse või investeerimisühinguna.

(3) Sihtkapitali vara võib paigutada krediitiasutuste hoiustesse, väärtpaberituru seaduse (RT I 2001, 89, 532; 2002, 23, 131; 63, 387; 102, 600; 105, 612) § 2 lõike 1 punktides 2, 4 ja 5 nimetatud väärtpaberitesse ning kinnisvarasse. Investeeringutest tulenevate riskide maandamiseks võib Sihtkapital omandada väärtpaberituru seaduse § 2 lõike 1 punktis 6 nimetatud väärtpabereid ja teha tuletistehinguid.

(4) Sihtkapitalile kuuluvate käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud väärtpaberite ning kinnisvara väärtus ei või moodustada rohkem kui 100 protsenti Sihtkapitali põhikapitalist.

(5) Sihtkapitalile kuuluvate investeerimisfondide osakute puhasväärtus ei või olla kokku suurem kui 35 protsenti Sihtkapitali põhikapitalist, kusjuures osakuid võib omandada investeerimisfondidelt, mille vara võib vastavalt fondi tingimustele otseselt või läbi teiste investeerimisfondide investeerida väärtpaberituru seaduse § 2 lõike 1 punktides 1 ja 3 nimetatud väärtpaberitesse.

(6) Sihtkapital ei või omada kinnisvara soetusväärtuses rohkem kui 10 protsendi ulatuses põhikapitalist.

(7) Ühte krediitiasutusse paigutatud hoius ei või moodustada rohkem kui 40 protsenti Sihtkapitali varast.

(8) Ühe isiku ja selle isikuga ühte kontserni kuuluvate isikute poolt emiteeritud väärtpaberite väärtus ei või kokku moodustada rohkem kui 20 protsenti Sihtkapitali põhikapitalist.

§ 7. Sihtkapitali tulu jaotamine

Sihtkapitali iga-aastasest tulust eraldab Sihtkapitali nõukogu pärast põhikapitali täiendamist 85 protsenti alakapitalide käsutusse 15 protsenti jääb Sihtkapitali nõukogu käsutusse valdkondade üleste ja vaheliste projektide, programmide ning ürituste finantseerimiseks ning Sihtkapitali halduskulude ja projektitaotluste ekspertiisikulude katteks.

§ 8. Sihtkapitali tegevuse kontrollimine

(1) Sihtkapitali vahendite kasutamise üle teostab järelevalvet kontrollkomisjon, mille koosseisu kinnitab kolmeks aastaks Sihtkapitali nõukogu. Kontrollkomisjon teostab igal aastal juhuvaliku alusel vähemalt 10 % rahastatud projektide sisulist ja finantskontrolli.

(2) Sihtkapitali tegevust kontrollib Riigikontroll vastavalt Riigikontrolli seadusele ([RT I 2002, 21, 117](#); [2002, 57, 356](#)) [2003, 21, 121](#); [2003, 88, 588](#)).

(3) Sihtkapitali nõukogu valib Sihtkapitali majandusaasta aruande auditeerimiseks igal aastal audiitori.

§ 9. Raamatupidamise arvestus

(1) Sihtkapital lähtub raamatupidamise korraldamisel raamatupidamise seadusest (RT I 2002, 102, 600) ja teistest õigusaktidest.

(2) Sihtkapitali majandusaasta algab 1. jaanuaril ja lõpeb 31. detsembril.

3. peatükk

Sihtkapitali struktuur ja juhtimine

§ 10. Sihtkapitali nõukogu

(1) Sihtkapitali tegevust juhib kümneliikmeline nõukogu, mille koosseisu kuuluvad:

- 1) Riigikogu esimees nõukogu esimehena;
- 2) Vabariigi Valitsuse poolt määratud minister, kelle valitsemisalasse kuulub kodanikuühiskonna temaatika;
- 3) Riigikogu poolt määratud kolm Riigikogu liiget;
- 4) viis kodanikeühenduste esindajat, kes valitakse kodanikeühenduste esindusorganisatsioonide esitatud kandidaatide seast.

(2) Sihtkapitali nõukogu:

- 1) otsustab Sihtkapitali alakapitalide loomise ja lõpetamise;
- 2) kehtestab Sihtkapitali varade paigutamise ja muude tehingute tegemise korra, nähes ette piirangud, millega tuleb arvestada finantsriskide juhtimisel;
- 3) jaotab aastatulu vastavalt käesoleva seaduse paragrahvile 7;
- 4) määrab kindlaks alakapitalide poolt jaotatavate aastatoetuste piirmäärad;
- 5) kinnitab aasta jooksul korraldatavate projektikonkursside kava alakapitalidele;
- 6) kinnitab alakapitalide nõukogude koosseisud ja töökorra;
- 7) kinnitab Sihtkapitali struktuuri ja koosseisu;

- 8) nimetab ametisse ja vabastab ametist juhataja;
 - 9) analüüsib alakapitalide ja Sihtkapitali tegevuse tulemusi;
 - 10) korraldab iga-aastaste ülevaadete avaldamist Sihtkapitali tegevuse kohta;
 - 11) kinnitab kontrollkomisjoni koosseisu ning komisjoni töökorra;
 - 12) kuulab ära kontrollkomisjoni aruanded;
 - 13) kinnitab Sihtkapitali aastaelarve ja auditeeritud majandusaasta aruande;
 - 14) kinnitab projektitaotluste vormid ja projektide eelarve struktuuri ning projektide realiseerimise aruandevormid;
 - 15) teostab järelevalvet juhataja ja alakapitalide töö üle;
- 16) valib käesoleva seaduse § 6 lõikes 1 mainitud varahalduri ja kinnitab temaga sõlmitava lepingu tingimused.

(3) Nõukogu koosseisu kinnitab Riigikogu. Nõukogu liikmete, välja arvatud nõukogu esimehe, volituste tähtaeg on kolm aastat. Nõukogu liiget on teda nimetanud või valinud organil õigus tagasi kutsuda.

§ 11. Sihtkapitali nõukogu liikmed

- (1) Nõukogu liikmed täidavad oma ülesandeid kuni nõukogu uue koosseisu kinnitamiseni. Nõukogu liikmed, välja arvatud nõukogu esimees, ei või osaleda rohkem kui kahe järjestikuse nõukogu koosseisus.
- (2) Nõukogu liige arvatakse nõukogu koosseisust välja tagasikutsumisel, tema avalduse alusel või surma korral.
- (3) Nõukogu liikme töö ei kuulu tasustamisele. Nõukogu liikmetel on õigus Sihtkapitali tegevusega seotud lähetuste kulude kompenseerimisele vastavalt seadusele.
- (4) Nõukogu liikmed valivad endi hulgast nõukogu aseesimehe.

§ 12. Sihtkapitali nõukogu töökord

- (1) Nõukogu istungi kutsub kokku esimees, tema puudumisel aseesimees, vastavalt vajadusele, kuid mitte harvemini kui üks kord kvartalis.
- (2) Nõukogu liikmeid informeeritakse istungist kirjalikult koos päevakorra teatavakstegemisega vähemalt 20 päeva ette.
- (3) Nõukogu erakorraline istung kutsutakse kokku kahe nädala jooksul, kui seda nõuab vähemalt viis nõukogu liiget.
- (4) Nõukogu on otsustusvõimeline, kui kohal viibib vähemalt viis nõukogu liiget, sealhulgas esimees või aseesimees. Kvoorum puudumisel ärajäänud koosolek kutsutakse teistkordselt sama päevakorraga kokku 10 päeva jooksul.
- (5) Nõukogu võtab vastu otsuseid istungil viibivate liikmete lihthäälteenamusega. Käesoleva seaduse paragrahv 10 lõike 2 punktides 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11,13 ja 16 toodud küsimuste puhul võetakse otsused vastu nõukogu koosseisu lihthäälteenamusega. Nõukogu liige ei või osaleda otsuste tegemisel, mis puudutavad taotlusi, mille esitajaks või huvitatud osapooliks on ühendus, kuhu ta kuulub.
- (6) Nõukogu otsused protokollitakse ning tehakse ühe nädala jooksul teatavaks alakapitalide nõukogudele.

§ 13. Alakapitalid

(1) Alakapital on Sihtkapitali struktuuriüksus, mille ülesanne on Sihtkapitali nõukogu poolt konkreetsele valdkonnale eraldatud raha jaotamine konkursside põhjal kodanikeühenduste taotluste alusel. Taotlusi saavad esitada nii üksikud kodanikeühendused kui mitu ühendust koos.

(2) Alakapitali juhib nõukogu, mille liikmed määrab Sihtkapitali nõukogu.

§ 14. Juhataja

(1) Sihtkapitali juhib ja esindab juhataja, kelle nimetab nõukogu.

(2) Juhataja volituste tähtaeg on kuni neli aastat.

(3) Juhatajaga sõlmitakse leping, millega määratakse kindlaks juhataja õigused ja kohustused, temale makstava tasu suurus ning muud tegevuseks vajalikud tingimused. Lepingule kirjutab Sihtkapitali poolt alla nõukogu esimees.

(4) Nõukogul on õigus juhataja igal ajal tagasi kutsuda.

4. peatükk

Seaduse rakendamine

15. Hasartmängumaksu seaduses (RT I 2002,28,158; 2002,90,521; 2003,88,591, 2004,52,362; 2004,84,571) tehakse järgmised muudatused:

1) Paragrahvi 7 lõige 2 punkt 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

"4) 37,4 protsenti eraldatakse spordi-, haridus-, kodanikuharidus-, rahvakultuuri-, laste-, noorte-, pere-, terviseedenduse-, hoolekandeprojektide, vanurite ning puuetega inimeste projektide ja soolise võrdõiguslikkuse edendamise projektide toetamiseks. Nimetatud summast eraldatakse 28,6 protsenti haridus-, pere-, laste- ja noorteprojektide ning kodanikuhariduse projektide toetamiseks, 19,8 protsenti olümpiaettevalmistusprojektide toetamiseks, 9 protsenti teiste spordiprojektide toetamiseks, 29 protsenti terviseedendus-, hoolekandeprojektide ja vanurite ning puuetega inimeste projektide ning soolise võrdõiguslikkuse edendamise projektide toetamiseks, 3,6 protsenti rahvakultuuriprojektide toetamiseks, 10 % valdkondade üleste ja vaheliste projektide, programmide ning ürituste finantseerimiseks, Kodanikuühiskonna Sihtkapitali halduskulude katteks ning ekspertide töötasudeks."

2) Paragrahvi 7 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

"(4) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 4 sätestatud laekumistest toetuste saamiseks esitatud taotlused vaatab läbi ja toetuse andmise ning selle suuruse otsustab Kodanikuühiskonna Sihtkapital."

3) Paragrahvi 7 lõiked 5 - 8 tunnistatakse kehtetuks.

§ 16. Kodanikuühiskonna Sihtkapitali tegevuse alustamine

(1) Riigikogu kinnitab kahe kuu jooksul käesoleva seaduse jõustumisest arvates Sihtkapitali nõukogu koosseisu.

(2) Tagamaks nõukogu liikmete roteerumine on pooled esimese nõukogu koosseisu liikmetest on ametis 1,5 aastat, misjärel nende asemele nimetatakse uued liikmed. Lühendatud volituste tähtajaga nõukogu liikmed määrab Riigikogu nõukogu koosseisu kinnitades.

§ 17. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2006. aasta 1. jaanuaril.

Riigikogu esimees Ene Ergma

Tallinn, 2005

Esitab Ühendus Vabariigi Eest - Res Publica fraktsioon juunil 2005.

Marko Pomerants

Fraktsiooni esimees

SELETUSKIRI KODANIKUÜHISKONNA SIHTKAPITALI SEADUSE JUURDE

Selle seaduseelnõu ja seletuskirja on algselt ette valmistanud Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaud (EMÜ) ning Res Publica fraktsioon esitab selle eelnõu mitmete omapoolsete täienduste ja muudatustega Riigikogu menetlusse. Eelnõud on selle esialgsel kujul toetanud 20. novembril 2004. aastal EMÜ Suurkogul osalenud organisatsioonid.

SISSEJUHATUS

Kodanikuühendused on Eestis läbi ajaloo olnud olulised ühiskonna edendamisel. Ühendustel on erinevatel aegadel olnud oma roll. Kodanike õiguste kaitsest kuni teatud riigi või kohaliku omavalitsuse teatud ülesannete ülevõtmiseni (nt. teenuste delegeerimine). Ühendustelt oodatakse üha sagedamini sisulist koostööd, mis eeldab head ettevalmistust ja kiiret reageerimist.

12.12.2002 kiitis Riigikogu heaks Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni (edaspidi EKAK). EKAKi rakendamise lähima aja üheks prioriteediks on kodanikeühenduste avalikest eelarvetest toetamise ja sellest üldsuse teavitamise süsteemi kaardistamine, korrastamine ja täiustamine. Antud eelnõuga tehakse algust selle prioriteedi elluviimiseks

Seni on ühenduste tegevuse rahastamine olnud võrdlemisi juhuslik. Puudunud on üheselt mõistetavad põhimõtted. Peamise rahastaja - Hasartmängumaksu nõukogu - tegevuse sisulised küsimused on senini piisavalt seadusega sätestamata, mis on põhjustanud mittetulundusühenduste projektide ja tegevuse toetamiseks ettenähtud riiklike vahendite ebaotstarbekat ja mittesihhipärast kasutamist. Riigikogu poolt moodustatud poliitikutest ja ministriumite tippametnikest koosnev Hasartmängumaksu nõukogu pole seni taganud erapooletut ja läbipaistvat süsteemi ühenduste toetamiseks, vahendite eraldamine on toimunud konkreetset fikseerimata kriteeriumite alusel ja ei ole läbipaistev. Hasartmängumaksu nõukogul puuduvad olemasolevates tingimustes võimalused olukorra parandamiseks ning professionaalse ning demokraatliku rahastamisstruktuuri ellukutsumiseks. EMÜ on läbi aastate püüdnud leida võimalust korrastada ühenduste rahastamissüsteemi korrastamiseks. Ühendused soovivad selgetel ja läbipaistvatel põhimõtetel rajanevat rahastamissüsteemi. Oluliseks vahendiks siin on Kodanikuühiskonna Sihtkapitali loomine. See tagab ühelt poolt ühendustele suurema kindluse tegevuse planeerimisel. Teiselt poolt võimaldab see senisest ratsionaalsemalt kasutada hasartmängumaksust laekuvaid vahendeid.

Eelnõu algse teksti koostas Agu Laius, algse seletuskirja koostasid Eha Reitelmann ja Margit Rosental. Eelnõu ja seletuskiri on läbi arutatud Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaua rahastamise ja õigusloome komisjonis. Res Publica fraktsioon esitab eelnõu mitmete omapoolsete täienduste ja muudatustega, mis on seletuskirjas ära märgitud.

SEADUSE EESMÄRK

Seaduse eesmärgiks on paremate võimaluste loomine Eesti kodanikuühiskonna arenguks, kodanikeühenduste toetamine ning hasartmängumaksust ja muudest allikatest laekuvate vahendite jaotusmehhanismi ja -põhimõtete määratlemine.

EELNÕU SISU

Eelnõu on põhijoontes taotluslikult üles ehitatud sarnaselt Kultuurkapitali seadusega.

I peatükis on ära toodud seaduse eesmärgid ning määratletud Kodanikuühiskonna Sihtkapitali avalik-õigusliku isikuna.

§ 2 on loetletud Sihtkapitali ülesanded. Sihtkapitali ülesandeks on toetada spordi-, haridus-, kodanikuharidus-, rahvakultuuri-, religiooni-, laste-, noorte-, pere-, terviseedendus-, hoolekandeprojekte, vanurite ning puuetega inimeste projekte ja soolise võrdõiguslikkuse edendamise projekte, kodanikeühenduste (üksikisikute poolt mittetulunduslikel eesmärkidel moodustatud organisatsioonide) tegevust ja Sihtkapitali nõukogu poolt otsustatud programme, projekte ja üritusi.

Eelnõus toodud valdkonnad kattuvad valdavalt osas senises hasartmängumaksu seaduse § 7 lg 2 p 4 toodud valdkondade loeteluga. Seejuures on kultuuriprojektide valdkonda kitsendatud ja piirduakse rahvakultuuri projektidega ning meditsiiniprojektide valdkonna asemel räägitakse terviseedendusprojektidest. Lisandunud on kaks valdkonda Haridus- ja Teadusministeeriumi ja Sotsiaalministeeriumi haldusalast- kodanikuhariduse ja soolise võrdõiguslikkuse edendamise projektid, mida seni on rahastatud teistest allikatest.

II peatükis on sätestatud Sihtkapitali vara moodustumine, Sihtkapitali majandustegevuse ning vara paigutamise põhimõtted ja piirangud, sihtkapitali tulu jaotuspõhimõtted, tegevuse kontrolli ja raamatupidamise alused.

Sihtkapitali tulude põhiosa moodustavad laekumised hasartmängumaksust vastavalt hasartmängumaksu seaduse § 7 lg 2 p 4. Sihtkapitali majandustegevuse regulatsioon sarnaneb põhijoontes Kultuurkapitali regulatsiooniga. Sihtkapitali iga-aastasest tulust eraldab Sihtkapitali nõukogu pärast põhikapitali täiendamist 85 protsenti alakapitalide käsutusse 15 protsenti jääb Sihtkapitali nõukogu käsutusse valdkondade üleste ja vaheliste projektide, programmide ning ürituste finantseerimiseks ning Sihtkapitali halduskulude ja projektitaotluste ekspertiisikulude katteks¹.

Res Publica fraktsiooni ettepanekul on eelnõus ette nähtud, et Sihtkapitali vara paigutatakse varahalduri kaudu. Sellise lahenduse eelis on, et Sihtkapital saab keskenduda oma põhiülesande täitmisele ning puudub vajadus kõrgepalgalise finantsjuhi järele. Varahalduri valimise ja vara paigutamise piirangute osas on eeskujuna kasutatud Kultuurkapitali seadust.

Sihtkapitali vahendite kasutamise üle teostab järelevalvet kontrollkomisjon, mille koosseisu kinnitab kolmeks aastaks Sihtkapitali nõukogu. Kontrollkomisjon teostab igal aastal juhuvaliku alusel vähemalt 10 % rahastatud projektide sisulist ja finantskontrolli. Majanduskontrolli Sihtkapitali tegevuse üle teostab Riigikontroll. Sihtkapital peab raamatupidamise arvestust ja tasub makse seaduste alusel. Sihtkapitali majandusaasta aruannet auditeerib igal aastal nõukogu valitud audiitor.

III peatükis on sätestatud Sihtkapitali struktuur ja juhtimine.

Sihtkapitali juhib kümneliikmeline nõukogu, mille koosseisu kuulub 1 valitsuse, 4 Riigikogu ja 4 kodanikeühenduste esindajat ning nõukogu esimehena Riigikogu esimees². Valitsuse esindajaks on minister, kelle valitsemisalasse kuulub kodanikuühiskonna temaatika. Kodanikeühenduste esindajad valitakse mittetulundusühenduste esindusorganisatsioonide poolt.

Eelnõu § 10 lg 2 sätestab Sihtkapitali nõukogu ülesanded.

Nõukogu otsustab alakapitalide loomise ja lõpetamise ning kinnitab alakapitalide töökorra ja nõukogude liikmed³. Nõukogu kehtestab Sihtkapitali varade paigutamise ja muude tehingute tegemise korra, nähes ette ka piirangud, millega tuleb arvestada finantsriskide juhtimisel. Nõukogu jaotab aastatulu vastavalt käesoleva seaduse paragrahvile 7 ja määrab kindlaks alakapitalide poolt jaotatavate aastatoetuste piirmäärad. Nõukogu kinnitab Sihtkapitali struktuuri ja koosseisu ning nimetab ametisse ja vabastab ametist juhataja. Nõukogu pädevuses on ka Sihtkapitali aastaelarve ja auditeeritud majandusaasta aruande kinnitamine, järelevalve teostamine Sihtkapitali juhataja ja alakapitali tegevuse üle.

Eelnõu § 10 lg 3 kohaselt on nõukogu koosseisu volituste tähtjaks kolm aastat. Nõukogu koosseisu kinnitab Riigikogu oma otsusega. Nõukogu liiget on teda nimetanud või valinud organil õigus tagasi kutsuda.

Eelnõu § 11 kohaselt on nõukogu liikmetel, v.a. nõukogu esimehel, lubatud kuuluda kuni kahte järjekorrasse koosseisu. Nõukogu liikme töö ei kuulu tasustamisele, liikmel on aga õigus tööga seotud lähetuste kulude kompenseerimisele.

Eelnõu § 12 sätestab Sihtkapitali nõukogu töökorra.

Eelnõu §-s 13 on toodud alakapitali määratlus. Alakapital on Sihtkapitali struktuuriüksus, mille ülesanne on Sihtkapitali nõukogu poolt konkreetsele valdkonnale eraldatud raha jaotamine konkursside põhjal kodanikeühenduste taotluste alusel. Taotlusi saavad esitada nii üksikud kodanikeühendused kui mitu ühendust koos. Selline regulatsioon loob paremad võimalused oma projekte esitada väiksematele kodanikeühendustele, samas on võimalik toetada ka katusorganisatsioonide ja võrgustike tööd, kuna projekte saavad esitada katusorganisatsiooni või võrgustikku moodustavad ühendused koos.

Eelnõu § 14 sätestab Sihtkapitali juhatajaga seonduva. Sihtkapitali juhib juhataja (algses redaktsioonis tegevdirektor), kes esindab Sihtkapitali ning kelle valib ja kutsub tagasi Sihtasutuse nõukogu⁴.

IV peatükis on toodud ära rakendussätted.

§ 15 näeb ette hasartmängumaksu seaduse muudatused, mis on vajalikud Sihtkapitali tegevuse käivitamiseks.

§ 16 näeb ette, et Riigikogu kinnitab kahe kuu jooksul seaduse jõustumisest Sihtkapitali nõukogu koosseisu. Tagamaks nõukogu liikmete roteerumine nii, et säiliks ka nõukogu töö järjepidevus, on § 16 lõikes 2 sätestatud, et pooled esimese nõukogu koosseisu liikmetest on ametis 1,5 aastat, misjärel nende asemele nimetatakse uued liikmed. Lühendatud volituste tähtjaga nõukogu liikmed määrab Riigikogu nõukogu koosseisu kinnitades.

§ 17 näeb ette, et Kodanikuühiskonna Sihtkapitali seadus jõustub 2006.a 1. jaanuaril.

EELNÕU TERMINOLOOGIA

Eelnõus ei võeta kasutusele uusi termineid.

EELNÕU VASTAVUS EL ÕIGUSELE

Eelnõu ei ole otseselt seotud EL õigusaktidega.

SEADUSE MÕJUD

Seadus muudab ühenduste rahastamis põhimõtted läbipaistvamaks. Hasartmängumaksust laekuvate vahendite kasutamine muutub otstarbekamaks. Kodanikuühendused muutuvad elujõulisemaks ja tugevamaks partneriks Eesti riigile.

SEADUSE RAKENDAMISEKS VAJALIKUD MUUDATUSED JA KULUTUSED

Seaduse rakendamine eeldab hasartmängumaksu seaduse muutmist.

Seaduse rakendamine toob endaga kaasa ühekordse kulutusena sisse makse 2 000 000 krooni Kodanikuühiskonna Sihtkapitali põhikapitaliks.

Res Publica fraktsioon

16.juunil 2005

¹Eelnõu algse redaktsioonis oli täpsem liigendus, mille kohaselt jäänuks halduskulude ja projektitaotluste ekspertiisikulude katteks 5 % tuludest. Seda on muudetud välistamaks suhteliselt suurte halduskulude ettekirjutamist seadusega, jättes halduskulude suuruse määramise nõukogu pädevusse (eelarve kinnitamisel)-

²Algse eelnõus oli nõukogu üheksaliikmeline ning selle juhiks minister, kelle valitsemisalasse kuulub kodanikuühiskonna temaatika. Rõhutamaks kodanikuühiskonna toetamise tähtsust ning kindlustamaks nõukogu otsuste autoriteetsust on käesolevas redaktsioonis lülitatud nõukogusse selle juhina ka Riigikogu esimees.

³Algselt olid alakapitalide töökorraldusega seotud küsimused eelnõus reguleeritud üksikasjalikumalt, selles redaktsioonis on peetud otstarbekamaks jätta alakapitalidega seonduva üksikasjalik reguleerimine Sihtkapitali nõukogu pädevusse.

⁴Eelnõust on välja jäetud Sihtkapitali kantseleid puudutavad sätted, kuna Sihtkapitali nõukogu saab Sihtkapitali struktuuri ja koosseisu kinnitades kantselei ja muud vajalikud struktuuriüksused luua ilma, et seadus seda üksikasjalikult reguleeriks.

Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaua V Suurkogu otsus

Kodanikualgatuse tugisüsteemi arendamisest

Eesti seltside ja ühingute ajalugu ning traditsioonid on väga pikad, ulatudes 19. sajandi keskpaika. Täna on Eestis väga palju aktiivseid ühinguid, seltse ja teisi kodanikeühendusi. Ühenduste koguarv ületab juba 23000 piiri. Väga erinevatel põhjustel paljud neist siiski pidevalt ei tegutse. Ühenduste jaotumine piirkonniti ja nende pilt kogu Eesti lõikes on erinev. Samas aitavad aga just tugevad ühendused edendada piirkondi. Ühendused vajavad oma tegevuses avaliku sektori poolset tunnustamist ja toetamist. Ühenduste endi koostöö suurendab nende võimekust ja jätkusuutlikkust ning muudab tegevuse tulemuslikumaks.

Riigikogu seadustas kodanikeühenduste ja avaliku sektori koostöös välja töötatud Eesti Kodanikuühiskonna Arengu Kontseptsiooni (edaspidi EKAK) riikliku pikaajalise strateegilise dokumendi ja arengukavana 12. detsembril 2002. a. Selles nimetatakse EKAKi rakendamise üldise pikaajalise prioriteedina kodanikualgatuse tugisüsteemi toimimise tagamist. Koostöö- ja tugistruktuuride kaardistamine, korrastamine ja tugevdamine on lähima aja prioriteediks. EKAKi kontekstis mõistetakse kodanikualgatuse tugisüsteemi all kodanikeühenduste ning avaliku võimu asutuste koostöös kujundatavat institutsionaalset struktuuri (võrgustikku) kodanikeühenduste kompetentsuse ja arengusuutlikkuse tagamiseks.

Tulenevalt EKAKi rakendamise tegevuskavast 2004 – 2006 ning Vabariigi Valitsuse 16.06.2005 istungi protokoll nr. 26 alusel on Vabariigi Valitsuse ja kodanikeühenduste esindajate EKAKi rakendamise ühiskomisjon (edaspidi EKAKi Ühiskomisjon) ning EV Siseministeerium alustanud Vabariigi Valitsuse kodanikualgatuse toetamise strateegia väljatöötamist. Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaud (edaspidi EMÜ) osaleb selles ja panustab igati selle valmimisse. EMSL jätkab katusorganisatsioonide tugevdamisele suunatud projekti. EMÜ viis 2005. a. suvel läbi piirkondlike võrgustike, ümarlaudade ja teiste koostöövormide toimimise esialgse analüüsi. EMÜ jätkab võrgustike tugevdamisele suunatud tööd ja tegevust.

Eesti riik on aastaid toetanud ettevõtluse tugisüsteemi ja selle arengut. Eestis tegutses aastatel 2000–2003 välisrahastuse toel mittetulundusühenduste tugikeskuste võrgustik ja sellesse koondunud üheksa piirkondlikku tugikeskust. Hinnatavad on ka mitmete katusorganisatsioonide ja kohalike kodanikuühenduste vastav töö ja kogemused. Käesoleval ajal pakuvad ühendustele mõningaid teenuseid maakondlikud arenduskeskused. Ainult teenustel põhinevast tugisüsteemist on vähe.

EKAKi Ühiskomisjoni ning EMÜ koostöös ning EMÜ Esinduskogu korraldamisel viidi 2005. a. augustist novembrini läbi EKAKi piirkondlikud seminarid ning kodanikeühenduste piirkondlikud ümarlaudad. Nende raames ühenduste poolt tehtud paljude asjalike ja professionaalsete ettepanekute hulgas olid rohkearvulisemad just kodanikualgatuse tugisüsteemi olulisust ja arendamist käsitlevad. Neid dokumendis “EKAKi seminaride ja ümarlaudade sisuline lõppkokkuvõte” esitatud ettepanekuid tuleb kindlasti arvestada ning need vajavad rakendamist.

Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaua Suurkogu otsustab:

1. Pidada kodanikualgatuse tugisüsteemi arendamisel esmatähtsaks:
 - 1.1 piirkondlike koostöövõrgustike ja kodanikeühenduste arengut ja arendamist;
 - 1.2 kodanikeühenduste võimekuse ja tegevusuutlikkuse suurendamist;
 - 1.3 ühenduste, riigiasutuste, kohalike omavalitsuste ja teiste koostööpartnerite koostöö paremat korraldamist ning erinevate koostöövormide juurutamist;
 - 1.4 Vabariigi Valitsuse kodanikualgatuse toetamise strateegia kiiret väljatöötamist;

- 1.5 tugiteenuste ja koolituse parema kättesaadavuse tagamist;
 - 1.6 praeguse, ainult teenustel põhineva kodanikualgatuse tugisüsteemi mitmekesistamist;
 - 1.7 kodanikeühenduste tegevuse rahastamise korrastamist;
 - 1.8 kodanikeühenduste Euroopa Liidu struktuurifondide ja muude projektide kaasrahastamist riigi ja kohalike omavalitsuste poolt ning vastavate tingimuste väljatöötamist;
 - 1.9 tugisüsteemi ülesehitamist erinevaid tasandeid ja valdkondi ning nende erinevaid vajadusi ja eripärasid arvestavana.
 - 1.10 tugisüsteemi meetmete lähtumist regionaalpoliitilistest vajadustest;
 - 1.11 Eesti riigi regionaalpoliitika muutmist nii, et see toimiks ja toetaks kodanikuühiskonna arengut ja koostööd avaliku ning erasektoriga.
2. Pidada oluliseks ning teha asjaomastele ametkondadele ettepanek arvestada kodanikualgatuse tugisüsteemi arendamise kavade väljatöötamisel dokumendis "EKAKi seminaride ja ümarlaudade sisuline lõppkokkuvõte" esitatud ja koondatud ettepanekud:
- 2.1 Käsitleda kodanikuühiskonna, kodanikualgatuse ja kodanikeühenduste arengu küsimusi kohalike omavalitsuste arengukavades, maakonnaplaneeringutes ja teistes arengudokumentides, mis annab ühendustele tagatise pikemaajaliste projektides osalemiseks ning vähendab poliitilist riski;
 - 2.2 Pidada vajalikuks igas maakonnas ning kohalikus omavalitsuses kodanikeühenduste probleemidega tegeleva ametniku nimetamist;
 - 2.3 Toetada kohalike probleemide lahendamiseks võrgustike, piirkondlike ümarlaudade ja teiste koostöövormide teket ning tegevust;
 - 2.4 Kasutada käivitava LEADER-programmi võimalusi piirkondliku koostöö korraldamisel;
 - 2.5 Suurendada oluliselt kohaliku omaalgatuse programmi (KOP) mahtu ja tegevusulatust;
 - 2.6 Luua kodanikeühendustele nõustamis-, koolitus-, stardiabi- ja teiste toetusmeetmete süsteem analoogselt ettevõtluse tugisüsteemiga;
 - 2.7 Luua eraldi meede (meetmed) ühenduste piirkondliku koostöö ja koostöövormide tegevuse toetamiseks riiklikest vahenditest;
 - 2.8 Luua süsteem(id) ühenduste piirkondliku koostöö ja koostöövormide tegevuse toetamiseks kohalike omavalitsuste poolt;
 - 2.9 Lahendada kodanikeühenduste poolt realiseeritavate projektide tagatis- või garantiisüsteem riiklikus rahastamisstrateegias;
 - 2.10 Käivitada ka linnades nn asumikeskuste süsteem (seltsimajad, kultuurimajad, kodanikeühenduste majad, huvikeskused, jms.);
 - 2.11 Toetada igati linnades ja teistes asulates asumite arendusega tegelevate seltside ja ühingute teket ja tööd jms.
3. Pöörduda EV Riigikogu, Vabariigi Valitsuse, EKAKi Ühiskomisjoni, Siseministeriumi ning teiste asjaomaste ametkondade ja partnerite poole ettepaneku ja palvega:
- 3.1 rakendada abinõud kodanikualgatuse tugisüsteemi oluliseks edasiarendamiseks;
 - 3.2 tagada kodanikualgatuse tugisüsteemi üldisi huvisid esindavate võrgustike ja katusorganisatsioonide edasiarendamine ja baasrahastamine;
 - 3.3 viia kiiresti lõpule Vabariigi Valitsuse kodanikualgatuse toetamise strateegia väljatöötamine, kaasates sellesse protsessi võimalikult palju erinevaid kodanikeühendusi.
4. Pöörduda EV Riigikogu poole ettepanekuga moodustada kodanikuühiskonna arengu ja regionaalarengu komisjon.

5. Teha EMÜ Esinduskogule ülesandeks:
 - 5.1 töötada kokkuvõtte “EKAKi seminaride ja ümarlaudade sisuline lõppkokkuvõte” ning ühenduste poolt esitatud muude ettepanekute baasilt välja asjakohased ja konkreetsed ettepanekud kodanikualgatuse tugisüsteemi arendamise kavade väljatöötamiseks;
 - 5.2 töötada välja ja esitada konkreetsed ettepanekud Vabariigi Valitsuse kodanikualgatuse toetamise strateegiale;
 - 5.3 esitada käesolevast otsusest tulenevad vajalikud ettepanekud ja seadusandlikud initsiatiivid kodanikualgatuse tugisüsteemi tugevdamiseks ja arendamiseks;
 - 5.4 koostada projekt piirkondlike võrgustike, ümarlaudade ja teiste koostöövormide tüüpide ja toimimise analüüsiks ning esitada vajalikud taotlused;

6. EMÜ Esinduskogul laiendada ja arendada edasi koostööd EV Riigikogu, EV Riigikogu EKAKi rakendamise toetusrühma, EKAKi Ühiskomisjoni, EV Siseministeeriumi, EASi, PRIA, Keskkonnainvesteeringute Keskuse, maakondlike arenduskeskuste, omavalitsusliitude, kohalike omavalitsuste, erinevate valdkondade ja piirkondlike võrgustike ja juhtivühendustega kodanikualgatuse tugisüsteemi väljaarendamisel ja selle tulemusliku toimimise tagamisel.

Vastu võetud EMÜ V Suurkogul 04. veebruaril 2006. a. Tallinnas.

Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaua V Suurkogu otsus

Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaua (EMÜ) strateegiast

Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaud (EMÜ) on välja kasvanud Eesti Kodanikuühiskonna Arengu Kontseptsiooni (EKAK) protsessist. EMÜ asutati 03. veebruaril 2001. a. toimunud EMÜ esimesel suurkogul. Just see suurkogu kiitis heaks kodanikeühenduste poolt välja töötatud EKAKi teksti. Riigikogu kinnitas EKAKi pikaajalise strateegilise dokumendi ja arengukavana 2002. a. 12. detsembril. Iga organisatsioon vajab oma arengu kavandamisel arengustrateegiat ja arengukava. Täna puuduvad EMÜ-l nii strateegia kui ka pikaajaline tegevuskava, seda sõnastatuna avalikuks kasutamiseks mõelduna. Üks EMÜ jätkusuutlikkuse eeldus on aga just pikaajalise strateegilise kava olemasolu.

EMÜ missiooni, eesmärkide ning strateegia koostamiseks toimus 2005. s. kaks ajurünnakut. 4.-5.02.2005 ajurünnakul arutati läbi EMÜ missioon ja eesmärgid. Töö põhjal koostas organisatsioonilise arengu komisjon EMÜ Esinduskogu tegevuskava. 8.-9.07.2005 toimunud ajurünnaku läbivaks teemaks oli EMÜ strateegia ja taktika. Valminud on EMÜ pikaajalise strateegia koostamise alused EMÜ arenguvisionidena „EMÜ 2011+“. Järgmise EMÜ Esinduskogu üheks ülesandeks on koostöös ühenduste ja võrgustikega EMÜ pikaajalise strateegia koostamine. See peab sisaldama nii tegevus- kui eelarvestrateegiat. Selle läbiarutamiseks peame oluliseks enne EMÜ VI Suurkogu läbi viia visioonikonverentsi.

Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaua Suurkogu otsustab:

1. EMÜ Esinduskogu kuuendal koosseisul koos EMÜ esinduskogu viienda koosseisu laiendatud juhatuse ehk organisatsioonilise arengu komisjoniga ja EMÜ nõuandva koguga ning koostöös võrgustike ja katusorganisatsioonide esindajatega:
 - 1.1 Jätkata EMÜ pikaajalise arengustrateegia EMÜ 2011+ väljatöötamist;
 - 1.2 Viia hiljemalt 2006. a. suvel läbi visioonikonverents koostöös teiste asjast huvitatud organisatsioonide, ühenduste, võrgustike ja rohujuure tasandi ühendustega (võimalikud teemad kodanikualgatuse tugisüsteemid; võrgustikud, katusorganisatsioonid, rohujuuretasandi ühendused);
 - 1.3 Esitada EMÜ pikaajalise arengu kava EMÜ VI Suurkogule arutamiseks ja kinnitamiseks;
 - 1.4 Koostada projektid käesoleva otsuse 1.1 kuni 1.3 täitmise tagamiseks ja esitada vastavad taotlused.

Vastu võetud EMÜ V Suurkogul 04. veebruaril 2006. a. Tallinnas

Riigikogu otsus Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni heakskiitmine

Riigikogu otsustab:

Kiita heaks juurdelisatud Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsioon.

Riigikogu esimees Toomas Savi
Tallinnas, 12. detsembril 2002.a.

EESTI KODANIKUÜHISKONNA ARENGU KONTSEPTSIOON

EESSÕNA

Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsioon (edaspidi EKAK) on dokument, mis määratleb avaliku võimu ja kodanikualgatuse vastastikku täiendavaid rolle ning koostöömise põhimõtteid avaliku poliitika kujundamisel ja teostamisel ning Eesti kodanikuühiskonna ülesehitamisel.

Eesti rahvuse ja riigi kujunemisel on kodanikualgatusel olnud otsustav osatähtsus. Rahva omaalgatuse teke XIX sajandi teise poole seltsiliikumise näol ja selle jätkuv hoogustumine ning laienemine tegi võimalikuks eestlaskonna rahvuslike eesmärkide saavutamise, kindlustas ühtekuuluvustunnet ning sai oluliseks kogu ühiskonnaelu suunamisel. Eestlastele omane austus hariduse vastu juurdus haridusseltside traditsioonis; ühistegelikes ettevõtmistes liitus majanduslik huvi vastastikuse abivalmidusega; meie professionaalse kultuuri hälliks olid laulu- ja mänguseltsid. Olulisim on, et omaalgatuslike organisatsioonide võrgustiku näol löid eestlased endale võimalused osaleda omavalitsuste kaudu avalike asjade korraldamisel. Inimeste koostöötahe tegi võimalikuks Eesti riikluse rajamise ja selle taastamise pärast okupatsioone. Kodanikeühendused on praegugi vajalikud selleks, et kindlustada kõiki elanikke hõlmava demokraatliku protsessi jätkuvus Eestis. Meie traditsioonidele vastab arusaam, et vaba indiviid ja riik pole vastased, vaid partnerid.

EKAK väljendab avaliku võimu organite ja kodanikeühenduste koostöötahet rahva omaalgatusliku organiseerumise ja tegevuse toetamiseks. Vabatahtlike ühendusi moodustades tekib inimestel uusi võimalusi oma huvide, väärtuste ja eesmärkide väljendamiseks ja järgimiseks ning avalikuks aruteluks, nagu ka oma jooksvate eluprobleemide iseseisvaks lahendamiseks ja vastastikuseks abiks. Kodanikeühendustega arvestamine ja koostöö nendega suurendavad avaliku võimu tegevuse tulemuslikkust ja süvendavad selle õiguspärasust kodanike silmis.

EKAK põhineb arusaamal, et demokraatliku riigikorra püsimiseks ja arenguks on avalikul võimul vaja kuulata kodanikke ja teha koostööd võimalikult paljudega neist. Otsuseid langetades peab avalik võim arvestama paljude ühiskonnaliikmete ja nende ühenduste erihuvide, väärtushoiakute ja eesmärkidega ning neid tõsiselt kaaluma ka siis, kui nende kandjad moodustavad arvulise vähemuse. Ühtlasi kinnitab ajalooline kogemus kodanike omaalgatusliku aktiivsuse positiivset mõju, mis avaldub ühiskonna isereguleeruva toimimise sujuvuses. Kodanikeühiskonna ja demokraatia kindlustamise kaudu saavad ühiskonnaliikmed ja nende ühendused ning avalik võim töötada üheskoos Eesti Vabariigi põhiseaduses sätestatud põhiväärtuste: vabaduse, õigluse ja õiguse, sisemise ja välise rahu, ühiskondliku edu ja üldise kasu ning eesti rahvuse ja kultuuri kestmise nimel.

I. EESMÄRGID

EKAK sõnastab kodanikeühenduste ja avaliku võimu partnerluse alused ja raamistiku kodanikuaktiivsuse elavdamiseks ja demokraatia tugevdamiseks Eestis.

Kodanikeühenduste ja avaliku võimu koostöö eesmärkideks EKAKi raames on:

1. kodanikualgatuse ja osalusdemokraatia edendamine;
2. vabatahtliku tegevuse kui kodanikuksolemise olulise tunnuse väärtustamine;

3. kodanike majanduslike, sotsiaalsete ja poliitiliste õiguste ja kohustuste parema tundmise ning järgimise edendamine;
4. kodanike vastutustunde arendamine oma pere, kaaskodanike, kodukohta, riigi ja maailma ees;
5. kodanikeühenduste ja avaliku võimu koostöö aluseks olevate väärtuste ja põhimõtete teadvustamine ning vastastikuste kohustuste, õiguste ja tegevusprioriteetide piiritlemine;
6. kodanikeühenduste kui demokraatia arengu vältimatu teguri toimimiseks ja tugevnemiseks soodsa keskkonna loomine;
7. kodanikualgatuse tugisüsteemi arendamine;
8. heade koostöötavate ning ametiasutuste ja kodanike ning nende ühenduste koostööd soodustavate teadmiste levitamine;
9. kodanike ja nende ühenduste laialdasem kaasamine poliitikate ja õigusaktide väljatöötamis-, teostamis- ja analüüsiprotsessi ning selleks vajalike teabekanalite ja mehhanismide arendamine;
10. ebapiisavalt esindatud või tunnustamata kodanike ja nende ühenduste erihuvide ja vajaduste tunnustamine ja arvessevõtt avaliku elu korraldamisel;
11. heategevust ja filantroopiat soodustava keskkonna loomine ning äri sektori kaasamine.

Mõiste **kodanikud** tähistab käesolevas dokumendis kõiki Eestis legaalselt elavaid inimesi.

Kodanikeühenduste all mõistetakse käesolevas dokumendis kodanike ühinemisvabaduse realiseerimise tulemusel moodustuvaid, kasumit mittetaotlemaid eri liiki ühendusi, nagu mittetulundusühingud, sihtasutused, seltsingud jms.

Kodanikualgatuse tugisüsteemi all mõistetakse käesolevas dokumendis kodanikeühenduste ning avaliku võimu asutuste koostöös kujundatavat institutsionaalset struktuuri (võrgustikku) kodanikeühenduste kompetentsuse ja arengusuutlikkuse tagamiseks.

Kodanikuühiskonna all mõistetakse inimeste omaalgatuslikku koostööd oma huvide järgimiseks ning avalike asjade arutamises ja otsustamises osalemiseks, samuti seda koostööd võimaldavaid ühendusi, võrgustikke ja institutsioone.

II. KOOSTÖÖPÕHIMÕTTED JA VÄÄRTUSED

Kodanikeühenduste ja avaliku võimu esindajad lähtuvad oma koostöös alljärgnevaist põhimõtetest ja väärtustest.

1. Kodanikuaktiivsus

Kodanikuaktiivsus kui inimeste omaalgatuslik ja vabatahtlik osalemine ühiskonnaelus ning oma paikkonna elu küsimuste lahendamises on demokraatliku ühiskonnakorralduse oluline koostisosa. Avalik võim toetab seda soodsa õigusliku keskkonna loomisega, elanikkonna teavitamisega oma tegevusest ning kodanike ja nende ühenduste kaasamisega otsuste kavandamisse ja teostamisse.

2. Osalus

Kodanikeühendused on ühiskonnas käibivate erinevate arusaamade ja huvide esindamise kanaleiks, mille kaudu kodanikud saavad teavet ja avaldavad arvamust kavandatavate otsuste kohta. Kui poliitiliste otsuste langetajad peavad dialoogi üldsusega ja arvestavad avalikus arutelus esitatud ettepanekuid, suureneb üldise kompetentsuse määr ja tugevneb riigi legitiimsus.

3. Austus

Kodanikualgatusel ja avalikul võimul on poliitikate kujundamisel ja teostamisel erinev, vastastikku täiendav roll. Avalik võim austab kodanike ja nende ühenduste õigust asetada endale ise eesmärged ja juhtida oma tegevust põhiseadusliku korra raames.

4. Partnerlus

Kodanikeühenduste ja avaliku võimu partnerlus võimaldab otstarbekat koostööd ning ülesannete jaotust avalike huvide paremaks järgimiseks.

5. Vastutus ja aruandmiskohustus

Avalikes huvides tegutsemine nõuab nii kodanikeühendustelt kui avaliku võimu institutsioonidelt avatust, vastutustunnet ja aruandlusvalmidust oma tegevuse ja selleks kulutatavate vahendite kasutamise kohta.

6. Kodanikualgatuse poliitiline sõltumatus

Kodanikeühendused on oma eesmärgiseadmistes, otsustes ja tegevuses seaduse piires vabad ja sõltumatud. Kodanikualgatuse toetamise korral avaliku sektori eelarvetest ja fondidest välditakse poliitilise iseloomuga piiranguid.

7. Korruptiivsuse vältimine

Avaliku võimu organite lepinguliste koostööpartnerite valikul kodanikeühenduste hulgas ja

avalike teenuste osutamise ning muude ülesannete delegeerimisel kodanikeühendustele välditakse korrupsiooni võimaldavaid suhteid.

8. Säastev ja tasakaalustatud areng

Kodanikeühendused ja avaliku võimu organid lähtuvad oma tegevuses ja omavahelises koostöös säästva ja tasakaalustatud arengu põhimõttest.

9. Võrdne kohtlemine

Kodanikeühendused ja avaliku võimu organid austavad kõigi kodanike ja nende ühenduste põhimõttelist võrdsust ligipääsul ühiskonnaelus osalemise võimalustele.

III. EESMÄRKIDE SAAVUTAMISE TEED

Eeltoodud eesmärkide saavutamiseks määratleb EKAK kodanikeühenduste ja avaliku võimu koostöösuhetest tulenevad põhilised kohustused ja õigused, mis seonduvad kummagi poole tunnustamise ja esindamisega, nende partnerlusega, poliitikate väljatöötamisega ning vahendite kasutamise ja aruandlusega.

1. Tunnustamine ja esindamine

Kodanikeühendused ja avalik võim:

1.1 määravad kindlaks vastastikused läbipaistvad ja ligipääsetavad suhtlemiskanalid ning teavitavad neist huvitatud grupe ja avalikkust;

1.2 teevad kõik endast oleneva, et avalik võim saaks üldsuse ees vastutada kodanikeühendustele eraldatavate vahendite sihtotstarbelise ja tõhusa kasutamise eest, tagades vahendite jaotamisel ja kasutamisel sihipärasuse, läbipaistvuse ja aruandluse;

1.3 väldivad oma esindajate huvidekonflikti;

1.4 loovad tingimused, mis võimaldavad kodanikeühendustel nimetada oma esindajad mittepoliitilistesse avalikesse kogudesse, organitesse ja komisjonidesse, ning tunnustavad nimetatud esindajate volitusi;

1.5 tunnustavad kodanikeühenduste katusorganisatsioonide ja võrgustike rolli oma liikmete ühishuvide esindamisel, välistamata seejuures üksikute kodanikeühenduste õigust ise oma huve esindada;

1.6 tunnustavad, et ükski kodanikeühendus ega nende katusorganisatsioon ei saa suhetes avaliku võimuga esindada kogu kodanikualgatusliku sektori huve. Laialdaselt tunnustatud esinduskogud või tegevusvaldkondade katusorganisatsioonid lähtuvad oma esindusfunktsiooni täitmisel suhetes avaliku võimuga järgmistest põhimõtetest:

1.6.1 esindavad oma liikmete ja toetajate tegevusvaldkonnast tulenevaid ühishuve ning selgitavad avaliku võimu organitele, kuidas nad oma liikmes- või toetajaskonnaga konsulteerivad ning nende ees vastutavad;

1.6.2 aitavad kaasa infrastruktuuri arendamisele, mis võimaldaks ka üksikutel huvigruppidel oma arvamust avaldada ja avaliku võimuni tuua;

1.6.3 edastavad oma põhjendatud arvamused avalikule võimule kokkulepitud ajakavast kinni pidades;

1.6.4 toetavad kodanikualgatusliku sektori eri osade koostööd.

2. Partnerlus

Kodanikeühendused ja avalik võim:

2.1 teevad koostööd, lähtudes avatuse, usalduse, sallivuse, paindlikkuse ja teise poole eripära tunnustamise põhimõtetest;

2.2 taotleavad omavahelises koostöös võimalikult laia isikute ringi esindatust ja kindlustavad oma esindajate piisava ettevalmistuse;

2.3 annavad koostööpartnerile tõhusaks koostööks vajalikku teavet, vajaduse korral täpsustades selle konfidentsiaalsust ning tagades teiselt poolt samasugustel tingimustel saadud teabe konfidentsiaalsuse;

2.4 lepivad ühishuvide piiritlemise algfaasist alates kokku võimalikult tõhusa ajakasutuse tingimused;

2.5 toetavad ja tutvustavad oma toetajatele, liikmetele, töötajatele, teenuste kasutajatele ja üldsusele omavahelise koostöö põhimõtteid, tegevusprioriteete ja häid koostöötavasid;

2.6 tutvustavad ja toetavad massimeediakanalite kaudu ja avalikes esinemistes omavahelist koostööd ning hoiduvad üldistavatest negatiivsetest hinnangutest.

3. Poliitikate väljatöötamine

Kodanikeühendused ja avalik võim:

- 3.1 teevad koostööd eri valdkondade poliitikate väljatöötamisel, elluviimisel ja hindamisel oma volitatud liikmete või esindajate kaudu nende tegevusvaldkondade ja oma pädevuse kohaselt;
- 3.2 korraldavad poliitikate kujundamiseks ja õigusaktide algamiseks vajalike arvamuste kogumist ning nende süstematiseeritud esitamist volitatud organeile kokkulepitud tähtajal ja vormis;
- 3.3 arvestavad teineteise kogemusi poliitikate kujundamisel ja õigusaktide algamisel ning konsulteerivad nende väljatöötamisel eri arvamusi esindavate kodanikeühendustega, andes neile piisavalt aega oma seisukohtade kujundamiseks;
- 3.4 hindavad eri poliitikate ja õigusaktide väljatöötamise kõikidel etappidel nende mõju ühiskonnale ja keskkonnale;
- 3.5 tõstavad oma esindajate oskust poliitikate väljatöötamises, elluviimises ja hindamises osalemiseks;
- 3.6 arvestavad vähemusrühmi puudutavate poliitikate kujundamisel neid rühmi esindavate kodanikeühenduste seisukohti ja arvamusi ning kaasavad neid aruteludesse ja õigusloomesse;
- 3.7 kujundavad ühiselt ja järgivad häid koostöötavasid poliitikate väljatöötamise, elluviimise ja hindamise korraldamiseks ning kodanikeühenduste osalemiseks õigusloomes.

4. Vahendid

Kodanikeühendused ja avalik võim:

- 4.1 kasutavad oma võimalusi mittetasustatava vabatahtliku töö võimaluste tutvustamiseks ja kodanike kaasamiseks ühiskonna ees seisvate probleemide lahendamisse vabatahtlikkuse põhimõttel;
- 4.2 kannavad hoolt, et ei takistataks kodanikeühenduste seadusega ettenähtud korras toimuvat tegevust oma majandusliku baasi tugevdamiseks, ja tunnustavad sellega seonduva äritundliku teabe konfidentsiaalsust;
- 4.3 töötavad välja ja avalikustavad kodanikualgatuse tugisüsteemi arendamiseks vajalike avalike vahendite eraldamise, nende kasutamise ja aruandluse ning kontrolli põhimõtted ja korra;
- 4.4 kasutavad oma võimalusi kodanikualgatuse toetamist ja heategevust võimaldava maksupoliitika tutvustamiseks ja arendamiseks, elavdamaks ärisektori huvi mittetulundusliku tegevuse toetamiseks;
- 4.5 töötavad välja ja avalikustavad põhimõtted ja korra avalike teenuste osutamise delegerimiseks kodanikeühendustele ning avaliku võimu asutuste ja kodanikeühenduste koostöölepete täitmise rahastamiseks;
- 4.6 kasutavad püstitatud eesmärkide saavutamiseks eraldatud vahendeid sihtotstarbeliselt, säästvalt ja tulemuslikult.

IV. EKAKi RAKENDAMINE

1. EKAKi rakendamise üldised pikaajalised prioriteedid on:

- 1.1 Kodanikuhariduse ja -aktiivsuse taseme oluline tõus ja osalusdemokraatia tugevdamine.
 - 1.2 Avaliku võimu ja kodanikualgatuse partnerlusel põhineva koostöökuultuuri juurutamine, heade koostöötavade tutvustamine ja laialdane kasutuselevõtt ning koostöövõrgustiku loomine.
 - 1.3 Kodanikualgatuse tugisüsteemi toimimise tagamine.
2. EKAKi rakendamise lähima aja prioriteedid on:
- 2.1 Kodanikualgatusliku sektori ning selle jätkusuutlikkuseks vajalike tingimuste kaardistamine, kodanikeühenduste klassifitseerimissüsteemi väljatöötamine ja statistika korrastamine.
 - 2.2 Koostöö- ja tugistruktuuride kaardistamine, korrastamine ja tugevdamine.
 - 2.3 Kodanikualgatusliku sektori eetikakoodeksi laialdane tutvustamine.
 - 2.4 Kodanikualgatusega seonduvate õigusaktide läbivaatamine ja vajaduse ilmnemisel selle täiendamise kavandamine.
 - 2.5 Mehhanismide väljatöötamine kodanikeühenduste esindajate kaasamiseks valdkondlike poliitikate ja õigusloome ettevalmistamisse ja elluviimisse.
 - 2.6 Kodanikeühenduste avalikest eelarvetest toetamise ja sellest üldsuse teavitamise süsteemi kaardistamine, korrastamine ja täiustamine.
 - 2.7 Avaliku võimu ja ühiskonna vaheliste info- ja tagasisidekanalite täiustamine.
 - 2.8 Avaliku võimu asutuste ja kodanikeühenduste vaheliste koostöölepingute sõlmimise ja teostamise korra väljatöötamine.
 - 2.9 Avalike teenuste pakkumise üldiste standardite ning nende osutamise kodanikeühendustele

delegeerimise põhimõtete ja korra väljatöötamine.

2.10 Kodanikuõpetuse õppekavade ja õppematerjalide läbivaatamine ja täiustamine ning kodanikuõpetuse õpetajate täienduskoolituse korraldamine.

2.11 Avaliku võimu ja kodanikualgatuse koostöömismist käsitlevate meediaprogrammide käivitamine ning riigiserveris vastava alajaotuse loomine.

Kodanikeühendused ja avaliku võimu asutused kasutavad oma võimalusi EKAKi, selle põhiseisukohtade, väärtuste, põhimõtete, tegevusprioriteetide, osapoolte õiguste ja kohustuste ning heade koostöötavade laialdaseks tutvustamiseks ja propageerimiseks. Avalik võim muudab kodanikualgatusliku sektori tegevusaluste ja -põhimõtete tundmise ametnike kvalifikatsiooninõuete lahutamatuks koostisosaks.

Vabariigi Valitsuse ja kodanikeühenduste esindajad moodustavad ühiskomisjoni EKAKi rakendamise tegevuskavade ettevalmistamise, elluviimise ja täitmise hindamise süsteemi käivitamiseks.

Riigikogu korraldab EKAKi elluviimise ja kodanikuühiskonna arengu arutamiseks igal teisel aastal vastavasisulise olulise tähtsusega riikliku küsimuse arutelu.

Eesti Kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni (EKAK) rakendamise ühiskomisjoni tegevuskava

Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni rakendamise tegevuskava aastateks 2004-2006

Sissejuhatus

Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsioon (kiidetud Riigikogu poolt heaks detsembris 2002.a.) määratleb avaliku võimu ja kodanikualgatuse vastastikku täiendavad rollid ning koostoimimise põhimõtted avaliku poliitika kujundamisel ja teostamisel ning Eesti kodanikuühiskonna ülesehitamisel. Dokumendi üldiseks eesmärgiks on väljendada avaliku võimu ja mittetulundussektori ühist arusaama koostööst sotsiaalsete partneritena, et ehitada Eestis üles kodanike aktiivsel osalusel põhinev säästvalt arenev kodanikuühiskond.

Tegevuskava Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni (edaspidi *kontseptsioon*) rakendamiseks aastateks 2004-2006 on valminud Vabariigi Valitsuse ja kodanikeühenduste esindajate ühiskomisjoni senise töö kokkuvõttena ning toob välja olulisemad, realselt teostatavad ning edasisi valikuid valdkonna arendamiseks toetavad tegevused kontseptsiooni rakendamisel.

Taust

Kontseptsiooni rakendamiseks koostatud tegevuskava aluseks on Vabariigi Valitsuse ja kodanikeühenduste esindajate ühiskomisjoni (edaspidi *komisjon*) poolt moodustatud töörihmades kaardistatud valdkonna hetkeolukord ning komisjonile esitatud ettepanekud olukorra parandamiseks ja arendamiseks Eestis.

Nii avaliku võimu kui kodanikeühenduste esindajad leidsid töörihmades, et probleemide lahendamiseks ja kodanikualgatuse arenguks soodsa keskkonna loomiseks on esmavajalik terviklik lähenemine valdkonnale - olemasolevate ja väljakujunenud struktuuride tulemuslikkuse hindamine ja erinevate võimaluste, nende eeliste ja miinuste analüüsimine edasiste valikute tegemiseks. Alles seejärel on võimalik sõnastada konkreetsed ettepanekud kodanikualgatust toetava õigusliku ruumi, rahastamisskeemide ja tugivõrgustike arendamiseks muudatuste sisseviimiseks.

Tegevuskava aastateks 2004-2006 sisaldab tegevusi, mis on seotud kehtiva seadusandliku raamistiku ja väljakujunenud praktika analüüsimise, probleemide põhjalikuma uurimise, huvide määratlemise, avalikkuse teavitamise, ettepanekute sõnastamise ning erinevate pilootprojektide algatamisega. Tegevuskava koostamisel lähtuti komisjoni liikmete poolt välja toodud valdkondlikest probleemidest, töögruppide poolt esitatud ettepanekutest aga ka tegevusi elluviivate organisatsioonide reaalsest võimalustest.

Prioriteetsete valdkondadena käsitleti töögruppides kodanikualgatuslikku tegevust reguleerivat seadusandlust, kodanike ja kodanikeühenduste kaasamist otsustusprotsessidesse, kodanikeühenduste rahastamist, statistikat, kodanikuharidust ning avalikku teadlikkust.

1.1 Seadusandlus

Enim tõstatatud valdkondadena seoses kodanikeühenduste tegevust reguleeriva seadusandlusega toodi teemaga tegelevas töögrupis välja kodanikeühenduste rahastamisskeemide ning väljakujunenud kodanikualgatuse vormidega seotud probleemid. Olulisemad erinevaid kodanikualgatusliku tegevuse vorme reguleerivad Eestis mittetulundusühingute seadus (MTÜS) ja sihtasutuste seadus (SAS). Lisaks sätestab võlaõigusseaduse (VÕS) § 580 lg 1, et seltsingulepinguga kohustuvad kaks või enam isikut (seltsinglased) tegutsema ühise eesmärgi saavutamiseks, aidates sellele kaasa lepinguga määratud viisil, eelkõige panuste tegemisega.

Omaalgatuse korras moodustatud kodanikeühenduste esindajad on seisukohal, et nende kohtlemine samadel alustel nt äriühingute liitudega ei ole põhjendatud. Toodi välja, et ka mittetulundusühendusi ja sihtasutusi, mille on loonud avalik sektor, ei saa käsitleda kodanikualgatuslike organisatsioonidena ja et nende tegevust ei ole vaja toetada ja soodustada.

Eksperdid Merusk, Olle ja Saarmets (2004) leiavad, et kui avalikul võimul on avalikust huvist tulenevalt vaja eksisteerivaid mittetulundusühendusi mingil eesmärgil ja alusel piiritleda, nt nende tegevuse finantseerimise eesmärgil, on tal see võimalik saavutada ka vastavate kriteeriumi(de) rakendamisega olemasolevatele mittetulundusühenduste liikidele. Eksperdid leiavad, et kodanikeühenduse mõiste sisseviimine seadusandlusesse ei lahendaks tegelikke probleeme, pigem võiks see kahjustada õigusselguse põhimõtet.

Kodanikeühenduste poolt on viidatud ka probleemile, et seltsingud ei eksisteeri iseseisva juriidilise vormina. Samas pole täpsustatud, millised tegevused jäävad ellu viimata seltsingu käesoleva regulatsiooni tõttu ja miks nende tegevuste teostamiseks ei valita teistsugust vormi. Tõusetunud on küsimus vabatahtliku tegevuse reguleerimise vajalikkusest. Põhjendusena on toodud, et seni on püütud esilekerkivaid probleeme lahendada üksikute kaasuste pinnalt, mis ei võimalda lahendada kõiki vabatahtliku töö korraldamisega seotud probleeme ühtlaselt. Vabatahtlike tegevusse kaasavate ühenduste esindajad ei ole rahul, et terminil “vabatahtlik” puudub õigusnormidega lahtiseletatud ja õigusega kaitstud definitsioon ning sisu.

Seltsingu mõte seisneb eelkõige selles, et kõigi tegevuste elluviimiseks ei ole vaja eraõiguslikku juriidilist isikut luua, siiski on kodanikeühenduste esindajad toonud välja praktikas esile kerkinud probleemid seoses seltsingute rahastamise, toetatud tegevuse eest vastutuse hajumise ning tulemuse kontrolliga. Kriminaalhoolduse valdkonnas ja ohvriabi korraldamisel seadustatud vabatahtlike kasutamise võimalus ja selle täpne reguleerimine on ennast õigustanud, puudub aga ühtne arusaam vabatahtliku tegevuse valdkonnaülese reguleerimise vajadusest ja võimalikust ulatusest pidades silmas, et vabatahtliku tegevuse liigne reguleerimine võib hakata muutma altruistlikest eesmärkidest tingitud ühiskondlikes huvides tegutsemise sisu.

Kuigi täiendavate regulatsioonide sisseviimine ei pruugi olla otstarbekas, tuleb lähtuvalt signaalidest kodanikualgatusliku tegevuse praktikas tekkinud probleemidest analüüsida põhjalikumalt määratletud kitsaskohtade tausta ja põhjuseid ning leida võimalikud lahendused kodanikualgatusliku tegevuse takistuste kõrvaldamiseks, kas siis töötades välja ettepanekud olemasolevate õiguslike raamide muutmiseks/ täiendamiseks või viies läbi põhjalik teavitustöö olemasolevate õiguslike regulatsioonide ning nende kasutamisevõimaluste laialdasemaks tutvustamiseks.

1.2 Kaasamine

Hoolimata huvigruppide otsustusprotsessidesse kaasamise põhimõtete laiemast tunnustamisest puuduvad erinevate institutsioonide poolt rakendatavates kaasamisprotsessides ühtsed põhimõtted ja ka täpne ülevaade kaasamise senisest praktikast, mis omakorda muudab otsustusprotsessi tervikuna vähem läbipaistvaks. Probleemiks on avaliku sektori institutsioonide ja ametnike ebahõlpsused ja puudulikud teadmised kaasamise vajalikkusest ja erinevatest meetoditest, mistõttu ei osata olemasolevaid võimalusi protsesside kujundamiseks kasutada.

Nimetatud kitsaskohtadest lähtuvalt on algatatud kaks kaasamistemaaikat käsitlevat projekti: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi poolt on tellitud Eesti-Taani ühisprojekt “Koostöö tugevdamine Eesti avaliku sektori ja ettevõtjaid esindavate organisatsioonide vahel”, mille Eesti-poolseks koordineerijaks on Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit, Poliitikauuringute Keskus PRAXIS viib läbi projekti “Kaasamine ja konsulteerimine otsusetegemise protsessis – uurimus, analüüs ja soovitused”. Nimetatud projektide tulemused on oluliseks sisendiks üldiste kodanike ja kodanikeühenduste kaasamise põhimõtete väljatöötamiseks, et arendada koostööd riigi erinevate sektorite ning valitsusasutuste vahel heade kaasamistavade ja – praktika juurutamiseks.

Oluliseks detailiks kaasamiskeemide juurutamisel on koostöö mittetulundussektori esindus- ja katusorganisatsioonide ning valitsussektori esindajate vahel. Katusorganisatsioonide roll seisneb suutlikkuses haarata protsessi enam kodanikke ja huvigruppe, anda erialaselt ja valdkondlikult pädevaid seisukohti. Konsulteerimisalase koostöö arendamiseks esindus- ja katusorganisatsioonide kui oluliste informatsioonikanalitega on vajalik määratleda katusorganisatsioonide kriteeriumid ja täpsustada huvide esindamise skeemid. Samas tuleb meeles pidada põhimõtet, et igal organisatsioonil on õigus esindada oma huve iseseisvalt.

Viimastel aastatel on töösse rakendatud mitmeid osalusdemokraatiat toetavaid internetipõhiseid otsustusprotsessides kaasaraäkimist toetavaid portaale, mis ei täida aga tihti oma peamist ülesannet kodanike vähese teadlikkuse ja oskuste tõttu: ei tunta õigusloome protsessi kui

Organisatsiooni huvide ja arvamuste esindamisega seonduvaid kulutusi pole aga võimalik katta ühekordse iseloomuga projektipõhise toetamise kaudu.

Kodanikualgatuse toetamist ja heategevust võimaldava maksupoliitika arendamiseks on esimesed sammud astunud – tulumaksuseaduse §11 alusel kinnitatakse Vabariigi Valitsuse korraldusega tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute ja sihtasutuste nimekirja, kuhu kuuluvale organisatsioonile annetades ei pea näiteks tasuma erisoodustusmaksu, teatud ulatuses arvestatakse annetatud summa maha füüsilise isiku maksustatavast tulust, jms. Lisaks on nimekirja kantud organisatsioonidel erinevad tollimaksuvabastused.

Vajalik on uurida elanikkonna teadlikkust maksusoodustustega loodud võimalustest ning võimaluste kasutatavust, analüüsida maksupoliitika mõju kodanikualgatusele, hinnata valitud lahenduste tulemuslikkust, määratleda eelised ja võimalikud tekkinud probleemid. Näiteks vabatahtliku tegevusega võivad kaasnevad teatud kulutused, mis kehtiva seadusandluse raames kuuluvad erisoodustusena maksustamisele, pärssides selliselt vabatahtlike kaasamist ühenduste ettevõtmistesse. Teiste riikide kogemused ja eeskujud pole kindlasti otseselt Eesti maksusüsteemi rakendatavad, kuid kasutatavad lahendused väärivad siiski ülevaatamist ja võrdlemist, et luua nägemus võimalikest muudatustest Eesti ühendusi ja annetusi puudutavas maksusüsteemis.

Eesti kehtivas seadusandluses ei ole selgelt määratletud ka avaliku huvi ja erahuvi mõiste. Avalikes huvides tegutsevate organisatsioonide eristamine erahuvides (oma liikmete huvides) tegutsevatest mittetulundusühingutest ja sihtasutustest on oluline, et soodustada kodanikualgatuslike, ühiskonna huvides tegutsevate organisatsioonide tekkimist ja arenemist ning toetada valdkondi, milles need tegutsevad. Samuti on see oluline, et kodanikualgatuste kaudu organiseerunud kuid esiplaanile tõusnud erihuvide rahuldamisega ei rikutaks ühetaolise kohtlemise printsiipi. Avalikes huvides tegutsemise määratleb teatud määral tulumaksuseaduse §11, siiski ei tee nimetatud seaduse paragrahvi alusel kehtivad tingimused tulumaksusoodustuste nimekirja kandmiseks avalikes ning erahuvides tegutsevatel ühendustel piisavalt vahet.

Kodanikeühenduste esindajate eestvedamisel on koostatud tulumaksuseaduse §11 muutmise seaduse eelnõu, mis täpsustab avalikus huvides tegutseva organisatsiooni mõiste, kohustused ja õigused ning tulumaksusoodustusega ühenduste nimekirja kandmise korra. Vajalik on koostöö koostatud eelnõus toodud põhimõtete rakendamiseks sobiliku ja tervikliku lahenduse leidmiseks.

1.4 Statistika

Mittetulundusühingute ja sihtasutuste tegevuse läbipaistvuse tagamiseks on nii mittetulundusühingute seaduses, sihtasutuste seaduses kui ka eriseadustes sätestatud teatud õiguslikud regulatsioonid: mittetulundusühingud ja sihtasutused kantakse mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrisse, mida peavad maa- ja linnakohtute registriosakonnad oma tööpiirkonnas asuvate mittetulundusühingute ja sihtasutuste kohta. Registri kanded on avalikud ning igapäev on õigus tutvuda registrikartoteegiga ja avaliku toimikuga ning saada registrikartoteegist ja avalikus toimikus olevast dokumendist ära kirju. Nii mittetulundusühingute ja sihtasutuste registris kui majandusüksuste statistilises registris olemasolevad ametlikud avalikud andmed ei võimalda aga saada täielikku ülevaadet Eesti kodanikeühenduste tegevusest, reaalselt tegutsevate ühenduste arvust. Puuduvad andmed seltsingute kohta, andmed ei kajasta mittetulundusühingute ja sihtasutuste juures töötavate isikute arvu ning vabatahtliku tegevusega seonduvat. Kuna sektori kirjeldamiseks kasutatakse erisuguseid definitsioone (kõige laiem on õiguslik definitsioon), saadakse sektorist ülevaate andmisel ka erinev tegutsevate organisatsioonide arv. Lahknevad on arvamused kasutatava Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori sobivuse kohta mittetulundussektori kirjeldamiseks.

Statistikaalaste tegevuste kaugemaks eesmärgiks võiks olla mittetulundussektori andmekogu ehk spetsiaalselt kodanikeühenduste statistilise registri loomine, mis hõlmaks kõiki ühendusi (mittetulundusühingud, sihtasutused, seltsingud) ja võimaldaks vastavaid andmeid igakülgsest grupeerida. Statistikaameti poolt peetavas rahvamajanduse arvepidamises 'lahustuvad' praeguses olukorras mittetulundusühingud ja sihtasutused mitme institutsionaalse sektori vahel ning nende kohta kogutav teave ei arvesta mittetulundussektori spetsiifilisi tunnuseid. Oluline on olemasolevate infoallikate (Statistikaamet, Maksuamet, ministeeriumid, valdkondlikud katusorganisatsioonid) andmete koondamise võimaluste arendamine.

Kodanikualgatuse olukorra ja elanikkonna hoiakute uurimiseks on otstarbekas alata andmete kogumiseks uusi uuringuid ja lülitada kodanikuühenduste tegevust puudutavaid küsimusi regulaarselt läbiviidavatesse elanikkonna küsitlustesse (näiteks vabatahtlikku tööd puudutavad küsimused leibkondade uuringusse, mittetulundussektoris tööga hõivatuse küsimused töjõu-uuringutesse). Eelkõige on vajalik vastavate ametkondade koostöö tugevdamine võimalike lahendusvariantide kaalumiseks ilmnenu probleemide lahendamiseks.

1.5 Kodanikuharidus ja ühiskonnaõpetus koolis

Ühiskonnaõpetuse aine õpetamisel on probleemiks liialt suur rõhk püüdel õpetada ettenähtud teemasid ja küsimusi faktiteadmiste kaudu ja "puhta teadmise" keskselt. Lähtuvalt aine põhiideest on vajalik selle kujundamine õpilaste ettevalmistamiseks areneva demokraatia ja kodanikuühiskonna tingimustes elamiseks ning õpetamiseks, kuidas kodanikuna igapäevaelus toime tulla. Ülevaatamist vajab ühiskonnaõpetuse ainekava – käsitletavat valdkonnad, nende maht ja kasutatavad õppematerjalid. Komisjoni töögrupile esitatud õpilaskonna seisukohtades tõi Õpilasmavalitsuste Liidu esindaja välja, et ainetundides edasi antavasse õpetusse oleks vaja enam sisse tuua ajalooline mõde ja majandusvaldkonna käsitlemine. Samal ajal on oluline ettevõtluse ja nõ ühiskondliku majandusõppe eristamine. Mitmeid võimalusi pakuvad aktiivõppe meetodid, mis pööravad faktiteadmiste edasiandmise asemel enam rõhku sotsiaalsete (suhtlemis- ja väitlemisoskus) ning igapäevaste oskuste arendamisele (info otsimine ja töötlemine, esitamine, koostöö, analüüsivõime, otsustusvõime). Aktiivõppemeetodite kasutamist ei toeta ajapuudus tundide läbiviimisel ja õppekava maht, aga ka õpetajate ebahütlane oskuste ja erinevate võimaluste tundmise tase. Kuigi tunnitöö sõltub enamjaolt konkreetsest pedagoogist, on selgema suuniseid ja juhiseid kas õppekava või muu dokumendi kaudu olulised senikaua kui õpetajad pole valmis iseseisvalt teemade käsitlemiseks meetodeid leidma.

Oluliseks panuseks igapäevaoskuste omandamisel on õpilasele praktilise kogemuse andmine. Näiteks võtavad noored väga kergesti omaks vabatahtlikkuse ideed, kuid vabatahtliku tegevuse kui väärtuse kujundamiseks on vajalik noore asjatundlik suunamine ja juhendamine, vabatahtlikkuse mõtte, võimaluste ja vajaduste selgitamine. Teemade edasiandmiseks ja tundide läbiviimiseks väljaspool klassiruumi saab kasutada juba olemasolevaid võrgustikke ning arendada erinevate struktuuride ja koolide vahelist koostööd (kool-noortekeskus/huvikeskus –kohalik omavalitsus). Ka õpilasmavalitsustest on kujunenud paljudes Eesti koolides demokraatlikes otsustus- ja esindusprotsessides osalemise õpetamise praktiline väljund, mis koolikeskkonnas omab olulist kodanikuhariduslikku aspekti. Teiste riikide kogemused näitavad, et need, kes on vabatahtliku tööga juba varakult kokku puutunud ja positiivseid kogemusi omandanud, tegelevad teiste aitamise ja vabatahtliku tööga ka hiljem, olgu see siis sotsiaaltöö, keskkonnakaitse või mõnes muus valdkonnas.

Hoolimata tungivast vajadusest õpetajate täiendkoolituse järele, on olemasolevate võimaluste kasutamine ebahütlane ning kuna täiendkoolitussüsteem tervikuna on turupõhine, jääb ühiskonnaõpetuse valdkond tihti õpetajate ja koolijuhtide poolt koolitusi valides ning nendes osalemise üle otsustades tähelepanu alt välja. Kodanikuväärtuste integreerimise erinevatesse ainekavadesse ja ainetundidesse vajalikkuse põhjendamiseks ning selleks võimaluste tutvustamiseks vajavad eraldi tähelepanu ka koolijuhid.

Kuna ühiskonnaõpetuse aine, selle õpetamiseks kasutatavad meetodid, õppematerjalid ja –viisid on praktikas kiiresti muutumas, on vajalik õpilaste teadmiste ja oskuste kujunemise protsessi järgimine, analüüsimine ja hindamine, mis pole võimalik vaid tasemetööde ja eksamitööde raames. Heaks võimaluseks on 1999.aastal läbi viidud rahvusvahelise ühiskonnaõpetuse uuringu meetodite kasutamine kordusuuringu läbiviimiseks. Eraldi tuleb analüüsida ühiskonnaõpetuse erinevate teemade valdamist nii eesti kui vene õppekeele koolide õpetajate seas.

1.6. Kodanikualgatuse tugistruktuur ja avalik teadlikkus

Kodanikualgatuse tase ja kodanikeühenduste jätkusuutlikkus ning professionaalsus sõltuvad paljudest erinevatest toetavatest faktoritest nagu informatsiooni liikumine, konsultatsiooni- ja nõustamisteenuste olemasolu, koostöövõimalused, rahastamine, eestvedajad, jms. Erinevalt üksikutest ühendustest on võrgustikel ja struktuuriosadel oluliselt keerulisem tegutseda ja tagada püsijäämine projektipõhiselt. Riiklikult on töösse rakendatud maakondlike arenduskeskuste võrgustik, mis pakub erinevaid teenuseid ka kodanikeühendustele, keskuste poolt

pakutavate teenuste kohta teatakse aga liialt vähe ning olemasolev teenustepakett ei toeta ega taga süstemaatilist koostöö ja partnerluse arendamist piirkonnas.

Kui kodanikeühendused on erinevate tegevuste läbiviimiseks suutelised leidma ressursse (kirjutama projektitaotlusi, projekte läbi viima), ei toetata rahastajate poolt üldjuhul organisatsioonide enda arendamiseks vajalikke tegevusi. Vabariigi Valitsuse poolt on välja töötatud kohaliku omaalgatuse programm, mis annab olulise panuse kohaliku tasandi kodanikualgatustele, siiski on olemas vajadus riikliku ühtse kontseptsiooni/pikaajalise programmi väljatöötamiseks kodanikualgatuse ja –osaluse tõstmiseks. Kodanikualgatuse tugistruktuuride toetamiseks ja arendamiseks on vaja leppida kokku meetmetes olemasolevate kodanikualgatuslike võrgustike ja vabatahtliku kogukondliku tegevuse toetamiseks ning kodanikeühenduste professionaalsuse tõstmiseks integreerides olemasolevaid võimalusi vajalike täiendavate võimalustega.

Inimeste teadlikkuse tõstmisel ning hoiakute ja väärtushinnangute kujundamisel on oluline roll meedial, praeguseks on kodanikuteadmiste – õiguste- ja kohustuste - alane teavitamine võimalus meedia kaudu jäänud pea kasutamata ressursiks. Oluline on leida võimalused koostööks nii avalik-õiguslike kui erakanalitega, et erinevate teemadena kajastada kodanike võimalusi elukorralduse kujundamises kaasalöömiseks, tutvustada olemasolevaid otsustusprotsessis osalemise kanaleid, levitada teavet kodanikuühiskonna arendamiseks algatatud tegevustest ja nende tulemustest, tuua välja häid näiteid kodanikuosalusest ja-aktiivsusest. Oluliseks avaliku teadlikkuse tõstmise ressursiks on tänapäevased infotehnoloogilised võimalused – töösse on rakendunud mitmed olulised interneti-põhised teaberessursid – ka nendes on võimalik kodanikualgatus puudutavate mõistete ja teemade parem kajastamine.

Olulisi võimalusi kodanikuühiskonna toetamiseks pakub noorte osaluse toetamine erinevatel tasanditel ja vormides. Võimalus kaasa rääkida oma elu puudutavate otsuste tegemisel on esimene samm lapse ja noore elus aktiivse kodanikuksolemise suunas. Kogemus olla kuulnud ning kuulatud oma vajaduste arutelul tagab kõrge kodanikuteadvuse edaspidi. Kohalike omavalitsuste tasandil väärtustatakse üha enam ka noorte arvamusi laiemalt, terve kogukonna elu puudutavate küsimuste arutamisel. Arvestades ühiskonna suuremat tasakaalutust eagruppide vahel on noorte arvamuse ärakuulamine otsustusprotsessides erilise väärtusega, tagades kõigi ühiskonnaliikmete vajaduste arvestamise. Eelnevat arvestades sisaldub tegevuskavas ettepanek käivitada alates 2006.aastast laialdane noorte osaluse toetamise programm.

Kodanikuühiskonna Uurimis- ja Arenduskeskuse käivitamise idee sisu on moodustada keskne organisatsioon mis tegeleb valdkonna uurimise ning arengute ja protsesside analüüsimisega, ühtlasi koondab aga ka valdkonnas tegevad eksperdid, uurijad ja õppejõud. Keskus aitaks ühtselt kujundada kodanikuühiskonna, kodanikuhariduse ja kolmanda sektori arendamise alaseid programme, samuti koolitusprogramme ja õppekavasid (nii formaalse kui mitteformaalse hariduse jaoks), omades ühelt poolt praktilist väljundit tasemeharidussüsteemi arendamisel, teiselt poolt valdkonna uurimisel akadeemilisel tasemel. Kodanikuühiskonna Uurimis- ja Arenduskeskuse töösse rakendamise idee tuleneb praegusest valdkonna analüüsimise ning ka läbiviidavate tegevuste killustatusest ning vajadusest nii paremaks informatsiooni levikuks aga ka erinevate asjassepuutuvate organisatsioonide koostööks.

1.7 Vabariigi Valitsuse ja kodanikeühenduste esindajate koostöö tugevdamine

Vabariigi Valitsuse ja kodanikeühenduste esindajate koostöö kodanikuühiskonnaga seonduvate erinevate valdkondlike probleemide määratlemise, lahendusvariantide läbiarutamise ja tegevusplaanide koostamise, konsulteerimise ning informatsiooni vahendamise eesmärgil on saanud süsteemse alguse moodustatud ühiskomisjoni töösse rakendamisega. Komisjoni liikmeskond on koondatud järgides esindatuse põhimõtet, sisuline töö valmistatakse ette töögruppides. Komisjoni poolt koostatud tegevusplaani elluviimiseks on oluline kaasata ühiskomisjoni töösse eelkõige töögruppide kaudu enam asjassepuutuvate asutuste ja organisatsioonide esindajaid ning eksperte. Kuna käsitletavat valdkonnad on väga erinevad, on otstarbekas muuta sisuline töö enam töögrupipõhiseks kusjuures komisjonile jääks soovitusi jagav ja nõuandev roll ning töögruppide töötulemuste ülevaatamis- ning lõppotsuse tegemise, samuti arvamuste küsimise ning laiema ringi kaasatutega konsulteerimise korraldamise õigus.

Komisjoni senine töö on näidanud, et vajalik on läbi mõelda ka kommunikatsiooniskeemid avalikkuse teavitamiseks komisjoni tööst, informatsiooni levimiseks arutluse all olevatest teemadest, konsulteeritavate ringi laiendamiseks ning konsulteerimisprotsessi tulemuslikumaks

muutmiseks. Ühenduste poolsete huvide paremaks esindatuseks on oluline leida mehhanismid, et tagada mõlemasuunaline kontseptsiooni rakendamisega seotud informatsiooni liikumine esindatava organisatsiooni sees. Vabariigi Valitsuse seisukohtade esindamiseks on oluline valitsussektori ühtse arusaama kujundamine vajadustest ja võimalustest ning nendest tulenev lähenemine tegevuskavade koostamisele.

2. Tegevuskava

Lähtuvalt töögruppide poolt määratletud valdkondlikest probleemidest, komisjoni töös osalevate organisatsioonide valmisolekust ja reaalistest võimalustest, koostati kontseptsioonis toodud prioriteete silmas pidades valdkondi ühendav ja 11 eesmärki koondav tegevuskava aastateks 2004-2006.

Seletuskiri Vabariigi Valitsuse istungi protokolliga kantava otsuse “Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni rakendamise tegevuskava aastateks 2004-2006” heakskiitmine” eelnõu juurde

Eelnõu koostamise alus

Tegevuskava koostamise aluseks on Riigikogu poolt 12. detsembril 2002. aastal heaks kiidetud Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsioon (edaspidi kontseptsioon), mis näeb ette Vabariigi Valitsuse ja kodanikeühenduste esindajate ühiskomisjoni (edaspidi komisjon) moodustamist kontseptsiooni rakendamise tegevuskavade ettevalmistamise, elluviimise ja täitmise hindamise süsteemi käivitamiseks.

Nimetatud komisjon moodustati Vabariigi Valitsuse 9. oktoobri 2003. aasta korraldusega nr 658-k. Komisjoni esimeheks on Regionaalminister Jaan Õunapuu ning liikmeteks Haridus- ja Teadusministeeriumi, Justiitsministeeriumi, Kultuuriministeeriumi, Rahandusministeeriumi, Siseministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi, Eesti Vabaharidusliidu, Avatud Eesti Fondi, Eesti Rahvakultuuri Kesksektori Liidu, Eesti Kirikute Nõukogu, Eesti Puuetega Laste Vanemate Liidu, Eesti Külade ja Väikelinnade Liikumise “Kodukant”, Eesti Üliõpilaskondade Liidu, Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu, Eesti Korterühistute Liidu, Eesti Noorteühenduste Liidu, Eestimaa Rahvaste Ühenduse, Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlause esinduskogu, Eesti Puuetega Inimeste Koja ning Eesti Põllumajandus- ja Kaubanduskoja esindajad. Komisjoni liikmetest 14 esindavad kodanikeühendusi ning 9 avalikku sektorit.

Tegevuskava on koostatud vastavalt komisjoni töökorrale, milles on sätestatud, et komisjoni töö tulemused fikseeritakse iga aasta 15. maiks ja esitatakse Vabariigi Valitsusele. Komisjoni tehnilise teenindamise tagab Siseministeerium.

Eelnõu valmimise protsess

Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni IV osa “EKAKi rakendamine” näeb ette Vabariigi Valitsuse ja kodanikeühenduste esindajate ühiskomisjoni moodustamist kontseptsiooni rakendamise tegevuskavade ettevalmistamise, elluviimise ja täitmise hindamise süsteemi käivitamiseks.

Vastavalt komisjoni töökorrale moodustati ülesande täitmise tagamiseks ja töö paremaks korraldamiseks 3 töögruppi, mille kaasesimeesteks määrati võrdsete volitustega vastava ministeeriumi ja kodanikeühenduse esindajad:

- 1) seadusandluse ja kodanike ning kodanikeühenduste kaasamise,
- 2) rahastamise ja statistika ning,
- 3) kodanikuõpetuse ja avaliku teadlikkuse töögrupp

Töögrupid alustasid tööd valdkondade hetkeolukorra määratlemise ning probleemide väljaselgitamisega. Lisaks töögruppide liikmete poolt välja toodud teemadele ja käsitlustele kaasati ka laiemat avalikkust: seadusandluse töögrupp pöördus kodanikeühenduste tegevust reguleerivas seadusandluses olevate võimalike takistuste kohta lisateabe saamiseks kodanikeühenduste ning avalikkuse poole, ühtlasi koondati ettepanekud nimetatud takistuste kõrvaldamiseks. Kodanikuõpetuse ja avaliku teadlikkuse töögrupi poolt korraldati laiema avalikkuse kaasamiseks kodanikuhariduse temaatiline ümarlaud. Erinevaid meetodeid kaudu kogutud informatsiooniga arvestati töögruppide tööprotsessis. Probleemide lahendamiseks ning valdkonna arendamiseks sõnastati ettepanekud, mis esitati kinnitamiseks komisjonile. Lähtuvalt esitatud ettepanekutest ja komisjoni töös osalevate osapoolte reaalsetest võimalustest koostati tegevuskava, milles on sõnastatud ka iga tegevuse läbiviimisel oodatav tulemus (võimalusel toodud ära mõõdetavad indikaatorid), läbiviimise tähtaeg, vastutaja ning ressursivajadus. Lisaks on märgitud kasutatavad

alusdokumendid, planeeritud koostööpartnerid ning muud olulised detailid tegevuste rakendamiseks.

Tegevuskavas on eraldi välja toodud tegevused, milleks puudub hetkel komisjoni osapoolte valmisolek või ressurss, kuid mis on Vabariigi Valitsusele esitatavates materjalides siiski kajastatud vastavalt komisjoni otsusele.

Käesoleva eelnõuga Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks esitatav tegevuskava lähtub komisjoni poolt väljatöötatud alusest ning ministriumide kui tegevuskava praktiliste elluviijate poolt reaalset kasutada olevatest ressurssidest tegevuste elluviimiseks.

Informatsioon komisjoni töö käigust ja tegevuskava koostamise protsessist ning töögruppide töömaterjalid on üleval Siseministeeriumi koduleheküljel aadressil: <http://www.sisemin.gov.ee/atp/?id=5635>

Käesoleva seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi kohaliku omavalitsuse ja regionaalhalduse osakonna vanemspetsialist Maris Puurmann (612 5144, maris@sisemin.gov.ee).

Eelnõu sisu

Vabariigi Valitsuse protokolliga kantava otsuse eelnõuga kiidetakse heaks tegevuskava, mille esimese osana on toodud komisjoni töögruppide poolt määratletud probleemide lühikirjeldused ning teise osana kirjeldatud probleemistiku alusel välja töötatud tegevuskava kontseptsiooni rakendamiseks vajalike ja võimalike tegevuste elluviimiseks aastatel 2004-2006. Ühes tegevuskava heakskiitmisega arvestatakse vajadusega toetada kavas kajastatud prioriteetsete tegevuste elluviimiseks vajalike ressursside ette nägemist riigieelarve koostamisel.

Eesmärkide sõnastamisel ning tegevusetepanekute väljatöötamisel on lähtutud vajadusest enne süsteemsete muudatuste planeerimist ja elluviimist jõuda kokkulepetele ja ühtsetele arusaamadele probleemide põhjustest-tagajärgedest, tegelikest ühiskonna vajadustest, ja saada ülevaade erinevatest võimalustest kitsaskohtade lahendamiseks. Tegevuskava on koostatud võrdlemisi lühiajalisena (kuni 2006) eelkõige seetõttu, et mitmed määratletud probleemid ei ole siiani leidnud piisavat käsitlemist või on tegemist valdkondadega, mis vajavad arengut tagavate valikute tegemiseks põhimõttelisi otsuseid ja ühtset lähenemist. Vajalik on eelnevalt analüüsida juba kasutuses olevat praktikat, kaaluda praktika ühtlustamise vajalikkust ja võimalusi, uurida teiste riikide kogemusi, viia läbi arutelusid ning protsessi tulemuslikuks kulgemiseks pöörata eraldi tähelepanu teavituse- ja selgitustööle.

Tegevuskava koosneb tegevustest 11 sõnastatud eesmärgi täitmiseks:

1. Väljakujunenud struktuurid VV ja KÜ koostöö tugevdamiseks kodanikualgatuse arendamisel

Eesmärgi all toodud tegevused on seotud komisjoni rolli ja ülesannete ülevaatamise, erinevate huvigruppide kaasatuse suurendamise, avalikkuse teavitamise ning komisjoni konsulteerimisprotsesside tugevdamisega. Vajalikuks sammuks edasises koostöös on Vabariigi Valitsuse kodanikualgatuse toetamise strateegia väljatöötamine – ühtse lähenemise vajalikkus valitsussektori seisukohtades kodanikualgatust ning kodanikeühendusi puudutavate võimalike suundade osas selgus komisjoni töö käigus. Vabariigi Valitsuse ja kodanikeühenduste vahelises partnerluses on oluline, et mõlema osapoolte esindajad saavad esindada konkreetseid eesmärke ja nägemust võimalikust arengust, et ühiste huvide rakendamiseks valikute tegemisel arvestada partnerite reaalsete võimaluste ning seatud prioriteetidega.

Komisjon on seisukohal, et eesmärgi täitmisele aitab kaasa valitsuste ja kodanikeühenduste koostöömudeleid tutvustava rahvusvahelise seminari korraldamine, mis annaks võimaluse analüüsida komisjoni tööd võrreldes seda teistes riikides toimuvate samalaadsete protsessidega, jagada protsessis omandatud kogemusi ning õppida teiste kogemustest.

2. Selged mehhanismid kodanikeühenduste esindajate kaasamiseks valdkondlike poliitikate ja õigusloome ettevalmistamisse ning elluviimisse

Tegevused keskenduvad kodanikeühenduste otsustusprotsessidesse kaasamise praktika ühtlustamisele. Senise praktika analüüsimiseks on hetkel teostamisel kaks projekti, mis käsitlevad ministriumide poolt kasutatavaid meetodeid ja kaasamise kanaleid ning katuseorganisatsioonide ning äriühingute esindusliitude kaasamist otsustusprotsessidesse. Vajadused ja võimalused mehhanismide ühtlustamiseks sõnastatakse komisjoni töö käigus - läbiviidavate uurimuste tulemusi kasutatakse sisendina. Praktiline tegevusplaan riigi otsustusprotsessidesse kodanikeühenduste kaasamise praktikate ühtlustamiseks ning mehhanismide tugevdamiseks (s.h. selgitustegevus ning mõtteviisi muutmine) arvestades sõnastatud põhimõtteid, töötatakse välja ministriumidevahelises koostöös. Kaasamise kanalite, nende võimaluste ja erisuste aga ka kokku lepitud põhimõtete tutvustamisel on oluline roll komisjoni liikmetest kodanikeühenduste esindajatel.

3. Selgus erinevate kodanikualgatuslike vormide tegutsemisvõimalustes ja sobiv õiguslik keskkond kodanikualgatuse toetamiseks

Prioriteetsena on tähelepanu alla võetud kaks kodanikualgatuse vormi – tegutsemine seltsingutes ning vabatahtlik tegevus, mis vajavad käsitlemist eelkõige väljakujunenud praktikas tekkinud selgusetuse, erinevate arusaamade ning probleemide tõttu. Tegevused keskenduvad nimetatud vormide analüüsimisele lähtuvalt seadusandlikest regulatsioonidest ja praktikas tekkinud vajadustest, selgunud (võimalikele) kitsaskohtadele lahenduste leidmiseks süsteemi korrastamisele ja ühtsete arusaamade kujundamisele.

1) Seltsingute tegevus - võlaõigusseaduses sätestatud seltsingute tegevus on kõige elementaarsema regulatsiooniga juhtudeks kui mitu inimest tahavad midagi koos teha. Praktikas on seltsingute tegutsemise toetamiseks hakatud looma lisavõimalusi, mis tulenevalt õigusliku regulatsiooni täpsemast puudumisest on tekitanud probleeme seoses rahastamise, vastutuse ulatuse ja kontrolliga eraldatud ressursside kasutamise üle. Vajalik on praktika ja õigusliku regulatsiooni kooskõlla viimine ning vormi raames tegutsemise võimalustest ning erisustest ühtne arusaamine. Arvestades Justiitsministeeriumi seisukohaga, et algselt planeeritud 60 000 krooni kasutamine vastava uuringu läbiviimiseks ei ole mõistlik, analüüsiti ümber vajadused ja võimalused seltsingutega seotud problemaatika täpsustamise osas ning otsustati piirduda küsitluse läbiviimisega seltsingute liikmete, kohalike omavalitsuste ning seltsingute projektipõhise tegevuse rahastajate seas, et täpsustada seltsingute tegevusega praktikas ettetulnud probleemide olemasolu ning iseloom–kitsaskohaks võib olla ka aktiivsete elanike vähene teadlikkus erinevate kodanikualgatuse vormide erinevustest. Viimane on vajalik, et leida lahendused võimalike tekkinud kitsaskohtade lahendamiseks. Siseministeeriumi poolt TÜ õigusteadlastelt tellitud varasem töö kodanikeühenduste seadusandlike küsimustekohta koostatud töö näol on tegemist eelkõige õigusaktidega loodud raamistiku analüüsiga, mis ei käsitle praktikat.

2) Vabatahtlik tegevus – kuigi vabatahtlik tegevus peab olema kantud eelkõige põhimõttelistest väärtustest, satuvad praktilises elus vabatahtlikuna tegutsedes ja vabatahtlike abi kasutades vastavad isikud mitmete Eestis kehtivate õigusaktide mõjusfääri: nt. tööõigus, maksuõigus, tegutsemist vabatahtlikuna piirab nt. töötu sotsiaalse kaitse seadus, jms. Tegevuskavas toodud ülesande täitmiseks kutsutakse kokku töögrupp, et määratleda vabatahtliku tegevuse mõiste, täpsustada vabatahtlikuna tegutsemise kui ühe ühiskonnaelus osalemise vormi sisu, sõnastada võimalikud probleemid seoses vabatahtliku tegevusega (nende põhjused) ning kaaluda erinevate reguleerivate normide väljatöötamist. Vajadusel sõnastatakse ettepanekud õigusaktide muutmiseks. Vabatahtliku tegevuse temaatika vajab laiemat arutelu. Seepärast on eelkõige vajalik vastavasisulise diskussiooni algatamine ning alles seejärel saab määratleda täpsemalt mida, kuidas ja kas üldse on vaja täiendavalt reguleerida. Tegevuskavas toodud tegevuse eesmärgi sisu ongi eksperte ning valdkonnas tegutsevaid isikuid kaasava üldisema arutelu algatamine ning kuigi ei ole välistatud, et aastase töö tulemusena leitakse, et vajalik on erinevate valdkondade üksiknormide (on see siis maksuõigus, tööõigus, vms) täiendamine või muutmine, pole see tegevuse esmane eesmärk ja vajadus. Justiitsministeeriumi arvamusele tuginedes jäeti välja Justiitsministeeriumi osalus tegevuse läbiviimise eest vastutajana. Siiski peame oluliseks Justiitsministeeriumi, kui ministeeriumi, kelle ülesanne on koordineerida õigusloomet, esindaja kaasatust loodavasse töögruppi, et erinevate seisukohtade esindajate diskussiooni tulemusena jõuda ühtse arusaamani vabatahtliku tegevuse rollist ja võimalustest Eesti ühiskonnas.

4. Tehnoloogiliste võimaluste efektiivsem kasutamine kodanike kaasamiseks otsustusprotsessidesse

Eesmärgi saavutamiseks on vajalik olemasolevate internetipõhiste kodanike otsustusprotsessi kaasamise võimaluste kaardistamine ühes olemasolevate võimaluste põhieesmärkide ja kasutatavuse analüüsimisega. Analüüsi tulemuste alusel sõnastatakse võimalikud tegevussammud suurendamiseks osalusportaalide efektiivsust, tõstmaks kodanike teadlikkust erinevatest osalemise võimalustest ning oskusi nende kasutamiseks.

5. Läbipaistvad, optimaalsed ja sihipärased riigieelarvelistest vahenditest kodanikuühiskonna arengut ning kodanikeühenduste tegevust toetavad rahastamisskeemid

Probleemide määratlemisel viitasid riigieelarvelisest vahenditest rahastamise praktika ebauhtlusele ning läbipaistmatusele eelkõige kodanikeühenduste esindajad. Siseministeeriumi poolt läbiviidud kodanikeühendustele riigieelarveliste vahendite eraldamise analüüsist (Kodanikeühenduste rahastamine riigieelarvest ajavahemikul 1998-2001 Siseministeerium, 2001: http://www.sisemin.gov.ee/atp/failid/Kodanikeyhenduste_riiklik_rahastamine.rtf) selgus, et rahastajad (ministeeriumid) kasutavad rahastamisprotseduuride kehtestamiseks erinevaid põhimõtteid, mis muudab keeruliseks sektori rahastamisest ülevaate saamise. Analüüsist selgus, et tihti ei oska rahastajad hinnata ja hiljem välja tuua rahastamise tulemuslikkust ja efektiivsust. Komisjon peab vajalikuks rahastamisskeemide täpsustamist ning ühtlustamist ning selleks olemasoleva praktika uurimist, ühisosa väljatoomist, aga ka erinevate rahastamisskeemide – fondid, riiklikud programmid, rahastamine riigi osalusega (poolt asutatud) sihtasutuste kaudu, ministeeriumide koostöö ühist eesmärki kandvate tegevuste rahastamisel – põhjalikumalt analüüsimist. Analüüsi tulemused saavad olla aluseks olemasolevate skeemide arendamiseks ja efektiivsemaks muutmiseks astutavate sammude planeerimisele. Protsessi käigus töötatakse välja kodanikeühenduste rahastamise põhimõtteid, mille eesmärk on ühtlustada kodanikeühenduste rahastamise skeeme ja protseduure valdkondade üleselt - pidades samas silmas valdkondlikke erisusi ja vajadusi – aga täpsustada ka rahastamisel järgitavaid kriteeriume. Oluline on leppida kokku mõlema poole vastutuses, õigustes ja võimalustes.

6. Korrastatud ja eesmärgipärane maksusoodustuste ning annetamise süsteem

Komisjon oli seisukohal, et kodanike ja kodanikegruppide avalikes huvides tegutsemise soodustamiseks on oluline annetamisvõimaluste süsteemi arendamine. Selleks analüüsitakse olemasolevate annetamiseks loodud võimalusi ja nende kasutatavust praktikas, et saada ülevaade olemasolevate struktuuride tulemuslikkusest ning võimalikust vajadustest nende korrigeerimiseks/täiendamiseks. Annetamise suurendamisele ja annetamise traditsioonide kujunemisele aitab kaasa olemasolevate võimaluste laiem tutvustamine elanike hulgas. Teiseks on vajalik avalikes huvides tegutsevate organisatsioonide täpsem määratlemine, et tekiks tugevam põhimõtteline ja aktsepteeritav alus ühiskonna huvides tegutsevatele organisatsioonide kaudse toetamise võimaldamiseks maksusoodustuste abil. Kodanikeühenduste esindajate (EMSL) tellimusel on koostatud tulumaksuseaduse § 11 muutmise seaduse eelnõu, mis täpsustab avalikes huvides tegutsevate organisatsioonide kriteeriumid ja määratlemise protseduurireeglid. Nimetatud eelnõu on oluliseks aluseks kehtivasse õigusruumi vajalike muudatuste sisseviimiseks parimate lahenduste leidmiseks.

7. Ülevaade katusorganisatsioonidest, nende praegusest ning võimalikust rollist koostöös avaliku sektoriga

Katusorganisatsioonid omavad esindusorganisatsioonidena olulist rolli partnerluses riigiasutustega, omades ressursse ja võimet kindla grupi huvide esindamiseks ja kajastamiseks süsteemselt ning struktureeritult. Nendes oleva ressursi kasutamiseks nii konsulteerimiseks kui ühiskonna probleemide olemuseni jõudmiseks on arusaamatuste ärahoidmiseks vajalik leppida kokku esindusskeemides, selleks omakorda jõuda kokkuleppele huvide esindajana tegutsemise kriteeriumites ja partnerluse toimimiseks vastastikustes võimalikes kohustustes/õigustes. Komisjoni eestvedamisel võetakse kokku kodanikeühenduste katusorganisatsioonide ja avaliku sektori organisatsioonide senine praktika ning väljakujunenud konsulteerimisskeemid. Tehtav on

aluseks avaliku sektori ja katuseorganisatsioonide ühtsete ja selgete partnerlusmehhanismide ja esinduskriteeriumite väljatöötamiseks.

8. Adekvaatne ja ülevaatlik mittetulundusühingute ja sihtasutuste register ning elanikkonna kodanikualgatuslik kirjeldav statistika

Eesmärk on püstitatud tulenevalt probleemist, et praegused avalikult kättesaadavad andmed ja statistika ei anna mittetulundussektorist adekvaatset ülevaadet – hoolimata kohustusest teavitada registrit tegevuse lõpetamisest, ei tee seda paljud organisatsioonid, nii juriidiline kui statistiline register ei kajasta sektorist ülevaate saamiseks mitmeid olulisi andmeid (nt organisatsioonidesse kuuluvate isikute arv, vabatahtlikule tegevusele kulutatav aeg, jne). Juriidilise registri adekvaatsuse parandamiseks näeb komisjon ette ühelt poolt ühenduste teadlikkuse tõstmist registreerimisega kaasnevatest kohustustest, aga ka sundlõpetamisprotseduuride lihtsustamist. Mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri ning majandusüksuste statistilise registri täiendamiseks vajaduste ja võimaluste analüüsimine viiakse läbi selleks kokkukutsutava töögrupi, kuhu kuuluvad nii Statistikaameti, Justiitsministeeriumi Registrikeskuse kui komisjoni esindajad, tööna. Eraldi analüüsimist vajab statistikas kasutatava Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori sobivus mittetulundussektori kirjeldamiseks. Ülevaadet elanike kodanikualgatuslikust käitumisest ning hoiakutest on võimalik saada erinevate olemasolevate uuringute täiendamisel vastavate küsimustega.

9. Haridusasutuste soodne keskkond laste kujunemiseks hoolivateks, vastutustundlikeks, osalust ja vabatahtlikkust väärtustavateks kodanikeks

Eesmärk on seotud formaalharidussüsteemi võimaluste arendamisega kodanike väärtushinnangute kujundamisel ning kodanikutunnetuse, -oskuste ja -teadmiste suurendamisel. Tegevused eemärgi täitmiseks näevad ette õppekava arendamist, õppematerjalide analüüsimist ning kodanikualgatuslike kui väärtuse ja hoiaku toetamise heade näidete juurutamist. Tegevuste elluviimisel on olulisem roll Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt rahastataval TÜ Õppekava Arenduskeskusel ning Riiklikul Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskusel. Samuti on vajalik õpetajate koolituse ja täiendkoolituse arendamine ning ühiskonnaõpetuse aine õpitulemuste analüüsimine, milleks tegevuskava raames nähakse ette IEA (teadusühing *International Education Achievement*) poolt algatatud ja 1999.aastal ka Eestis läbiviidud ühiskonnaõpetuse uuringu kordamist. Uuring võimaldab saada ülevaadet õpilaste oskustest ja teadmistest kodanikuõigustest ja –kohustustest, selgitada välja õppetegevuse tugevused ja nõrkused. Nimetatud on vajalik õppekava arendamise protsessi ja ühiskonnaõpetuse ainekava kujundamiseks.

10. Ühiskonnaelus osalemist ning kodanikualgatuslikku koostööd tugevdav jätkusuutlik toetusvõrgustik

Tegevused on seotud elanikkonna teadlikkuse tõstmise ning ühiskonnaelus osalemist toetavate meetmete arendamisega. Oluliseks võimaluseks on üleriigiliselt loodud maakondlike arenduskeskuste võrgustiku kasutamine kodanikualgatuslikku tegevust toetavate teenuste väljaarendamiseks. Eesmärgi täitmiseks toodud tegevuste osas peetakse silmas kodanikualgatuslike toetamist kui terviklikku süsteemi.

Tähelepanu alla on võetud kodanike teadlikkuse tõstmise vajadus riigikorralduslikest protsessidest ning kodanikualgatusliku tegevuse kui väärtuse esiletõstmine. Ühe meetodina eesmärgi täitmisel nähakse kodanikupäeva korraldamist ning nimetatud tähtpäeva olulisuse tõstmist. Tegevused toetavad erinevate sihtgruppide osaluse suurendamist.

11. Mitmekülgsed ning kättesaadavad täiendkoolitusvõimalused vabaharidussüsteemis

Vabaharidussüsteemi arendamine on toodud tegevuskavas eraldi eesmärgina tulenevalt selle olulisusest kohaliku tasandi osalemiseks tingimuste ja võimaluste loomisel. Lähtuvalt vabahariduskoolide süsteemi vajadustest on eesmärgi täitmiseks oluline vabaharidusliku koolituse ainekavade ja meetodiliste materjalide väljatöötamine ning õppematerjalide kirjastamine ja trükkimine.

Tegevuskava elluviimise tähtaeg

Tegevuskava on koostatud aastateks 2004 (II p-a) –2006 ning vastutus tegevuste elluviimise eest jaotatud osapoolte vahel lähtuvalt vastutavate asutuste reaalsest võimalusest. Kuna tulemusteni jõudmine sõltub suurel määral protsessi kulgemisest ning konkreetsetes temaatilistes töögruppides osalevate organisatsioonide võimalustest, on tegevused jaotatud aastate lõikes ning pole määratud täpsemaid tähtaegu, mis aga kajastatakse kava heakskiitmisel vastutava asutuse tööplaanis.

Tegevuskava rakendamiseks vajalikud kulutused

Eelnõuga lisana kaasasolev tegevuskava on esitatud tabeli kujul, milles eraldi veeruna on iga tegevuse juures toodud selle läbiviimiseks vajalik ressurss. Tegevuste planeerimisel on arvestatud 2005.aasta riigieelarve protsessis kinnitatud piirsummadega, tegevuskavas on nimetatud täiendavalt vajaminevad summad tegevuste algatamiseks 2006.aastal.

Konkreetset summat välja toomata ühtse nimetuse “komisjoni koordineerimiskulude raames” alla on koondatud kulud, mis on planeeritud komisjoni sisulise töö toetamiseks kokku summas 200 000 krooni aastas. Kulutused on kavandatud kodanikeühenduste õiguslike regulatsioonide täiendamiseks vajalike taustauuringute läbiviimiseks ja mõjude hindamiseks, juhendmaterjalide ja strateegiate väljatöötamiseks, vajalikeks eksperttasudeks ning teavitustöök. Summade lahtikirjutamine eesmärkide ja tegevuste lõikes ei ole otstarbekas, kuna tellitavate tööde ulatus ja maht sõltuvad temaatiliste töögruppide töös selguvatest jooksvatest vajadustest. Nimetatud summa on taotletud Siseministeeriumi 2005.aasta eelarvesse. Täiendavaid ressursse vajab valitsuste ja kodanikeühenduste koostöö alase rahvusvahelise seminari korraldamine (tegevus 1.3).

Lisaks komisjoni koordineerimiskuludele on Siseministeeriumi poolt tegevuskava rakendamiseks planeeritud tegevuse 10.2 (kodanikualgatuse alase teavituskampaania/-programmi ellurakendamine) elluviimiseks vajalike kulude katmine kogusummas 300 000 krooni aastas.

Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt on tegevuskava rakendamiseks kavandatud tegevuste 11.1 (vabahariduskoolide ainekavade ja meetodiliste materjalide väljatöötamine) ja 11.2. (vabahariduskoolide õppematerjalide kirjastamine ja trükkimine) elluviimiseks vajalike kulutuste katmine kogusummas 200 000 krooni aastas. Kodanikuõpetuse ainekava kaasajastamine ning õppekava arendamisega seonduv teostatakse TÜ Õppekava Keskusega sõlmitud lepingu summade raames.

Mitmete tegevuskavas nimetatud tegevuste rahastamine toimub vastutavate asutuste eelarvete raames – osana vastutava asutuse põhitööst – osapooled annavad omapoolse panuse kontseptsiooni rakendamiseks ametnike/töötajate tööga seotud kulude kandmisega, mida pole tegevuskavas rahalisse väärtusesse arvestatuna näidatud.

Eelnõu taotleb täiendavate ressursivajaduste katmist 2006.aasta eelarvetes järgmiste tegevuskavas toodud tegevuste elluviimiseks:

- 1) Haridus- ja Teadusministeeriumi vastutusallas tegevuste 9.3 (õppematerjalide analüüsimine ja täiendamine), 9.4 (kodanikuhariduse pilootkoolide konkurss), 9.7 (ühiskonnaõpetuse uuringu läbiviimine) ja 10.5 (noorte osaluse suurendamisele suunatud tegevuskava...) rakendamiseks. Kokku on nimetatud tegevuste elluviimiseks vajaminevaks summaks arvestatud 2 140 000 krooni.
- 2) Siseministeeriumi vastutusallas tegevuse 10.1 (kodanikeühenduste info-, nõustamis- ja toetussüsteemi väljakujundamine) elluviimiseks – vajaliku ressursina on arvestatud 1 500 000 krooni.

Eelnõu kooskõlastamine

Esialgse komisjoni poolt kinnitatud tegevuskavas kajastatu kohta küsiti arvamust Justiitsministeeriumilt ning Rahandusministeeriumilt tegevuste osas, milles peeti vajalikuks nimetatud ministeeriumite osalust. Vastavalt Justiitsministeeriumi poolt esitatud arvamustele ning märkustele täpsustati tegevuskava, kohati põhjendati probleemistiku põhjalikuma analüüsimise vajaduse tausta ning täiendati seletuskirja.

Rahandusministeeriumi arvamus jõudis Siseministeeriumisse peale materjalide ametlikule kooskõlastusringile saatmist, mistõttu saab arvestada nende poolt kooskõlastamisel esitatud arvamuste ning märkustega.

Tegevuskava Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni rakendamiseks saadeti kooskõlastamiseks tegevuskava koostamise ning kinnitamisel rakendamise protsessi kaasatud ministeeriumidele: Haridus- ja Teadusministeeriumile, Justiitsministeeriumile ja Rahandusministeeriumile. Kõik ministeeriumid kooskõlastasid eelnõu märkustega, millega on arvestatud osaliselt, tehniliste ning sõnastust täpsustavate märkustega täielikult. Selgitused kooskõlastusringil saabunud märkustele ning arvestamata jäetud ettepanekute arvestamata jätmise põhjused on toodud seletuskirja lisa olevas tabelis.

Jaan Õunapuu
Regionaalminister

Kalev Timberg
Siseministeeriumi sisejulgeoleku asekancler
kancleri ülesannetes

Eesti kodanikuühenduste eetikakoodeks

Vastu võetud Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlause Suurkogul 7. aprillil 2002. aastal Tartus

Kodanikuühendused väärtustavad ausust, võrdsust, väärikust, avatust, solidaarsust, koostöömeelsust, mitmekesisust ja usaldusväärsust ning tegutsevad nendest väärtustest lähtudes. Nende koostöö põhineb heatahtlikul partnerlusel, vastastikusel lugupidamisel ja tunnustamisel. Kodanikuühenduste kohus on anda oma panus turvalise, tasakaalustatud ja hooliva ühiskonna kujundamisse.

Oma igapäevases tegevuses lähtuvad kodanikuühendused Eesti Vabariigis kehtivatest seadustest ja teistest õigusaktidest. Eetikakoodeks sätestab kodanikuühenduste väärika tegutsemise põhimõtted, mille järgimine tõstab ühenduste ja mittetulundussektori usaldusväärsust ühiskonnas.

KODANIKUÜHENDUSTE TEGEVUSE EETILISED PÕHIMÕTTED

Demokraatlik juhtimine ja toimimine

1. Kodanikuühendusel on selge ja arusaadav missioon. Kodanikuühendus järgib oma missiooni täitmisel põhikirja, sisemisi dokumente ja organisatsiooni toimumisstandardeid.
2. Kodanikuühendus väljendab ja esindab inimeste erinevaid huvisid ja vajadusi. Kodanikuühendus kaasab inimesi rahvahariduse, osalusdemokraatia, eestkoste ja muude vormide kaudu kodanikuühiskonna edendamisse.
3. Kodanikuühendus kui ühiskonnaliikmete vabatahtlik ühendus väärtustab oma liikmeid, kindlustab ühenduse demokraatliku juhtimise, hoiab ühenduse juhtivkogud ja töötajad vastutavana, reageerib nende väärtegadele.
4. Kodanikuühendus peab inimeste kaasamist ja vabatahtlikku tööd kodanikuühiskonna alustalaks, väärtustab kodanikke ja nende vabatahtlikku tööd.
5. Kodanikuühendus püüdleb järjekindlalt oskusliku tegutsemise, professionaalsuse ja täiuslikkuse poole, et saavutada parimaid töötulemusi.
6. Kodanikuühendus, saades vahendid oma tegevuseks peamiselt toetajatelt ja annetajatelt, kasutab saadud vahendeid otstarbekalt ja sihipäraselt.

Kodanikujulgus ja hoolivus

7. Kodanikuühendus ilmutab kodanikujulgust võitluses ühiskonnas esineva ebaõigluse vastu.
8. Kodanikuühendus, nähes seadustes ja teistes õigusaktides ning nende rakendamises ebapädevust ja ebaõiglust, teeb tööd nende muutmiseks.
9. Kodanikuühendus ei kasuta ega propageeri vägivalda oma seisukohtade väljendamiseks, eesmärkide ja avalikkuse tähelepanu saavutamiseks.

Vahendite ja vara heaperemehelik ning säästlik kasutamine

10. Kodanikuühendus kasutab loodus-, inim- ja vaimuvara ning ainelisi ja varalisi vahendeid heaperemehelikult ning säästlikult, arvestades tänaste ja tulevaste põlvete vajadustega.
11. Kodanikuühendus lähtub nii taotleja kui toetajana headest rahastamistavadest, eelarvete põhjendatusest ja läbipaistvusest ning hoidub topeltrahastamisest.

Vastutus ja aruandmiskohustus

12. Kodanikuühendus annab oma tegevusest aru ning vastutab asutajate, liikmete, toetajate, annetajate ja avalikkuse ees.

13. Kodanikuühendus peab oluliseks aruandevalmidust, mille tagab oskusjuhtimine, sisemine aruandlus ja juhendumine heast raamatupidamistavast.

14. Kodanikuühendus avalikustab oma tegevuse sisulise ja rahalise aruande vähemalt kord aastas.

Avatus ja läbipaistvus

15. Informatsioon kodanikuühenduse missiooni, liikmeskonna, tegevuse ja rahastamise kohta peab olema avalik ja arusaadav.

16. Kodanikuühendus suhtleb avatult ja otsekoheselt oma nime all ega tegutse anonüümselt.

17. Kodanikuühendus on avatud uutele ideedele ja erinevatele seisukohtadele ning koostööle ühiste eesmärkide saavutamiseks.

Sõltumatus ja huvide konflikti vältimine

18. Kodanikuühendus on oma eesmärgiseadmistes, otsustes ja tegevuses sõltumatu ning hoidub sattumast erakonna, avaliku institutsiooni või äriühingu kontrolli alla, millega ta kaotab oma sõltumatuse ja avalikes huvides tegutsemise võime.

19. Kodanikuühendus ja seal tegutsevad isikud hoiduvad sattumast huvide konflikti. Huvide konflikti ilmnemisel võtab ühendus tarvitusele vajalikud abinõud selle lõpetamiseks.

Sõnapidamine ja ideede autorluse tunnustamine

20. Kodanikuühendus peab kinni nii kirjalikest lepingutest kui suulistest kokkulepetest.

21. Kodanikuühendus austab teiste ühenduste ideede ja projektide autorlust.

Sallivus

22. Kodanikuühendus tunnustab mõtteviiside erinevust, ühenduste ja nende eesmärkide mitmekesisust.

23. Kodanikuühendus ei halvusta ega laima teisi ühendusi, nende seisukohti ja neis tegutsevaid isikuid.